

Česká školní inspekce
Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5

Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2009/2010

Praha, prosinec 2010

Obsah

ČÁST A.....	6
Předškolní vzdělávání	6
I. Hodnocení efektivity vzdělávací soustavy v předškolním vzdělávání.....	6
II. Kvalita předškolního vzdělávání.....	9
III. Kvalita podmínek škol v předškolním vzdělávání.....	12
Výsledky kontrolní činnosti v MŠ	17
Základní vzdělávání	20
I. Hodnocení efektivity vzdělávací soustavy v základním vzdělávání	21
II. Kvalita základního vzdělávání	24
III. Kvalita podmínek škol v základním vzdělávání	33
IV. Výsledky kontrolní činnosti v ZŠ	39
Střední vzdělávání	42
I. Hodnocení efektivity vzdělávací soustavy ve středním vzdělávání	42
II. Kvalita středního vzdělávání.....	46
III. Kvalita podmínek škol ve středním vzdělávání	51
IV. Výsledky kontrolní činnosti v SŠ	57
Závěry.....	60
SEZNAM ZKRATEK.....	62
Tabulková část.....	63
Tabulka B 1 Hodnocení mateřských škol podle národního kritériálního rámce	66
Tabulka B 2 Hodnocení základních škol podle národního kritériálního rámce	67
Tabulka B 3a Hodnocení gymnázií podle národního kritériálního rámce	68
Tabulka B 3b Hodnocení středních odborných škol podle národního kritériálního rámce	69
Tabulka B 4 Hodnocení souladu ŠVP s RVP PV v mateřských školách	70
Tabulka B 5 Hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV v základních školách	71
Tabulka B 6 Hodnocení souladu ŠVP s RVP G v nižším stupni víceletých G.....	72
Tabulka B 7 Hodnocení souladu ŠVP s RVP G ve čtyřletých gymnáziích a vyšším stupni víceletých gymnázií.....	73
Tabulka B 8 Hodnocení souladu ŠVP s RVP OV v oborech SOV	74
Tabulka B 9 Podíly výdajů SR na nákladech škol podle účelu v meziročním srovnání .	75
Tabulka B 9 - pokračování Podíly výdajů SR na nákladech škol podle účelu v meziročním srovnání	76
Tabulka B 10 Vybrané ukazatele porovnání personálních podmínek v mateřských, základních a středních školách navštívených v letech 2008/2009 a 2009/2010	77
Tabulka B 11 Účast ČŠI na konkurzních řízeních ředitelů/ředitelů škol/školských zařízení	78
Tabulka B 12 Kvalifikační charakteristiky vyučujících sledovaných hodin.....	79
Tabulka B 13 Hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených MŠ.....	80
Tabulka B 14 Hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených základních a středních školách	81
Tabulka B 14a Český jazyk a literatura - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ	82
Tabulka B 14b Matematika - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ	83
Tabulka B 14c-1 Cizí jazyk - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ	84
Tabulka B 14c-2 Rozložení četností sledovaných vyučovacích hodin cizích jazyků	85

Tabulka B 14d	Přírodovědná oblast - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ	86
Tabulka B 14e	Společenskovední oblast - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ	87
Tabulka B 14f	Odborné předměty - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených subjektech.....	88
Tabulka B 14g	I C T - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ	89
Tabulka B 15	Analýza stížností a podnětů	90
Tabulka B 16a	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v MŠ s celým kontrolovaným souborem škol	91
Tabulka B 16b	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v ZŠ s celým kontrolovaným souborem škol	91
Tabulka B 16c	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v SŠ s celým kontrolovaným souborem škol	92
Tabulka B 17	Národní rozvojové projekty	93
Tabulka B 17	Národní rozvojové projekty - pokračování	94
Tabulka B 18a	Hodnocení školního klimatu v hlavních indikátorech na úrovni školy	95
Tabulka B 18b	Školní klima - názory ředitelů/ředitelů a učitelů/učitelů navštívených škol	96
Tabulky B 19a-d	Přehled chyb škol – počty uložených lhůt	97
Tabulka B 20	Zapojení škol ve formách DVPP (údaje v %).....	99
Příloha č. 1	Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb ve školním roce 2009/2010	100
Příloha č. 2	Změny v právních předpisech souvisejících se vzděláváním, které nabyly účinnosti ve školním roce 2009/2010.....	101
Příloha č. 3	Náměty a připomínky v legislativní oblasti uplatněné Českou školní inspekcí ve školním roce 2009/2010	105
Příloha č. 4	Přehled tematických zpráv a souhrnných informací ČŠI.....	108
Příloha č. 5	Stanovisko k vzdělávacím programům základního vzdělávání	109

ÚVOD

Česká školní inspekce předkládá v souladu s § 173 odst. 15 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, souhrnné poznatky o stavu vzdělávání a vzdělávací soustavy z inspekčních zjištění za školní rok 2009/2010.

Ve sledovaném období 2009/2010 prováděla ČŠI svoji činnost na základě „Plánu hlavních úkolů České školní inspekce na školní rok 2009/2010“, který schválil ministr školství, mládeže a tělovýchovy na základě 29. PV MŠMT ze dne 18. srpna 2009.

Inspekční hodnocení škol podle kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání schválených na základě 29. PV MŠMT ze dne 18. srpna 2009 (příloha č. 1) se zaměřilo na vybrané oblasti vzdělávacích činností školy: naplňování zásady rovného přístupu ve vzdělávání, účinnost podpory rozvoje osobnosti dětí a žáků, rozvoj čtenářské gramotnosti a matematické gramotnosti u všech stupňů vzdělávání. ČŠI pokračovala v prvním formálním hodnocení nových školních vzdělávacích programů v předškolním, základním a středním vzdělávání.

Výroční zpráva ČŠI je jedním z hlavních nástrojů hodnocení a kontroly vzdělávací soustavy v České republice. Cílem inspekce je zjistit a odhalit problémy škol a určit, zda případná míra zjištěného rizika vyžaduje zásah státu. Inspekční hodnocení vychází zásadně z principu legality a hodnotí dopady školského zákona a jeho změn v praxi škol. Změny v právních předpisech v uplynulém školním roce jsou uvedeny v příloze č. 2.

Zjištění ČŠI nepřímo hodnotí i naplnění strategických směrů a konkrétních cílů daných platným Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2007-2011.

Ve vývoji inspekčního hodnocení škol při dosahování vzdělávacích cílů ověřovala ČŠI poprvé nové postupy pro hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků podle ŠVP. V odborném vzdělávání ČŠI ověřovala možnost hodnocení s využitím mezinárodních nástrojů a postupů EU (účast v projektu EQAVET).

Tradičně se činnost ČŠI orientovala na inspekci zajištění bezpečného a zdravého prostředí škol. Veřejnosprávní kontrola sledovala v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů, mj. i účelné, hospodárné a efektivní hospodaření se zdroji a prostředky poskytovanými školám ze státního rozpočtu.

Ve školním roce 2009/2010 působilo v ČŠI 240 školních inspektorů, 86 kontrolních pracovníků a 244 přizvaných externích odborníků z praxe. ČŠI navštívila v průběhu školního roku 2009/2010 celkem 4 843 škol a školských zařízení a uskutečnila 11 907 inspekčních hospitací ve výukových hodinách. V prvním čtení bylo formálně vyhodnoceno celkem 4 448 školních vzdělávacích programů, ve středním vzdělávání se inspekce prioritně zaměřila na obory gymnázia. Souhrnné poznatky jsou dále zpracovány z 2 136 vydaných inspekčních zpráv a z 2 193 protokolů o kontrole (jsou dokumenty neveřejnými) a z účasti ve 463 konkurzních řízeních, bylo přijato 416 stížností se 796 body. Výroční zpráva uvádí výsledky analýz vybraných oblastí, při rozboru byly využity databáze ÚIV, MŠMT, NÚOV a ČŠI a charakterizovány významné souvislosti používaných ukazatelů.

ČŠI uložila v uplynulém školním roce celkem 1 067 lhůt k přijetí opatření a k odstranění nedostatků zjištěných v průběhu inspekce a 84 podnětů předala jiným kontrolním orgánům. Ústřední školní inspektorka podala k ministrovi školství, mládeže a tělovýchovy jeden návrh na výmaz ze školského rejstříku, řízení ze strany MŠMT bylo zahájeno a došlo k výmazu.

V průběhu uplynulého školního roku uplatnila ČŠI náměty a připomínky v legislativní oblasti k návrhům změn školského zákona a prováděcích předpisů v rámci připomínkového řízení nebo na základě výsledků inspekční činnosti. Přehled o podaných podnětech ČŠI v legislativní oblasti uvádíme v příloze č. 3.

Výroční zpráva je členěna do dvou hlavních částí. První část výroční zprávy je rozdělena do 3 kapitol, podle stupňů vzdělání, které obsahují poznatky o tom, jaká je efektivita vzdělávání sítí škol, jaká je kvalita vzdělávání (výsledky žáků) a za jakých podmínek se vzdělávání v jednotlivých stupních v České republice uskutečňuje.

Efektivita je měřena jako výsledek meziročního srovnání změn daného stupně vzdělávací soustavy. Cílem je identifikovat podstatné a nutné vlastnosti částí vzdělávací soustavy, poznat jejich vzájemné vztahy. Jde o zjištění kvantitativních a kvalitativních změn sítě škol poskytovaného vzdělávání, jak reflektují demografický vývoj, hodnotí dostupnost vzdělání ve vybraných ukazatelích, poptávku, nabídku a průchod mezi stupni vzdělání.

Z hlediska kvality vzdělávání je hodnocen průběh a výsledky vzdělávání. Zejména jde o hodnocení vzdělávání podle nových školních vzdělávacích programů a získání poznatků o tom, jaký je jejich vliv na výsledky dětí a žáků.

Hodnocení předpokladů škol vychází z monitorování podmínek, za jakých se vzdělávání uskutečňuje, umožňuje definovat souvislosti celkových výsledků škol, včetně výsledků žáků, s personálním, materiálním a finančním zajištěním škol. Podrobněji se věnuje hodnocení personálnímu zajištění vzdělávání, protože nezbytnou podmínkou pro realizaci všech změn souvisejících se zvyšováním kvality a efektivity ve vzdělávání je proměna role učitelů, na jejichž přístupu záleží převedení cílů školních vzdělávacích programů v praxi školy a celková úspěšnost dětí.

Pro každý stupeň vzdělávání je připojena souhrnná informace o výsledcích kontrolní činnosti.

Z důvodu naléhavosti úkolů vyplývajících zejména z přechodných ustanovení školského zákona a v souladu se schváleným Plánem hlavních úkolů České školní inspekce na školní rok 2009/2010 se ČŠI zaměřila na školy hlavního vzdělávacího proudu (MŠ, ZŠ, SŠ). V dalších školách a školských zařízeních byla prováděna i s ohledem na omezené kapacitní možnosti ČŠI zejména incidentní inspekční činnost.

V závěrech první části A jsou uvedeny návrhy na zlepšení vzdělávání na různých úrovních podle výsledků inspekčního hodnocení, včetně podnětů ke změnám legislativy.

Ve druhé části B jsou pro potřeby odborné veřejnosti nabízeny podrobnější strukturální analýzy s využitím tabulek, jejichž přehled je v úvodu tabulkové části B. Další podrobnosti z inspekčních zjišťování v uplynulém školním roce jsou k dispozici ve vydaných tematických zprávách, jejichž přehled je v příloze č. 4 nebo ve veřejných inspekčních zprávách z konkrétních škol, které jsou přístupné na webových stránkách České školní inspekce www.csicr.cz.

ČÁST A

Předškolní vzdělávání

Vzdělávání v raném věku je na mezinárodní i národní úrovni uznáváno jako základní faktor ovlivňující studijní úspěchy, zejména dětí ze sociálně znevýhodněného či nepodnětného prostředí. Předškolní vzdělávání se ve školním roce 2009/2010 uskutečňovalo podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se vydává Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání č. j. 32 405/2004-22). Za nejrozsáhlejší inovaci v předškolním vzdělávání lze považovat zavádění školních vzdělávacích programů do praxe.

ČŠI navštívila v daném školním roce 1 498 MŠ, což odpovídalo 31,1 % z celkového počtu 4 826 MŠ. Prioritami inspekce bylo první formální hodnocení školních vzdělávacích programů spolu s hodnocením výsledků vzdělávání dětí a přínosu nového dokumentu v praxi škol. V tematických šetřeních se ČŠI zaměřila především na vzdělávací oblast „Dítě a jeho psychika“, dále na podmínky, průběh a výsledky podpory základních předčtenářských a matematických dovedností a na připravenost dětí k přechodu do základního vzdělání.

V 1 498 MŠ bylo realizováno celkem 3 534 inspekčních akcí. Inspekční týmy vyhodnotily 1 493 ŠVP PV. V celkovém objemu bylo od roku 2007 vyhodnoceno 2 947 ŠVP PV, tj. z 61,1 % mateřských škol. Podrobné hodnocení kvality ŠVP PV je obsahem samostatné tematické zprávy. Do souhrnného hodnocení stavu předškolního vzdělávání jsou začleněny i výsledky z šetření 49 stížností s 86 body a z účasti školních inspektorů na 167 konkurzních řízeních.

Při zpracování dat vycházíme z členění na tzv. malé MŠ (do počtu 50 dětí) a velké MŠ. U vybraných ukazatelů jsou data kategorizována také podle zřizovatelů škol nebo v krajském uspořádání.

I. Hodnocení efektivity vzdělávací soustavy v předškolním vzdělávání

Předškolní vzdělávání probíhá v běžných mateřských školách, mateřských školách speciálních, v přípravných třídách základních škol a v přípravných stupních základních škol speciálních. Školský zákon vymezil právo přednostního přijetí ke vzdělávání dětem v posledním roce před zahájením povinné školní docházky včetně osvobození od úplaty za předškolní vzdělávání.

Inspekční hodnocení efektivnosti vzdělávací soustavy vychází ze statistik ÚIV, MŠMT a z vlastních šetření ČŠI. Na základě svých výsledků a zjištění analyzovala vývoj hlavních ukazatelů rozhodných pro financování předškolního vzdělávání (ukazatele výkonnosti a stability sítě škol), vývoj vzdělávací nabídky a vývoj ekonomických podmínek.

Výkonnost a stabilita sítě škol pro předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání nabízelo 4 826 mateřských škol. V meziročním srovnání statistika ukazuje velmi malé kvantitativní změny v síti škol, i když v důsledku demografického vývoje (vyšší porodnost) dochází k nárůstu zájmu rodičů o přijetí dítěte do MŠ.

Tabulka 1 Přehled sledovaných ukazatelů pro hodnocení výkonnosti a stability sítě mateřských škol

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna v %
Počet dětí v předškolním vzdělávání	301 620	314 008	+ 4,11
Počet odmítnutých žádostí	19 996	29 632	+ 48,19
Počet škol celkem	4 809	4 826	+ 0,35
Počet tříd celkem	13 035	13 452	+ 3,20
Podíl malých škol (v %)	57,70	55,86	- 1,84
Podíl veřejných škol (v %)	97,77	97,43	- 0,34
Podíl soukromých škol (v %)	1,71	1,99	+ 0,28
Podíl církevních škol (v %)	0,52	0,58	+ 0,06

Na zvýšenou poptávku předškolního vzdělávání reagovali spíše zřizovatelé soukromých MŠ, počet veřejných škol mírně poklesl.

Snížil se počet malých škol, nejvíce jich je v kraji Vysočina (76,9 %), naopak v Praze převažují velké školy (88,2 %).

Vedení škol a zřizovatelé navyšovali kapacity zařízení do maximálně povoleného počtu dětí ve třídách, došlo ke slučování subjektů (několika MŠ nebo MŠ a ZŠ).

ČŠI zjistila, že disponibilní kapacity v navštívených MŠ byly využívány v uplynulém školním roce na 89,0 %. Je to nejvyšší hodnota ze všech částí vzdělávací soustavy v České republice.

Tabulka 2 Využití kapacity mateřských škol podle krajů

Kraje nad průměrem ČR	Využití kapacity (v %)	Kraje pod průměrem ČR	Využití kapacity (v %)
Praha	96,6	Jihomoravský	88,8
Středočeský	96,2	Zlínský	88,0
Královéhradecký	94,9	Liberecký	87,9
Plzeňský	93,9	Ústecký	86,1
Pardubický	92,6	Vysočina	84,0
Olomoucký	91,6	Jihočeský	76,7
ČR	89,0	Moravskoslezský	75,9
		Karlovarský	73,7

I když jsou hlavními zřizovateli MŠ obce, mohou jejich sítě nepřímo ovlivnit i kraje prostřednictvím nastavení normativů pro financování předškolního vzdělávání. Přehled využití disponibilních kapacit ukazuje na lokální omezení dostupnosti předškolního vzdělávání v Praze a Středočeském kraji.

Podrobnější výzkum VÚPSV ukázal také na vliv velikosti sídla školy ve vztahu k počtu odmítnutých žádostí o přijetí. V malých obcích do 500 obyvatel odmítlo žádost o přijetí 10 % škol, zatímco v městech nad 50 tisíc obyvatel to bylo 71 % škol a odmítají tak celkově 22 % přihlášených dětí.

Vývoj struktury vzdělávací nabídky

Ve sledovaném období bylo do MŠ zapsáno celkem 314 008 dětí, meziročně se jejich počet navýšil o 4,11 %. Školský zákon vymezuje několik kategorií dětí, kterým je škola povinná poskytovat specificky zaměřené předškolní vzdělávání. Nově byla oddělena péče o děti se zdravotními problémy a děti se sociokulturním znevýhodněním, cizince. Zákon umožnil předškolní vzdělávání výjimečně pro děti mladší 3 let a děti starší 6 let s odloženou povinnou

školní docházkou. Nejnižší účast dětí v předškolním vzdělávání byla zjištěna ve Středočeském kraji (90,3 %), v Ústeckém kraji (91,5 %) a v Karlovarském kraji (95,2 %).

Tabulka 3 Struktura vzdělávací nabídky

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna v %
Podíl 5letých dětí (v%)	29,40	28,80	- 0,60
Podíl dětí se SVP (v %)	1,07	1,04	- 0,03
Podíl dětí mladších 3 let v PV (v %)	8,75	9,81	+ 1,06
Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou (v %)	21,72	21,11	- 0,61
Podíl cizinců v PV (v %)	1,09	1,18	+ 0,09

Podíl pětiletých se mírně snížil, zvýšil se tak počet rizikových pětiletých dětí, které předškolní vzdělávání vůbec nenavštěvují.

Zvýšil se podíl přijatých dětí mladších 3 let (1,06 %), poptávka rodičů zde převyšuje nabídku.

Institucionální péče dětem se speciálními vzdělávacími potřebami byla zajišťována pro 1,04 % dětí v předškolním věku v MŠ speciálních; nejvyšší podíl dětí v těchto školách byl v Královéhradeckém kraji (2 %).

Míra skupinové integrace dětí se SVP v běžných školách byla celostátně v průměru 2,29 %, nejvyšší podíl byl v Libereckém kraji (3,8 %).

Míra individuální integrace dětí se SVP v běžných školách byla 0,57 %, nejvíce jich bylo integrováno v Libereckém kraji (1,2 %).

Mírně poklesl podíl dětí s odloženou školní docházkou, z části to může být vliv možnosti předškolního vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním v přípravných třídách při ZŠ, v nichž je vzdělávání poskytováno bezplatně.

Výsledky statistických šetření poukazují na velmi malé změny ve struktuře nabídky předškolního vzdělávání s vazbou na změny školského zákona a schopnost identifikovat potřeby dětí, zejména pak dětí se SVP. ČŠI upozorňuje, že je stále nízká účast dětí se sociálním znevýhodněním, které žijí v sociálně vyloučených lokalitách, neboť podle údajů ÚIV téměř 52 % těchto dětí neprochází předškolním vzděláváním vůbec.

Vliv na vývoj struktury vzdělávací nabídky škol měl částečně demografický vývoj a opatření zřizovatelů (převážně obcí) realizovaná na lokální úrovni. V hodnocení podle krajů se projevují rozdíly v podpoře integrace dětí se SVP do běžných škol.

Vývoj ekonomických ukazatelů na úrovni ČR

Celkové veřejné výdaje na předškolní vzdělávání v kalendářním roce 2009 byly ve výši 15 983,4 mil. Kč; republikový normativ MŠMT pro rok 2009 byl 37 496,- Kč; průměrné jednotkové výdaje na dítě v předškolním vzdělávání byly ve výši 39 003,- Kč, meziroční nárůst byl 4,06 %.

Tabulka 4 Vybrané parametry rozhodné pro financování v mateřských školách

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna v %
Přepočtený počet PP	23 567, 8	24 584,3	+ 4,31
Podíl kvalifikovaných PP (v %)	92,09	91,12	- 0,97
Průměrný počet dětí na 1 PP	12,8	12,8	0
Průměrný počet dětí na 1 třídu	23,1	23,3	+ 0,87
Průměrný počet dětí na 1 školu	62,71	65,06	+ 2,35

Průměrný plat PP byl 20 941,- Kč; nejvyšší byla hodnota v Karlovarském kraji (21 496,- Kč) a nejnižší v Královéhradeckém kraji (20 376,- Kč).

Počet dětí na úvazek učitele byl 12,8; nejvyšší počet dětí na jednoho PP připadl v Jihočeském kraji (13,6); nejnižší hodnota byla v Libereckém kraji (12,4).

Ve sledovaném vzorku byl průměrný počet zapsaných dětí 23,3 na třídu, průměrná docházka byla 16,1 dětí na třídu, což odpovídá účasti 69 %. Výjimku umožňující naplňovat třídy do počtu více než 24 dětí (až 28 dětí), využilo 54,4 % škol, v 18 případech byla překročena i tato limitní hranice. Ve 33 navštívených třídách (1,7 %) bylo přítomno méně než 6 dětí.

Vliv na ekonomické podmínky ve vzdělávání v uplynulém školním roce měly restriktivní opatření státního rozpočtu a především výše krajských normativů. Současný RVP neplní dostatečně funkci závazného základu pro financování oboru předškolního vzdělávání podle školského zákona. V normativním financování mzdových prostředků jsou mezi srovnatelnými skupinami škol významné rozdíly. Podle MŠMT v porovnání normativního rozpisu krajských a republikových normativů skoro všechny kraje rozepisují mateřským školám méně; kromě Ústeckého a Moravskoslezského kraje, kde předškolní vzdělávání naopak posilují. Např. podle údajů MŠMT při celkovém počtu 10 dětí v MŠ byl rozdíl mezi kraji až 6 227,- Kč; při počtu 50 dětí v MŠ se kraje lišily o 2 009,- Kč; při počtu od 150 dětí v MŠ se rozdíl pohyboval okolo 1 000,- Kč na jedno dítě.

II. Kvalita předškolního vzdělávání

Současným problémem hodnocení školních výsledků v předškolním vzdělávání je, že na národní úrovni neexistuje jednotný přístup k ověřování zralosti dětí na školní docházku. V RVP PV je sice dobře nastaven povinný obsah a výstupy mají charakter standardu s jasně vymezenými referenčními úrovněmi, ale v praxi chybí vhodné nástroje pro pedagogickou diagnostiku a pro jejich ověřování.

ČŠI hodnotila kvalitu předškolního vzdělávání v navštívených školách v 16 vybraných charakteristikách národního kritériálního rámce podle požadavků školského zákona a rámcových vzdělávacích programů, vycházela také z výstupů vlastního hodnocení škol. Souhrnné výsledky jsou v tab. B1.

Hodnocení rozvoje osobnosti dětí předškolního věku

ČŠI se zaměřila na hodnocení celkové úspěšnosti dětí v předškolním vzdělávání ve vztahu k cílům podle školského zákona¹, kde je základním kritériem pro hodnocení zejména účinnost

¹ Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

podpory rozvoje osobnosti dítěte (§ 174 odst. 6). V oblasti výsledků se již pozitivně projevil vliv postupného pochopení kurikulární reformy a nového pojetí vzdělávání podle školních vzdělávacích programů. Ve většině navštívených škol se snažili o širší profilaci a nabízely řadu nadstandardních vzdělávacích aktivit, které významně zohledňovaly potřeby dětí.

Dlouhodobě je v předškolním vzdělávání oceňována vysoká míra individualizace a ve většině MŠ byla zjištěna snaha o diferencovaný přístup k dětem. Předškolní vzdělávání v některých MŠ může být dobrým příkladem ostatním stupňům, ale zejména základnímu vzdělávání, ve využívání moderních metod a forem práce učitelek s vysokou efektivitou pro jednotlivé děti. Poznatky z monitorování organizace, forem a metod v předškolním vzdělávání jsou uvedeny v tab. B13.

Z hlediska projevů klíčových kompetencí dětí byl jejich rozvoj především zaměřen na komunikativní kompetence, ČŠI zjistila nutnost věnovat větší pozornost vytváření kompetencí k řešení problémů. Výuka cizího jazyka zjistila ČŠI v uplynulém školním roce v 1,4 % navštívených MŠ. V průběhu vzdělávání bylo využito ICT v 10,6 % sledovaného času, správnost a účelnost využití ICT ve vztahu k realizovaným činnostem byla zjištěna jen v 16,8 % případů.

Z pohledu zájmů dětí je důležitý fakt, že se zvyšuje zapojení rodičů do činností a společných projektů v předškolním vzdělávání.

Hodnocení rozvoje dětí se SVP

Jedním z důležitých faktorů pro zvýšení připravenosti dětí na školní docházku je včasná a správně zaměřená podpora dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Nejdůležitější je zde včasná diagnostika dítěte s problémy a možnost zajištění jeho speciálních vzdělávacích potřeb. Dobré metodické vedení učitelek (spolu se SPC a PPP) umožňuje školám vcelku spolehlivě identifikovat potřeby dětí se zdravotním postižením a dětí s vývojovými poruchami učení. V předškolním vzdělávání mají PP velmi dobrý přehled o sociálním zázemí dětí, případně o rizikovém chování rodičů dětí, ale v řadě případů tyto informace neevidují.

ČŠI v navštívených MŠ zjistila podíl dětí se SVP ve výši 3,2 %. Skutečný rozsah poskytované péče byl tedy vyšší, než udávala statistika ÚIV. V předškolním vzdělávání byla zjištěna nejvyšší podpora dětem se SVP ze všech stupňů vzdělání, vhodné aktivity byly zjištěny v 84 % sledovaných inspekčních hospitací. Část běžných mateřských škol speciální péči dětem ve skutečnosti poskytovala, ale z důvodu složité administrativy mimo evidenci, a proto neuplatnila pro tyto děti nárok na finanční podporu. V některých případech škola nezískala souhlas rodičů k odbornému vyšetření jejich dítěte.

Logopedické péče se v předškolním vzdělávání účastnilo pouze 1,6 % dětí, přestože nejčastějším důvodem odkladu povinné školní docházky byly právě poruchy řeči. Učitelky v MŠ opakovaně upozorňovaly, že současné požadavky na zajišťování logopedické péče jsou vyšší, než samotné možnosti škol, a že tento problém není řešen systémově.

Ve spolupráci škol s poradenskými zařízeními se zlepšila identifikace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ve všech skupinách vymezených ve školském zákoně. Školní poradenství a podpora podle potřeby dětí zajistilo na dobré úrovni 98,2 % MŠ.

Výsledky výchovy ke zdraví

Školní systémy BOZ dětí jsou v předškolním věku významnou prioritou a spolu s účinnou prevencí sociálně patologických jevů nesporně přispívají k celkové úspěšnosti dětí. ČŠI zjišťovala úroveň podpory zdraví a zdravého životního stylu podle nabídky vzdělávacích aktivit a podle vzdělávacích cílů RVP v oblasti „Dítě a jeho tělo“ a podle míry školní úrazovosti.

Ve všech navštívených školách je téma zdraví součástí ŠVP. ČŠI hodnotila podporu zdravého životního stylu (pitný režim, pestrost stravy, odpočinkové a relaxační činnosti). Tato oblast je na dobré úrovni v 91 % MŠ. Děti se učily orientovat v dopravních situacích a zapojovaly se do nácviku bezpečného chování. Děti byly dobře vedeny k dodržování pravidel soužití ve třídě, v areálu školy i při činnostech venku. ČŠI doporučuje podporovat více rozvoj pohybových dovedností dětí, kde zjistila nedostatky v 11 % navštívených škol.

V uplynulém školním roce bylo evidováno v MŠ celkem 793 školních úrazů. V MŠ je dlouhodobě zjištěn nejnižší index úrazovosti. Na 100 dětí připadlo 0,23 úrazu, celostátní index úrazovosti dětí, žáků a studentů byl přitom 1,89. Možnosti dalšího zlepšování výchovy ke zdraví jsou především v pohybových aktivitách.

Hodnocení rozvoje základních předčtenářských a matematických schopností

Výsledky uskutečněných tematických šetření ČŠI potvrdily dobrou úroveň připravených a realizovaných záměrů pro naplnění vzdělávacích cílů v oblasti „Dítě a jeho psychika“. Aktivity pro rozvoje řečových schopností a jazykových receptivních dovedností pro rozvoj dovedností předcházejících čtení, psaní a počítání byly na dobré úrovni v 93 % navštívených škol, z toho v 15 % byly na úrovni příkladů dobré praxe.

Dětem byly předčítány texty přiměřené jejich věku a schopnostem a potvrdilo se, že velmi dobře zvládají jednoduchou zrakovou i sluchovou perцепci. Dále dovedly rozlišit základní grafické tvary a obrazové symboly. Samy dokázaly texty převyprávět, diskutovat o ději i charakteristikách postav a vyvodit ponaučení pro ně samotné i pro život. Větší pozornost je potřeba zaměřit na rozvoj dovedností dětí na základě vyprávění učitelky domyslet, jak by mohl reprodukovat text pokračovat. Děti na základě četby často výtvarně ztvárňovaly příběh nebo postavy z něj, a tím měly možnost rozvíjet svou fantazii a kreativitu. V řadě případů děti s učitelkami navštěvovaly knihovny v obci. Více než polovina z navštívených MŠ spolupracovala v rozvíjení předčtenářských dovedností s rodiči, nejčastěji formou domácího předčítání dětem.

ČŠI zjišťovala úroveň dovedností při poznávání jednoduchých znaků (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly a obrazce) a hodnotila činnosti zaměřené k seznamování se základními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou a jejich využívání při praktických činnostech. Nejčastěji byly děti vedeny k záměrnému využívání paměti k učení, rozlišování podstatných znaků a detailů, k chápání elementárních časových pojmů, a k orientování se v prostoru, čase i ploše. Méně často učitelky pobízely děti k osvojování znalostí z matematiky (kreslení základních geometrických tvarů, řešení úloh, rébusů, hádanek, labyrintů apod.). ČŠI doporučuje ke zlepšení zaměřit se v ŠVP na orientaci v elementárním počtu, chápání základních matematických pojmů či vyjadřování jednoduchých úvah a myšlenkových pochodů nahlas, především v posledním roce před vstupem do základního vzdělávání a u dětí s odloženou povinnou školní docházkou.

Hodnocení celkové úspěšnosti dětí v předškolním vzdělávání

ČŠI hodnotila celkovou úroveň dosažených dovedností a schopností dětí v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Inspekční zjištění ukazují, že je potřebné zajistit lepší návaznost obou stupňů vzdělávání a zaměřit se na metodickou podporu v oblasti nápravy řeči, v rozvoji komunikace, samostatnosti a schopnosti sebehodnocení u dětí.

Nejčastější aktivity, které škola nabízí dětem i rodičům před vstupem do 1. třídy ZŠ jsou logopedické služby a poradenství, dále možnost prohlídky základní školy a komunikace s učitelkou budoucí 1. třídy.

Dobrou zpětnou vazbou pro učitelky předškolního vzdělávání může být vyjádření učitelů z první třídy základních škol, kteří kladně hodnotili připravenost dětí především v grafomotorických dovednostech a ve všeobecném přehledu a povědomí o světě. Za hlavní problémy dětí v prvních třídách označili problémy v komunikaci, v socializaci a přijímání role v kolektivu dětí, v soustředění a udržení pozornosti, v sebeobsluze a samostatnosti.

Pozitivním jevem byl mírný pokles podílu dětí s odloženou školní docházkou na 21,1 %. Nadále však byly nejčastějším důvodem odkladu povinné školní docházky vady řeči, případně zdravotní důvody. Podle výsledků statistického šetření se míra odkladů povinné školní docházky pohybovala od 20 % do 23 %. Výjimkou bylo hlavní město Praha (25,1 %) a Jihomoravský kraj (23,2 %). Nejméně dětí bylo v této skupině v kraji Vysočina (19,1 %).

III. Kvalita podmínek škol v předškolním vzdělávání

Ředitelky v MŠ

ČŠI sledovala, jak ředitelky MŠ splňují nároky úkolů vyplývající z činnosti ředitele podle § 164 školského zákona a požadavky kvalifikace podle § 5 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V navštívených MŠ byl již zřetelný přínos zákona o pedagogických pracovnících v mateřských školách. Podíl plně kvalifikovaných ředitelek byl na úrovni 95,4 %.

Průměrný věk ředitelek MŠ byl 49,5 %, průměrná doba jejich pedagogické praxe byla 26,7 let. Průměrná délka řídicí praxe byla 11,3 let, což souvisí s nízkou mírou nových ředitelek, v uplynulém školním roce bylo realizováno 167 konkurzních řízení (tj. ve 3,5 % MŠ). Přehled o konkurzním řízení v krajském členění je v tab. B11.

V doplňujícím šetření zjistila ČŠI, že aktivní znalost cizího jazyka (AJ) mělo 17,2 % ředitelek, pasivní znalostí se ohodnotilo 35,6 %.

Zlepšily se dovednosti v řízení ředitelek, které absolvovaly povinné studium manažerských dovedností ve všech vybraných charakteristikách.

Tabulka 5 Hodnocení úrovně manažerských činností ředitelek MŠ

Sledované ukazatele	Četnost dosažení požadovaného stavu (v %)		
	2008/2009	2009/2010	Trendy
Strategie, ŠVP/ inovace obsahu vzdělávání	62,1	82,5	+
Strategie a plánování	81,0	89,2	+
Správa školy, plnění úkolů ředitele	80,0	88,6	+
Vytváření personálních předpokladů, vyhodnocování rizik	66,6	86,3	+
Zavedení systému hodnocení výsledků a úspěšnosti dětí	76,2	86,0	+
Rozvoj partnerských vztahů školy	90,2	97,8	+
Aktivní znalost CJ	x	17,2	
Účast v projektech	24,3	39,1	+

X nebylo hodnoceno

Nejmarkantnější zlepšení bylo zaznamenáno v oblasti personální práce a při zavádění školních vzdělávacích programů do praxe školy. Zvýšila se zkušenost ředitelek s projektovým řízením.

Zavádění ŠVP v praxi MŠ

Souhrnné poznatky prvního hodnocení ŠVP jsou uvedeny v tab. B4, výsledky hodnocení za tříleté období byly zveřejněny v tematické zprávě (seznam tematických zpráv v příloze č. 4).

Zpracovaný ŠVP PV předložily při inspekci všechny navštívené mateřské školy, školní vzdělávací programy byly velmi různého rozsahu (od 10 až do 1000 stran) i úrovně. Z celkového počtu hodnocených ŠVP jich bylo plně v souladu s RVP 31,8 %, více problémů měly s jeho zpracováním malé MŠ, kde uspělo v prvním hodnocení jen 27,9 %.

Celkové výsledky v prvním formálním hodnocení ŠVP ukazovaly na postupné zlepšování kvality připravených dokumentů, přetrvávaly však nedostatky v charakteristice ŠVP, ve vzdělávacím obsahu a vlastním hodnocení podle zásad a požadavků uvedených v RVP PV. Praktickým problémem byla nejasná terminologie v RVP a v metodikách, která je v řadě případů v rozporu se školským zákonem. Školám scházelo jasné vymezení povinných částí ŠVP a jeho veřejných a neveřejných příloh, v RVP PV jsou velmi často využívány pojmy „mohl by, měl by“ apod. Dokumenty tak obsahovaly řadu velmi podrobných a nadbytečných informací, které školská legislativa ani RVP nevyžadují a způsobovaly nadměrnou administrativní zátěž jak pro vedení škol, tak pro samotné učitelky. I přes uvedené nedostatky je již nyní možné vysledovat mírné zlepšování kvality ŠVP, je možné konkrétně uvést příklady dobré praxe (pro školy s riziky v této oblasti). Po třech letech lze vysledovat velmi pozitivní fakt, že zásadní rozdíl v kvalitě ŠVP mezi malými a velkými MŠ nejsou.

Hlavními vlivy na kvalitu ŠVP byly slabá metodická podpora a omezená možnost PP účastnit se DVPP a v rozvojových projektech. V praxi se ukázala neprovázanost výstupů RVP PV se vstupními požadavky RVP ZV.

Správa školy

Z hlediska kvality správy škol ukázaly výsledky inspekčního hodnocení opět na velkou míru administrativní zátěže, kterou obtížně zvládaly především v malých školách. Ředitelky škol uvádí, že jim obvykle nezůstává dostatečný prostor na plnění hlavních úkolů ve vztahu ke vzdělávání, úkolům souvisejícím s podpůrnými procesy se musely věnovat i v čase mimo pracovní dobu. Při hodnocení správy školy jsou významnými partnery MŠ rodiče a zřizovatelé.

Rozvoj partnerských vztahů byl v MŠ na velmi dobré úrovni především ve spolupráci s rodiči dětí, ale i se zřizovateli. Spolupráci s rodiči hodnotilo na velmi dobré úrovni 51,4 % ředitelky a 49,3 % učitelky MŠ. Pracovní podmínky hodnotily ředitelky (v 48,1 %) a učitelky MŠ (v 53,6 %) na optimální úrovni. V předškolním vzdělávání podporuje řada obcí a měst svou školu lokálními rozvojovými projekty, v uplynulém školním roce byly takové projekty v 5,8 % MŠ.

ČŠI hodnotila přínos partnerské spolupráce na vynikající úrovni v 15 % a na dobré úrovni v 77 % MŠ. Zřizovatelé v ojedinělých případech namítali, že školský zákon omezuje možnost výměny u špatně hodnocené ředitelky, ale prozatím téměř nevyužívali svého práva hodnotit MŠ podle kritérií, která předem zveřejní (§ 12 školského zákona).

Hodnocení kvality učitelů v MŠ

Podle statistiky ÚIV působilo v MŠ v uplynulém školním roce 24 584,3 přepočtených PP (přepočet na plně zaměstnané), z toho byl podíl žen 99,8 %. Plně kvalifikovaných PP bylo 91,1 % (mírný pokles o 1 % z celkového počtu PP). Ve speciálních třídách/skupinách pro děti se SVP bylo 5,7 % PP, z toho s úplnou kvalifikací 74,2 % (nárůst o 2,3 % v meziročním srovnání).

ČŠI zjistila v navštívených školách nižší podíl kvalifikovaných 85,9 % PP, než uváděla statistika ÚIV (91,1 % PP). Poznatky z MŠ jsou v tab. B10. Ve srovnání mezi kraji byl zjištěn nejvyšší podíl kvalifikovaných PP v kraji Jihočeském (94,2 % PP), v kraji Vysočina (93,3 % PP). Nejnižší míru kvalifikovanosti zjistila ČŠI ve Středočeském kraji (79,9 % PP) a v Karlovarském kraji (80,0 % PP).

Věkový průměr se mírně snížil na 43,6 let. Průměrná délka pedagogické praxe je 20,6 let. Zvýšil se podíl PP do 3 let praxe na 14,7 %, zatímco podíl PP s praxí delší než 35 let se snížil na 6,7 % PP.

Dostupnost odborníků, PP se specializací v MŠ

Podíl učitelů se specializací byl v MŠ na úrovni 4,2 % PP.

Pozitivní je vysoká informovanost o RVP, informace o dokumentu již získalo 93 % PP, nejčastěji z krátkodobých kurzů a samostudiem. Možnost přímo ovlivnit vzdělávací strategii své školy uvedlo 88 % PP a možnost podílet se přímo na tvorbě ŠVP mělo 81 % PP. Možnost zapojení a využití dotovaných projektů na podporu ŠVP mělo 12 % PP v MŠ.

Výsledky inspekčního hodnocení také naznačují, že určitá část PP (12 %) chce kurikulární reformu pojmout pouze formálně, že nejsou ochotni na zavedeném způsobu a obsahu výuky nic měnit. Je zajímavé, že tato skupina je velmi heterogenní a zahrnuje PP ze všech hodnocených skupin, včetně začínajících PP.

V doplňujících údajích ČŠI monitorovala stupeň znalosti cizích jazyků v souvislosti s vizí rozvoje dětí v anglickém jazyce již v předškolním vzdělávání. ČŠI zjistila, že aktivní znalost AJ má prozatím 20,6 % PP, pasivní znalost 51,7 % PP. Studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů pro cizí jazyky se účastnilo 0,6 % PP a v takto zaměřeném DVPP 2,5 % PP.

V účelném využívání ICT v předškolním vzdělávání stále přetrvávají tři hlavní bariéry. Jsou to nízká úroveň technické vybavenosti, malá informovanost o vhodných výukových SW produktech pro děti příslušného věku a nízká připravenost učitelů MŠ. ČŠI zjistila, že 18,5 % PP nebylo připravováno pro práci s ICT vůbec, 68,3 % PP má pouze základní modul vzdělávání ICT. Nejvyšší podíl PP bez ICT vzdělání byl zjištěn ve Zlínském kraji (38,1 %

PP) a v Ústeckém kraji 36,0 % PP). Nejlépe je informační gramotnost PP hodnocena v Libereckém kraji, kde prošlo vzděláváním 97,9 % PP.

Hodnocení dalšího vzdělávání PP v mateřských školách (DVPP)

S novým požadavkem na vyšší kvalifikaci podle zákona o pedagogických pracovnících souvisí potřeba dalšího vzdělávání podle § 1 a 5 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů. Poptávka po dalším vzdělávání PP v MŠ byla vysoká. Problémem v některých MŠ byla malá zastupitelnost PP a někdy finanční možnosti v malých školách. Nejvíce PP bylo zapojeno do studia k prohloubení odborné kvalifikace dle § 6 zákona o pedagogických pracovnících (8,7 %), ve studiu ke splnění kvalifikačních předpokladů bylo 4,5 % PP a ve studiu zaměřeném na získání dalších kvalifikačních předpokladů v oblasti ICT studovalo 4,2 % PP.

Nejčastěji využily MŠ nabídky krátkých kurzů, seminářů s různým tematickým zaměřením. Účast v DVPP se zaměřením na tvorbu a práci se ŠVP uvedlo 65,7 % PP, většina zdůrazňuje potřebu proškolení koordinátorů ŠVP a vytvoření konzultačních míst.

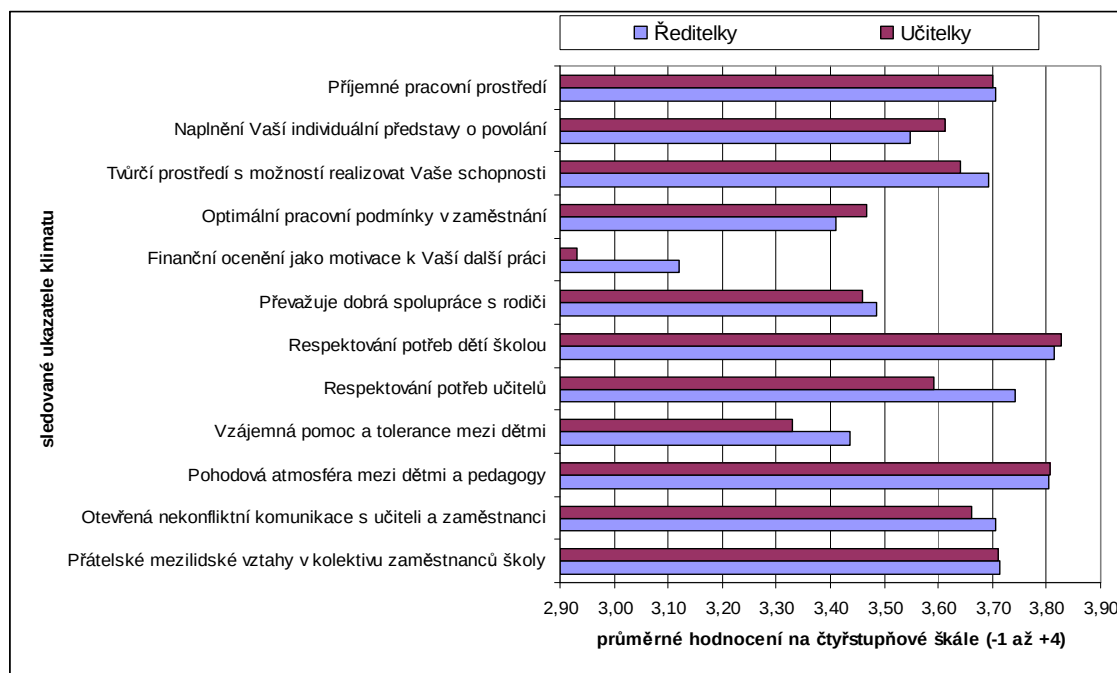
Zlepšilo se povinné vzdělávání PP k problematice BOZ, které již zajistilo 100 % navštívených škol.

Školní klima v MŠ

ČŠI zjišťovala školní klima ve třech hlavních indikátorech: mezilidské vztahy, prostředí a péče o školní prostředí, sounáležitost se školou (týmem školy). Srovnání výsledků hodnocení školního klimatu na úrovni školy uvádíme v tab. B18.

Srovnání názorů mezi skupinami PP podle stupňů je v tab. B18b. Rozdíly mezi názory na klima ve své škole znázorňuje následující graf.

Graf 1 Porovnání názorů ředitelky a učitelky navštívených mateřských škol na úroveň vybraných ukazatelů školního klimatu

Rozvojové projekty v MŠ

Z analýzy inspekčních zjištění a hodnocení se jednoznačně potvrdilo, že nejlepší celkové výsledky vzdělávání měly školy s aktivním zapojením v rozvojových projektech. ČŠI monitoruje účast MŠ v národních rozvojových, v mezinárodních a v lokálních projektech. V uplynulém školním roce se poprvé výrazně zvýšila jejich účast v rozvojových projektech MŠMT, které byly realizovány ve 39,1 % MŠ. Nejvíce škol se zapojilo do programů na zvýšení nenárokových složek platu, posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků a podpory řešení meziročního snížení počtu dětí v programu HUSTOTA a SPECIFIKA – což nejsou v pravém smyslu slova projekty škol. Dalším nejčastěji využitým programem byla podpora konektivity škol v rámci SIPVz. V mezinárodních projektech se zúčastnilo 5 MŠ a v lokálních projektech 23 MŠ. Přehled o účasti MŠ v rozvojových projektech je v tab. B17.

Hodnocení materiálních podmínek v předškolním vzdělávání

ČŠI zjišťuje a hodnotí stav materiálního vybavení škol především z hlediska zajištění bezpečných a zdravých podmínek pro vzdělávané děti, sledovala prostředí a péči o prostředí. Výsledky hodnocení uvádíme v následující tabulce.

Tabulka 6 Vybrané ukazatele bezpečného a zdravého prostředí v MŠ

Sledované prostory a ukazatele BOZ	Četnost zjištění souladu s předpisy pro bezpečné podmínky vzdělávání (v %)		
	2008/2009	2009/2010	Trendy
Třídy	95,9	95,3	-
Tělocvična	100,0	100,0	0
Herny	97,0	92,3	-
Hřiště a hrací plochy	92,0	90,6	-
Školní jídelna	100,0	94,1	-
Zahrada	75,0	83,3	+
Sociální vybavení, šatny	97,3	92,7	-
Nábytek	93,3	97,5	+
Osvětlení	96,0	95,0	-
Stav povrchu podlah	89,3	82,9	-
TV náradí	93,0	82,9	-

Výše uvedený přehled ukazuje na oblasti potřebného zlepšování vybavenosti v MŠ. Výstavba nových kapacit, obnova a modernizace vybavenosti by měla být směřována na doplnění heren, na školní jídelny, sociální vybavení, osvětlení a TV náradí. Zlepšila se situace u školních zahrad a ve vzdělávání PP. Ředitelky škol uvedly v 88,8 % MŠ, že považují materiálně technické vybavení pro zajištění chodu školy za optimální.

Analýzy ukazují, že vliv materiálního vybavení je vzhledem k celkové úspěšnosti dětí v předškolním vzdělávání často přeceňován. Ve skutečnosti se ve srovnání s např. s vlivem kvality personálních podmínek projevuje v celkových výsledcích dětí i na efektivnosti školy méně, než se obecně předpokládá.

Hodnocení ekonomických podmínek a hospodaření v navštívených školách

Výsledky analýzy ekonomických podmínek v navštívených školách naznačují v meziročním srovnání vybraných ekonomických ukazatelů mírné zlepšení situace škol pro rok 2009.

Tabulka 7 Hodnocení ekonomických podmínek v navštívených MŠ

Sledovaný ukazatel	2008	2009	Trendy
NIV na 1 dítě (v Kč)	72 092	76 136	+
Podíl ze SR na NIV (v %)	66,8	68,2	+
DVPP v přepočtu na 1 PP (v Kč)	1 230	1 410	+
Průměrný plat PP (v Kč)	20 099	21 410	+
Průměrný podíl pohyblivých složek (v %)	22,4	24,9	+

V navštívených školách se zvýšily průměrné neinvestiční výdaje na 1 dítě o 5,6 %, průměrné jednotkové výdaje ze SR byly zjištěny ve výši 51 887,- Kč.

Průměrný plat PP byl 21 410,- Kč, tj. o 6,5 % vyšší než v roce 2008. Navýšení platu PP se projevilo jak v tarifních (nárůst o 6,2 %), tak v pohyblivých složkách (nárůst o 18,6 %).

Pohyblivé složky platů PP i ostatních pracovníků výrazně navýšily rozvojové programy MŠMT zaměřené na posílení platů. Příznivý je i fakt, že poklesly náklady na přespočetné hodiny o 12,1 %. Zvýšily se také průměrné výdaje na DVPP o 14,6 %.

Hodnocení hospodaření se státními prostředky v MŠ

ČŠI hodnotila v navštívených školách i účelnost využívání zdrojů a prostředků poskytovaných MŠ ze SR. Podíl osobních nákladů hrazených ze státního rozpočtu na celkové dotaci ze SR byl v roce 2009 v navštívených MŠ 96,7 %; podíl NIV na učebnice a učební texty, učební pomůcky a základní školní potřeby byl 1,4 % a podíl nákladů na vzdělávání byl 0,2 % na celkové dotaci ze SR. V tab. B9 uvádíme podíly výdajů SR na nákladech ve školách podle poskytovaného stupně vzdělání v meziročním porovnání.

Výsledky kontrolní činnosti v MŠ

Výsledky státní kontroly dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání (§ 174 odst. 2 písm. d) školského zákona)

Výsledky kontrolní činnosti vycházejí z požadavků naplnění formálních podmínek vzdělávání a souladu se zásadními požadavky rejstříku škol. V této oblasti zjistila ČŠI závažné nedostatky pouze v 4,2 % MŠ. V ostatních školách měla většina zjištěných nedostatků a chyb charakter zanedbatelného pochybení, a byla ČŠI hodnocena jako formální a administrativní opomenutí. Řada drobných formálních pochybení byla vyřešena společně s vedením škol v průběhu inspekční činnosti. Nejčastější chyby škol, ve kterých ČŠI uložila školám lhůtu k odstranění zjištěných nedostatků, jsou v přehledu v tab. B19a.

Ve školním roce 2009/2010 bylo v navštívených MŠ uloženo celkem 520 lhůt k přijetí opatření nebo k odstranění zjištěných nedostatků, z toho bylo 318 uloženo pro dopracování ŠVP, 32 lhůt ve věci porušení školského zákona, 75 ve věci porušení předpisů BOZ, 69 ve věci porušení v oblasti VSK a 26 ve školním stravování. Souhrnné výsledky kontrol BOZ jsou uvedeny v tab. B19d a z kontrol školního stravování v tab. B19c.

Výsledky veřejnosprávní kontroly využívání finančních prostředků (§ 174 odst. 2 písm. e) školského zákona)

Tabulka 8 Výsledky VSK v mateřských školách

Sledované ukazatele	Stav v roce 2008	Stav v roce 2009
Počet kontrolovaných subjektů	258	96
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	668 724 950	340 510 064
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	641 789 390	278 549 947
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	2 269 893	204 687
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	3,537	0,7389
Porušení rozpočtové kázně v Kč	96 713	127 625
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	0,151	0,461
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0
Počet podnětů krajskému úřadu	3	4

Výsledky MŠ ve srovnání se všemi školami jsou v tabulce B16a; nejčastější chyby škol uvádíme v tab. B19b.

Výsledky inspekční činnosti na základě podnětů, stížností a petic (§ 174 odst. 4 školského zákona)

Výsledky analýzy stížností a podnětů v MŠ naznačují vysokou míru spokojenosti s nabídkou předškolního vzdělávání. Důvodné incidenty byly zjištěny v 0,8 % MŠ. ČŠI šetřila v uplynulém školním roce celkem 49 stížností v MŠ, celkový počet bodů v nich obsažených byl 86 a z toho bylo 46,5 % bodů vyhodnoceno jako důvodných. Nejčtenější byly incidenty mezi školou a rodiči a podněty ve věci nezajištění bezpečnosti dětí, provozu a organizace při zajištění vzdělávání. Celkovou analýzu podle věcného zaměření a druhu škol uvádíme v meziročním srovnání v tab. B15. Výsledky ukazují, že se zvyšuje podíl důvodných stížností.

Celkové hodnocení mateřských škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2009/2010

Poznatky ze všech inspekcí a dílčích analýz v předškolním vzdělávání byly soustředěny do šesti klíčových oblastí efektivity školy a dosažená úroveň je souhrnným hodnocením kritérií a ukazatelů, které danou oblast charakterizují. Interpretace vybraných charakteristik Českou školní inspekcí vychází z porovnání stavu mateřských škol s požadavky školského zákona z hlediska 4stupňové inspekční škály.

Tabulka 9 Celkové hodnocení mateřských škol (760 MŠ)

Klíčové oblasti hodnocení		Podíl škol v dosažené úrovni hodnocení (v %)			
		A	B	C	D
Výsledky mateřských škol					
K1	Nabídka vzdělávání, ŠVP, inovace obsahu	0,2	6,8	80,7	12,3
K2	Výsledky vzdělávání, celkové a skupinové	0,1	4,3	86,0	9,6
K3	Účinnost podpory rozvoje funkčních gramotností	0,1	4,4	85,1	10,4
Předpoklady mateřských škol					
K4	Dodržování právních předpisů a splnění formálních podmínek	0,0	1,1	79,2	20,4
K5	Personální, materiální a finanční předpoklady a efektivní organizování vzdělávání	0,2	10,4	79,6	9,8
K6	Školní systémy (vlastní hodnocení, vnitřní kontrola, poradenství)	0,0	5,0	88,7	6,3

Legenda k úrovním hodnocení:

- A Stav s vysokými riziky, které mohou vést k výmazu z rejstříku škol podle § 150 školského zákona.
B Školský subjekt nedosahuje požadovaného stavu, zjištěný rizikový stav je možné napravit v dané lhůtě.
C Školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení běžného regionálního či národního standardu pro stejný druh školy a školského zařízení, menší chyby lze odstranit v průběhu inspekce nebo ve velmi krátké době.
D Činnost školského subjektu je v dílčích oblastech nadstandardní, případně vyhodnocena jako příklad dobré praxe (využití osnovy VÚP pro příklady dobré praxe).

Základní vzdělávání

Všechny děti začínají plnit povinnou školní docházku v základní škole, během druhého stupně mohou žáci přejít na střední školu vyučující v některém ze vzdělávacích oborů gymnázia (dále gymnázium) nebo na osmiletou konzervatoř. Školský zákon určuje spádové základní školy, výběr školy je ale dobrovolný. Závazným dokumentem pro vzdělávání na základní škole i na nižších stupních víceletého gymnázia je Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále „RVP ZV“), schválený MŠMT v roce 2004 (Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, který se vydává Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání č. j. 31 504/2004-22, ve znění pozdějších předpisů). Povinná týdenní hodinová dotace je 18 až 26 hodin na prvním stupni a 28 až 32 hodin na druhém stupni. Průměrný počet žáků na třídu má být ve škole mezi 17 a 30 žáky.

V souladu s RVP ZV si školy vytvářejí své školní vzdělávací programy. Prostřednictvím ŠVP dochází k profilaci jednotlivých škol. Ve školním roce 2009/2010 probíhala výuka ve většině ročníků již podle ŠVP. Kromě výuky nabízely základní školy svým žákům i celodenní výchovu a mimoškolní aktivity ve školských zařízeních. Nově zajišťovaly všechny ZŠ přednostně výuku anglického jazyka od 3. ročníku ZŠ.

ČŠI navštívila v daném školním roce 1 928 ZŠ, což odpovídalo 46,7 % z celkového počtu 4 125 ZŠ a 68 víceletých gymnázií, tj. 21,7 % G s nižším stupněm z celkového počtu 314 víceletých gymnázií podle statistiky ÚIV. Prioritami inspekce bylo první hodnocení školních vzdělávacích programů a hodnocení výsledků vzdělávání a přínosů ŠVP v praxi základních škol. V tematických šetřeních se ČŠI zaměřila na vzdělávací oblasti RVP „Jazyk a jazyková komunikace“ (Český jazyk a literatura) a „Matematika a její aplikace“. ČŠI dále monitorovala připravenost škol na využívání projektu „EU – peníze školám“, v období od ledna do konce srpna uskutečnila 616 konzultací k využití šablon v základních školách. ČŠI zjišťovala a hodnotila dopady školského zákona a výsledky reformy ve vzdělávání žáků z bývalých zvláštních škol. V rámci tohoto tematického šetření navštívila 171 škol. V základním vzdělávání ověřovala ČŠI nové inspekční postupy pro hodnocení výsledků vzdělávání, přechodu žáků na vyšší stupeň vzdělávání a možnost testování úrovně čtenářské gramotnosti ve 3. ročníku ZŠ.

V 1 928 ZŠ bylo realizováno celkem 4 770 inspekčních akcí. Inspekční týmy v ZŠ vyhodnotily 1 509 ŠVP ZV a 53 ŠVP v nižším stupni víceletého gymnázia. Spolu s analýzami z předchozích dvou školních roků tak zhodnotila k 30. červnu 2010 celkem 3 613 ŠVP pro základní vzdělávání.

Do souhrnného hodnocení stavu základního vzdělávání jsou začleněny i poznatky z šetření 233 stížností s 474 body a z účasti školních inspektorů na 173 konkurzních řízeních. Uvádíme souhrnné poznatky analýz celkového hodnocení škol podle národního kritériálního rámce ze všech forem inspekční činnosti realizované v uplynulém školním roce.

Při zpracování dat využíváme členění na tzv. malé ZŠ do počtu 150 dětí a velké ZŠ nad 150 dětí. U vybraných ukazatelů jsou data kategorizována podle krajského uspořádání nebo zřizovatelů škol.

Základní vzdělávání se ve školním roce 2009/2010 uskutečňovalo kromě RVP ZV (včetně přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením) také podle předchozích učebních dokumentů (v souladu s § 185 odst. 1 školského zákona). Ačkoli byl vydán již i RVP ZV pro základní školu speciální, s ohledem na přechodná ustanovení školského zákona nebyla dosud povinnost se jím řídit (povinně až od školního roku 2010/2011).

V této kapitole jsou uvedeny i základní poznatky ze vzdělávání v základních uměleckých školách. Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké školy byl vydán až po posuzovaném období (povinně se podle něj bude postupovat až od školního roku 2012/2013).

I. Hodnocení efektivity vzdělávací soustavy v základním vzdělávání

Základní vzdělávání se v České republice uskutečňuje v základních školách, základních školách speciálních a v nižších stupních víceletých gymnázií.

Vzdělávání pro nadané žáky v základním vzdělávání poskytují institucionálně v nižším stupni víceletého gymnázia a v nižším stupni konzervatoří. V nepovinném vzdělávání poskytují umělecké vzdělávání v jednotlivých uměleckých oborech základní umělecké školy a střediska volného času.

Inspekční hodnocení efektivnosti vzdělávací soustavy vychází ze statistik ÚIV, MŠMT a z vlastních šetření ČŠI a na základě svých výsledků a zjištění analyzovala vývoj hlavních ukazatelů rozhodných pro financování základního vzdělávání (ukazatele výkonnosti a stability sítě škol); vývoj vzdělávací nabídky a vývoj ekonomických podmínek.

Výkonnost a stabilita sítě škol v základním vzdělávání

V meziročním srovnání statistika ÚIV ukazuje velmi nevýznamné odchylky. Základní vzdělávání nabízelo 4 125 základních škol. Žáci plnili povinnou školní docházku také ve 314 víceletých gymnáziích a v 17 konzervatořích. Celkový počet škol se velmi mírně snížil, narostl počet soukromých a církevních škol, počet veřejných škol nepatrně poklesl.

Tabulka 10 Vybrané ukazatele výkonnosti vzdělávací soustavy v základním vzdělávání

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce. 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna v %
Počet žáků v základních školách	816 015	794 459	+ 2,64
Počet základních škol celkem	4 133	4 125	- 0,19
Počet tříd	42 498	41 941	- 1,31
Podíl malých škol (v %)	52,82	53,26	+ 0,44
Podíl veřejných škol (v %)	97,39	97,29	- 0,10
Podíl soukromých škol (v %)	1,64	1,74	+ 0,10
Podíl církevních škol (v %)	0,96	0,97	+ 0,01
Počet nižších stupňů gymnázií	314	314	0
Počet nižších stupňů konzervatoří	5	5	0
Počet škol s rozšířenou výukou	787	819	+ 4,0
Počet ZUŠ	478	482	+ 0,84
Počet středisek	296	296	0

Trend zvyšování počtu malých škol (do 150 žáků) již není tak dynamický jako v předchozích letech, jejich nárůst se zpomalil, přesto se jejich podíl mírně zvýšil a byl 53,26 % z celkového počtu škol. Většinou se jedná o školy v malých obcích s 1. stupněm s jednou nebo více věkově smíšenými třídami.

Nejvyšší podíl malých ZŠ byl v kraji Vysočina (65,3 %), v krajích Královéhradeckém a Olomouckém (61,2 %) a Pardubickém kraji (60,7 %). Velké základní školy převládaly v Praze (73,3 %) a v Ústeckém kraji (61,1 %).

Ve srovnání se skupinou základních škol se počet gymnázií s nižším stupněm nezměnil. V nabídce pro nadané žáky se mírně zvýšil počet ZUŠ.

Vliv na kapacitu sítí měla i strategie podpory školám v malých obcích přijatá v DZ 2007, která byla prostřednictvím krajských normativů naplňována ve většině krajů.

ČŠI zjistila, že disponibilní kapacity v navštívených školách byly využívány v uplynulém roce na 61,4 %.

Tabulka 11 Využití kapacit základních škol – porovnání zapsaných žáků s povolenou kapacitou z rejstříku škol a školských zařízení

Kraje nad průměrem ČR	Využití kapacity (v %)	Kraje pod průměrem ČR	Využití kapacity (v %)
Pardubický	66,8	Olomoucký	59,2
Moravskoslezský	66,7	Praha	58,4
Středočeský	65,5	Liberecký	57,7
Jihočeský	65,4	Zlínský	57,3
Jihomoravský	65,0	Plzeňský	56,0
Ústecký	62,3	Vysočina	55,8
ČR	61,4	Královéhradecký	54,7
		Karlovarský	51,5

Výše uvedený přehled naznačuje, že kapacita škol pro základní vzdělávání je víceméně stabilní, dostatečná a případný lokální převis poptávky se daří kompenzovat spíše nárůstem výkonů v soukromých a církevních školách. V řadě případů je nadbytečná část kapacit škol zřizovateli využívána pro zajištění předškolního vzdělávání nebo jiné činnosti.

Vývoj struktury vzdělávací nabídky v základním vzdělávání

Podle statistických údajů ÚIV bylo v povinné školní docházce zapsáno celkem 836 361 žáků, z toho 95 % v ZŠ a 5 % ve středních školách a konzervatořích, stejně jako v minulém školním roce. Poměr žáků 1. stupně a dětí v předškolním vzdělávání byl 1,47. Poměr žáků 2. stupně a 1. stupně poklesl na 0,72.

Meziročně se počet žáků v základních školách snížil o 2,64 %, dlouhodobý pokles již zmírnil příchod silnějších ročníků z předškolního vzdělávání. Počet žáků na 2. stupni ZŠ poklesl o 6,74 %, mírnější pokles (1,63 %) byl v nižších stupních víceletých gymnázií.

Školský zákon vymezuje několik kategorií dětí, kterým je škola povinna poskytovat specificky zaměřené základní vzdělávání. Nově byla oddělena péče o děti se zdravotními problémy a děti se sociokulturním znevýhodněním, cizince. Počet žáků se SVP byl v základním vzdělávání 71 801 žáků, celková míra speciální péče byla 9,0 %. Ve skupině s mentálním postižením bylo evidováno 34,3 % ze všech žáků SVP. Žáků s vývojovými poruchami učení bylo v základním vzdělávání identifikováno 45,6 % a s vývojovými poruchami chování 3,8 %. Podíl žáků ve skupinové speciální péči byl 51,6 % na celkovém počtu postižených. Počet IVP v základním vzdělávání pro žáky se SVP byl 35 201.

V přípravných třídách zřizovaných pro děti se sociálním znevýhodněním bylo ve školním roce 2009/2010 zařazeno 2 410 dětí a znamenalo to výrazný meziroční nárůst 18,8 %. Nejvýraznější nárůst počtu dětí se sociálním znevýhodněním byl v Pardubickém kraji, o 56,5 %, na Vysočině byl nárůst 31 % a v Ústeckém kraji 27,1 %. K největšímu poklesu počtu dětí se sociálním znevýhodněním naopak došlo ve Středočeském kraji – 38,5 % a ve Zlínském kraji – 24 %.

Mírně poklesl počet žáků v nižších stupních víceletých gymnázií (41 639 žáků), zatímco se zvýšila podpora nadaným žákům. V uplynulém školním roce bylo 6,1 % z celkového počtu žáků v nižším stupni víceletých gymnázií. Meziročně se počet přijatých zvýšil o 12,1 %.

Poměr mezi poptávkou a nabídkou byl 2,1. V nižším stupni konzervatoří bylo zapsáno 585 žáků. V těchto školách byl poměr mezi poptávkou a nabídkou 2,6.

Počet žáků zapsaných v ZUŠ byl 225 997 žáků, zvýšil se o 1,93 %, ve střediscích volného času se zvýšila účast žáků o 2,68 %.

V běžných základních školách lze využít pro podporu nadaných žáků skupinové podpory v rámci profilu formou rozšířené nabídky vzdělávání ve vybraných předmětech (nejčastější je tělesná výchova, matematika a cizí jazyky). Počet IVP pro nadané žáky byl v uplynulém školním roce 884.

Tabulka 12 Struktura vzdělávací nabídky

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna (v %)
Počet žáků na 1. stupni ZŠ	458 046	460 754	+ 0,59
Počet žáků na 2. stupni	386 817	333 705	- 13,73
Počet žáků v nižším G	42 330	41 639	- 1,63
Počet žáků ZŠ s rozšířenou výukou	72 849	74 255	+ 1,90
Počet žáků v nižší konzervatoři	598	585	- 2,17
Počet žáků s IVP pro nadané	883	884	- 0,11
Počet žáků se SVP	72 854	71 801	- 1,45
Počet žáků s IVP pro SVP	35 340	35 201	- 0,39
Počet žáků v ZUŠ	225 997	230 352	+ 1,93
Počet žáků ve střediscích	234 774	241 056	+ 2,68
Podíl cizinců v PV (v %)	1,09	1,18	+ 0,09

Vývoj ekonomických ukazatelů na úrovni ČR

Celkové veřejné výdaje na základní vzdělávání za rok 2009 uvádí ÚIV ve výši 52 835,88 mil. Kč; meziroční nárůst byl 8,1 %. Republikový normativ MŠMT byl pro rok 2009 ve výši 44 126,- Kč; průměrné jednotkové výdaje na žáka v základním vzdělávání byly podle ÚIV ve výši 50 954,- Kč; meziroční nárůst 8,6 %.

Průměrný plat PP byl 26 369,- Kč; nejvyšší byla hodnota v Libereckém kraji (27 562,- Kč) a nejnižší ve Zlínském kraji (26 276,- Kč).

Průměrný počet žáků na 1 třídu byl 23,3, v nižším gymnáziu byl 27,5.

Počet žáků na úvazek učitele byl 13,6; nejvyšší počet žáků na jednoho PP připadl na 1. stupni v Praze (17,81); nejnižší hodnota byla v Olomouckém kraji (15,91); nejvyšší počet žáků na jednoho PP připadl na 2. stupni v Moravskoslezském kraji (11,3); nejnižší hodnota byla v Praze (10,22).

Tabulka 13 Vybrané celostátní výkonové parametry v základních školách

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna v %
Přepočtený počet PP	59 492,3	58 417,3	- 1,81
Podíl kvalifikovaných PP (v %)	84,97	85,84	+ 0,87
Podíl kvalifikovaných PP (v %) na ZŠ1	84,77	85,85	+ 1,08
Podíl kvalifikovaných PP (v %) na ZŠ2	85,14	85,83	+ 0,69
Průměrný počet žáků na 1PP	13,71	13,60	- 0,80
Průměrný počet žáků na 1 PP v ZŠ1	16,64	16,67	+ 0,18
Průměrný počet žáků na 1 PP v ZŠ2	11,19	10,84	- 3,13
Průměrný počet žáků na 1 třídu	19,2	18,9	- 1,56
Průměrný počet dětí na 1 školu	197,4	192,6	- 2,43

Nejvyšší podíl kvalifikovaných PP na 1. stupni ZŠ byl v Jihočeském kraji (92,50 %), nejnižší podíl byl v Karlovarském kraji (70,30 %). Nejvyšší podíl kvalifikovaných PP na 2. stupni ZŠ byl v Olomouckém kraji (92,36 %), nejnižší podíl byl v Karlovarském kraji (65,27 %).

ČŠI v navštívených školách zjistila významný podíl tříd s výjimkami zřizovatelů z povolené kapacity. Ze sledovaných 4 242 tříd byl podíl s počtem žáků méně než 12 celkem 23 %, v 7,7 % tříd bylo méně než 8 žáků. Maximální počet žáků byl překročen v 0,92 % tříd, kde bylo více než 30 žáků, v jednom případě více než 34 žáků. Ve výjimkách převažovaly tzv. malé třídy.

Vliv na ekonomické podmínky ve vzdělávání v uplynulém školním roce měly restriktivní opatření státního rozpočtu a nastavení krajských normativů. Současný RVP neplní dostatečně funkci závazného základu pro financování oboru základního vzdělávání podle školského zákona. V normativním financování mzdových prostředků jsou mezi srovnatelnými skupinami škol významné rozdíly mezi jednotlivými kraji. Podle MŠMT při srovnání normativního rozpisu podle republikových normativů sice všechny kraje mimo Středočeský kraj posilují rozpočet základních škol, ale rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším krajským normativem činil 3,4 %. Nejvyšší podporu měly základní školy v Libereckém kraji.

MŠMT uvedlo rozdíly mezi krajskými normativy MP. U základních škol tvořených pouze ročníky 1. stupně byl v roce 2009 rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší průměrnou hodnotou normativu MP nejvyšší u ZŠ s 10 žáky 17 681,- Kč; u škol se 150 žáky byl rozdíl 4 893,- Kč na žáka a v ZŠ se 200 žáky to bylo 3 993,- Kč. V základních školách tvořených oběma stupni byl ve školách se 140 žáky rozdíl ve výši 2 926,- Kč; ve školách s 200 žáky byl rozdíl 3 506,- Kč.

Nepřímo ovlivňují ekonomické podmínky v základním vzdělávání zřizovatelé škol (malé školy) a zřizováním tříd na výjimku, dosti málo bylo využíváno možnosti zřizování větších škol svazkem obcí, které by mohlo ekonomické podmínky zlepšit.

Základní školy mohly čerpat také prostředky ESF z operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost z tzv. globálních grantů spravovaných kraji. Výsledky tohoto čerpání zveřejňuje MŠMT ve svých zprávách.

Na základě programového prohlášení vlády bylo rozhodnuto o možnosti posílení rozpočtu v základním vzdělávání opatřením, které směřovalo ke zvýšení absorpční kapacity základních škol v čerpání prostředků z ESF (OP VK). V průběhu uplynulého školního roku v programu EU – peníze do škol nebyly žádné prostředky čerpány.

II. Kvalita základního vzdělávání

Současným problémem hodnocení výsledků v základním vzdělávání je v tom, že na národní úrovni neexistuje komplexní systém pro ověřování výsledků žáků v uzlových bodech vzdělávací dráhy a dosud nebyly uskutečněny potřebné kroky k jeho vybudování. V RVP je sice nastaven povinný obsah, ale výstupy nemají charakter standardu s jasně vymezenými referenčními úrovněmi, terminologie základních dokumentů, podle kterých mají školy postupovat je v rozporu se školským zákonem. Způsoby a obsah hodnocení si stanovují školy autonomně ve školních vzdělávacích programech, které vycházejí z RVP. Cíle formulované v RVP jsou však velmi volné a umožňují tedy velké rozdíly. ČŠI opakovaně upozorňovala na absenci standardizovaného hodnocení.

Hodnocení výsledků žáka je nedílnou součástí vzdělávací činnosti školy, mělo by přinášet žákovi i pedagogovi zpětnou vazbu o výsledcích vzdělávání. Školní pravidla pro hodnocení žáků ve školních vzdělávacích programech a ve školních řádech jsou často rozdílné

nastavena. Pedagogické rady škol jsou v hodnocení individuálních a skupinových výsledků ve vztahu k cílům ŠVP spíše pasivní. Ve většině škol jsou výsledky žáka souborem dílčích hodnocení učitelem.

Možnost srovnatelného hodnocení výsledků vzdělání je pro žáka základní školy mimo jiné nezbytnou informací pro rozhodování o jeho další vzdělávací dráze podle reálných schopností. V základním vzdělávání tuto roli měly plnit národní testy v 5. a v 9. třídě. Tento záměr v obecné rovině uvádí Bílá kniha, MŠMT tyto zkoušky připravovalo a v praxi ověřovalo v rámci projektu CERMAT. V roce 2007 byly práce na zavedení zkoušky zastaveny, zkoušky nejsou zmíněny ani v platném DZ 2007. Záměr standardizovaného hodnocení žáků základních škol tak zůstal nenaplněn. Veřejnosti jsou nejznámější testy PISA a TIMSS, ve kterých se srovnává úroveň znalostí a dovedností matematické, čtenářské, přírodovědné gramotnosti a schopnosti řešit problémy. Tyto výsledky jsou publikovány v rámci mezinárodních srovnání, výsledky jednotlivých škol jsou neveřejné a nelze je využít jako referenční výsledky pro inspekční hodnocení.

Řada škol využívá ve vlastním hodnocení školních testů s využitím přístupných úloh PISA, TIMSS, projektů CERMAT pro 5. a 9. třídy, nebo komerční nabídky, prozatím jen minimum využívá možnosti projektu EUROPASS. Přes rozdílný účel těchto testovacích systémů je jejich přínos pro pedagogickou diagnostiku vzdělávacích potřeb žáků a správné nastavení kvality v základním vzdělávání nezpochybnitelný. Problémem bylo stále i výstupní hodnocení ze základního vzdělání.

ČŠI hodnotila kvalitu základního vzdělávání v navštívených školách v 16 charakteristikách národního kritériálního rámce vybraných podle požadavků školského zákona a platného rámcového vzdělávacího programu, vycházela také z výstupů vlastního hodnocení škol. Souhrnné výsledky hodnocení jsou v tab. B2.

Hodnocení podpory rozvoje osobnosti žáka v základním vzdělávání

ČŠI se zaměřila na zjišťování celkové úspěšnosti žáků v základním vzdělávání ve vztahu k cílům základního vzdělávání podle školského zákona.² Hlavním kritériem byla účinnost podpory rozvoje osobnosti žáka. ČŠI zjišťovala úroveň podpory žáků pedagogickým pracovníkem v průběhu výuky. Poznatky o organizaci, formách a metodách z monitoru v ZV jsou v tab. B14. Uvádíme srovnání výskytu moderních přístupů a metod ve členění konkrétních předmětů v tabulkách B14a až B14g.

V základním vzdělávání se řada škol již snažila o profilaci přímo v ŠVP, v meziročním srovnání se však snížil počet škol s rozšířenou výukou.

² § 44 Základní vzdělávání vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturám a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.

Tabulka 14 Rozšířená výuka v základním vzdělávání

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna v %
Počet škol s rozšířenou výukou	845	773	- 8,52
z toho v CJ	260	246	- 5,39
Počet žáků v rozšířené výuce	77 086	70 243	- 8,88
Z toho rozšířená výuka			
v cizím jazyku	34 281	31 675	- 7,60
z toho v AJ	30 340	27 305	- 10,00
v tělesné výchově	18 260	15 691	- 14,07
v umění a kultuře	8 922	8 356	- 6,34
v ICT	7 720	6 599	- 14,52
v matematice	6 811	6 490	- 4,71
v EVVO	867	1 176	+ 35,64

Nejvyšší byl zájem o rozšířenou výuku AJ, tělesné výchovy, umění a kultury, a ICT. V profilaci škol byl patrný vliv a priority rozvojových programů. Nejvyšší podporu měly projekty v oblasti EVVO.

V podpoře rozvoje žáků ČŠI doporučuje školám zaměřit se více na experimenty, rozvoj kritického myšlení, práci s textem, na účelné využívání dostupného vybavení ICT při samostatné práci žáků a na zdokonalování projevu a vyjadřování žáků. Pozitivně ČŠI hodnotila snahu PP o zohledňování možností a schopností žáků, vhodné střídání metod během hodiny a propojování obsahu učiva s praxí a reálným životem.

V průběhu výuky bylo využito ICT ve 22,2 % sledovaných hodin, z toho správnost a účelnost využití ICT ve vztahu k realizovaným činnostem byla v 70 % případů.

Hodnocení podpory žáků se SVP

ČŠI zachytila účelnou podporu žáků se SVP pouze v 56,9 % sledovaných hodin. Ve všech základních školách obtížně identifikují především žáky se sociálním znevýhodněním pro stanovení účinné péče a prevence jejich školní neúspěšnosti.

Ve všech školách chyběly informace, metodická podpora a řada pedagogických pracovníků nebyla na integraci žáků se SVP dostatečně připravena.

ČŠI upozorňuje na nízký podíl využívání individuálních vzdělávacích plánů a využívání asistenční péče. Na 1. stupni ZŠ byla asistence skutečně využita v 10,3 % a na 2. stupni v 7,5 % vyučovacích hodin.

ČŠI monitorovala výsledky reformy bývalých zvláštních škol ve vztahu k nálezům Evropského soudu pro lidská práva ve spolupráci s Kanceláří ochránce lidských práv a s prizvanými odborníky. ČŠI zjistila nedostatky v zařazování žáků do podpory LMP, souhlasu zákonných zástupců, efektivnosti využívání diagnostických pobytů dětí a velmi malou možnost návratu žáků do hlavního vzdělávacího proudu. V základních školách praktických byl zjištěn rozpor se školským zákonem. Tyto školy jsou ze zákona školy základní a neposkytovaly základní vzdělávání řadě žáků podle požadavků RVP. Na základě výsledků zjištění lze konstatovat, že nadměrný počet žáků z romského etnika, kteří byli doporučeni školskými poradenskými zařízeními do základní školy praktické bez diagnózy mentálního či jiného zdravotního postižení ve smyslu školského zákona, je nepřímou diskriminační. Podíl 35 % romských žáků ve skupině dětí s diagnózou mentálního postižení je

možné kvalifikovat jako diskriminaci. V některých krajích bylo procento takových dětí ještě vyšší, např. v Ústeckém (53,1 %), Karlovarském (48,5 %) a Libereckém kraji (41,8 %).

Závěry hodnocení změn v bývalých zvláštních školách ukazují na problémy v diagnostice, informovaném souhlasu rodičů. V bývalých zvláštních školách bylo plně v souladu s RVP ZV jen 17 % ŠVP. Školy se soustředily hlavně na podmínky vzdělávání žáků s LMP a jejich dokumenty se rozcházely se zásadami RVP ZV a školským zákonem. Pouze 30 škol ze 171 nabízelo správně alternativu podle platného RVP ZV, v 11 školách jen vzdělávání pro žáky s LMP i pro žáky bez této diagnózy (srov. příloha č. 5). Na nepříznivém výsledku hodnocení měly podíl i vnější vlivy jako rozpory v legislativě, slabé metodické řízení a koordinování systémové změny, nejednotný přístup v zařízeních školního poradenství, nečinnost zřizovatelů a školských rad. Nebyl dořešen systém financování podpor žáků se sociálním znevýhodněním, krajské normativy byly velmi rozdílné a nastavené finanční toky zvýhodňovaly krajské školy.

Hodnocení podpory nadaných žáků

V základním vzdělávání je podpora nadaným žákům zajišťována v nižších stupních víceletých gymnázií a konzervatoří. ČŠI hodnotila vzdělávání v nižších stupních víceletých gymnázií podle vybraných charakteristik 16 kritérií národního kritériálního rámce. Při srovnání vybraných výsledků s výsledky 2. stupně ZŠ se ukázaly některé zajímavé aspekty.

V nižších stupních víceletých gymnázií byla nižší míra individuální péče pro žáky se SVP (0,8 %). Obecně se v nižších stupních víceletých gymnázií méně využívalo ICT ve výuce, žáci byli méně vedeni k abstraktní představivosti a méně PP využívali heuristickou metodu výuky na rozdíl od PP v ZŠ. Podrobněji lze vysledovat rozdíly mezi skupinami škol, učiteli ve vybraných předmětech v tabulkách B14 a B14a-g.

V běžných školách byl nadále problém identifikovat nadané žáky a připravit pro ně individuální podporu podle jejich potřeb. V souboru navštívených základních škol bylo zjištěno jen 0,1 % žáků evidovaných jako nadaní, cílenou podporu nadaným žákům zjistila inspekce jen v 26,3 % sledovaných hodin.

Výsledky výchovy ke zdraví

ČŠI sleduje ve všech základních školách naplňování cílů výchovy ke zdraví a vedení žáků ke zdravému životnímu stylu. V uplynulém školním roce bylo toto téma zapracované v různém rozsahu ve všech školních vzdělávacích programech. Největší podíl škol se profiluje rozšířenou nabídkou tělesné výchovy sportovních aktivit. Zřetelná profilace na komplexní výchovu ke zdraví byla zjištěna jen ve 28,8 % škol. Narůstá i počet škol, které mají zpracované strategie prevence rizikového chování žáků (zjištěno v 98,9 % ŠVP) a specialistu metodika prevence měli v 76,4 % škol. Vybavení pro pravidelnou výuku tělesné výchovy se mírně zlepšuje, vlastní zajištění mělo 63,5 % škol. V nabídce volitelných předmětů byla výchova ke zdraví ve 42,1 % škol a nepovinné předměty na podporu zdravého životního stylu ve 23,6 % škol. Sportovní a zájmové aktivity byly v 93,7 % škol (lyžařské kurzy, plavání).

V uplynulém školním roce bylo v základním vzdělávání evidováno celkem 20 852 školních úrazů, ze všech stupňů vzdělávání byl zde nejvyšší index školní úrazovosti (2,57 úrazu na 100 žáků). Ve srovnání s celostátním průměrem je nebezpečí úrazu v základním vzdělávání vyšší o 36 %. Podrobnější rozbor příčin úrazů vydává ČŠI každoročně v tematické zprávě.

Výsledky rozvoje čtenářských a matematických dovedností v základním vzdělávání

Část žáků České republiky se účastní opakovaně mezinárodních šetření PISA, TIMSS a PIRLS. ČŠI spolupracuje s ÚIV při zajišťování těchto šetření, ale pro účely inspekčního hodnocení nemá k dispozici celkové školní výsledky z těchto šetření. Lze tedy jen omezeně sledovat, jaké vlivy přesně se projevují ve vztahu k dalším hodnoceným charakteristikám škol a efekt účasti škol v mezinárodním testování. V inspekčním hodnocení je využito výsledků mezinárodních hodnocení a kritéria i ukazatele podpory jsou cílené na ty oblasti, ve kterých žáci dosáhli špatných výsledků. Programový tematický cyklus ČŠI umožnil i srovnání některých výsledků hodnocení podpory obou funkčních gramotností v základním vzdělávání po třech letech. V uplynulém školním roce se zaměřila inspekce podrobněji na sledování podpory rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti ve 3. ročnících základních škol.

Hodnocení rozvoje čtenářské gramotnosti v základním vzdělávání

Výsledky mezinárodních výzkumů jasně dokazují, že čtenářská zdatnost má přímou vazbu na učení: žáci, kteří ve třetí třídě nejsou kompetentními čtenáři na dané úrovni, už nikdy nedohoní své spolužáky ve výsledcích učení. (Resnick, L.B., Hampton, S.: *Reading and Writing Grade by Grade. The New Standards. University of Pittsburgh and The National Center on Education and the Economy. 2009*). Také v pozdějším věku má čtenářská gramotnost rozhodující vliv na kvalitu učení.

Čtenářská gramotnost je pro české školy relativně nový pojem. Koncepční záměr inspekčního hodnocení je zpracován podle Doporučení Evropského Parlamentu a rady o klíčových schopnostech pro celoživotní vzdělávání (KOM(2005)548)³ a podle metodiky mezinárodního šetření OECD v projektu PISA, kde „čtenářská gramotnost představuje schopnost jedince porozumět psanému textu, přemýšlet o něm a používat jej k dosahování určených cílů, k rozvoji vlastních schopností a vědomostí a k aktivnímu začlenění do života lidského společenství“.

V základních školách se potvrdilo, že tento pojem je vykládán velmi různorodě a stejně rozmanitá je praxe škol i kvalita výuky. Školám mnohdy unikají současné poznatky o čtenářské gramotnosti a možnostech jejího rozvoje. RVP dává jen omezená vodítka k tomu, jakých cílů by školy měly v oblasti čtenářské gramotnosti dosahovat. Cíle jsou formulovány buď příliš detailně a současně fragmentárně, nebo naopak jen velmi neurčitě, obecně. Málo školám pomáhají.

Některé školy se pokoušejí formulovat i plány nebo strategie pro rozvoj ČG (je to kolem 60 % základních škol, které o sobě tvrdí, že mají strategii pro rozvíjení ČG). Je ovšem těžké formulovat strategickou cestu k dosažení cílů, když cíl sám není zcela jasný: školy nevědí, co přesně a na jaké úrovni by měl zvládnout absolvent jejich stupně vzdělávání, ani jaké postupné cíle vedou k cíli výstupnímu.

Vedení škol a učitelé zjevně čtenářskou gramotnost považují za důležitou a snaží se do tématu odpovědně proniknout (plány na účast v akcích a projektech zaměřených na ČG) a v rámci svých sil pomáhat dětem, aby se staly čtenářsky gramotnými. Subjektivní výpovědi učitelů a vedení školy se však v některých případech rozcházejí s pozorováními toho, co se opravdu

³ Schopnosti jsou zde definovány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů odpovídajících určitému kontextu. Klíčovými schopnostmi jsou schopnosti, jež všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění a pro pracovní život. Během počátečního vzdělávání a odborné přípravy by si měli mladí lidé osvojit klíčové schopnosti na takové úrovni, aby byli připraveni na dospělost, a tyto schopnosti by si měli dále rozvíjet, zachovávat a aktualizovat v rámci celoživotního vzdělávání.

ve škole děje, a to zřejmě právě proto, že respondenti nerozumějí do hloubky pojmu čtenářská gramotnost a pojmům souvisejícím. Na jedné straně mají tendenci široce označit za rozvíjení čtenářské gramotnosti v podstatě cokoli, na straně druhé mají jen vágní povědomí o tom, co vše je potřeba dělat pro to, aby žádná z důležitých složek čtenářské gramotnosti nezůstala opomenuta.

Součástí skutečné strategie rozvoje by měly být také nástroje pro zjišťování pokroku a účinnosti přijatých opatření. Školy se domnívají, že mají interní nástroje pro hodnocení ČG žáků (hlásí se k nim 65 % základních škol), přičemž současně uvádějí, že nemají stanovena žádná kritéria. Zde je zřejmý rozpor a patrný rozdíl v pochopení pojmu „nástroje hodnocení“ a potažmo celé „strategie pro rozvíjení čtenářské gramotnosti“.

Uváděné externí nástroje prozrazují nepochopení toho, co je čtenářská gramotnost: testy CERMAT ji neměřily, stejně tak jako je sporné zaměření testů SCIO na čtenářskou gramotnost. Čtenářská gramotnost kromě složek zjistitelných zaškrtačovacími testy vyžaduje osvojení dalších, ne tak snadno testovatelných aspektů.

Sami učitelé cíle umějí stanovit jen velmi obecně. Mnohdy se cíl omezuje na tzv. čtení s porozuměním, které ale tvoří jen základní úroveň čtenářské gramotnosti, totiž rovinu doslovného porozumění. Složitější cíle, jako je například schopnost posoudit text vzhledem k autorovu záměru, odhalit záměr a posoudit ho, propojovat různé texty a vysuzovat z toho závěry, kriticky texty posuzovat – to mezi vzdělávacími cíli nebývá, ačkoli toho jsou na své úrovni schopné i malé děti na prvním stupni ZŠ.

ČŠI vycházela z výsledků mezinárodních šetření PISA a zaměřila se v inspekčním hodnocení na vybrané charakteristiky a oblasti, ve kterých byli čeští žáci neúspěšní nebo se zhoršují.

Srovnání výsledků inspekčního hodnocení po třech letech ukazuje, že vývoj podpory čtenářské gramotnosti není příznivý.

Tabulka 15 Hodnocení ukazatelů čtenářských dovedností v základním vzdělávání (podíl výskytu v %)

Hodnocení ukazatelů čtenářských dovedností v základním vzdělávání	2006/2007	2009/2010	Trendy
Obecné porozumění textu	81,3	78,2	-
Získávání informací z textu	81,0	85,4	+
Vytváření interpretace přečteného textu	83,5	76,7	-
Posouzení obsahu textu	75,0	69,3	-
Posouzení formy textu	60,7	62,5	+
Vhodnost výběru textu PP (typ, zdroje, rozmanitost)	80,4	80,3	0
Podpora specifických dovedností žáků se SVP (dyslexie)	76,9	72,3	-

Výsledky hodnocení naznačují mírné zlepšování dovedností žáků získávat informace z textu a v posuzování formy textu. Slabá úroveň přetrvává ve schopnosti posouzení obsahu textu, v jeho interpretaci. Zhoršila se i podpora žáků se SVP (dyslexií.) Výsledky inspekčního hodnocení potvrdily hodnocení žáků v mezinárodním šetření a ukazují na jejich příčiny. Pokud srovnáme výsledky inspekčního hodnocení podle metodiky PISA, lze vyvodit, že tento přístup ke čtenářské gramotnosti není prozatím v českém vzdělávacím systému podporován.

ČŠI vydá další podrobnosti o podpoře čtenářské gramotnosti v samostatné tematické zprávě.

Hodnocení rozvoje matematické gramotnosti

Výsledky z mezinárodních šetření opakovaně ukazují nižší úroveň schopnosti českých žáků využívat svých vědomostí pro praktické řešení problémů a pokles úrovně znalostí a dovedností žáků při hodnocení matematické gramotnosti. Koncepční záměr inspekčního hodnocení byl zpracován podle Doporučení Evropského Parlamentu a rady o klíčových schopnostech pro celoživotní vzdělávání (KOM(2005)548) a podle metodiky mezinárodního šetření OECD v projektu PISA a TIMSS, kde „matematická gramotnost je schopnost jedince poznat a pochopit roli, kterou hraje matematika ve světě, dělat podložené úsudky a proniknout do matematiky tak, aby pomáhala naplňovat jeho životní potřeby jako tvořivého, zainteresovaného a přemýšlivého občana“ a „schopnost řešení problémových úloh vypovídá o schopnosti jednotlivce využívat vědomosti a dovednosti k řešení reálných životních situací, které nejsou vázány na školní předměty a svým obsahem nespádají pouze do oblasti matematické, přírodovědné nebo čtenářské gramotnosti a v nichž není bezprostředně zřejmý způsob řešení“.

ČŠI vycházela z výsledků mezinárodních šetření PISA a TIMSS a zaměřila se v inspekčním hodnocení na vybrané charakteristiky a oblasti, ve kterých byli čeští žáci neúspěšní nebo se zhoršují. Chceme-li, aby žáci s porozuměním aplikovali matematické poznání při řešení určitých problémů, měli by rozumět významu (obsahu) matematických pojmů a tvrzení, které mají v konkrétních situacích používat.

V základních školách byly tyto pojmy sice různě pochopeny, ale vedení škol i učitelé se snažili stav zlepšit.

K pozitivně hodnoceným aspektům výuky na 1. stupni základního vzdělávání patřila zjištění systematického prohlubování a procvičování numerického počítání a správné užívání matematické terminologie a symboliky. Celkově prokazovali žáci ve sledovaných hodinách dobrou úroveň požadovaných vědomostí a dovedností. Rezervy byly shledány v pěstování samostatnosti při řešení úloh, při zdůvodňování odpovědí žáky, v rozvoji kompetence k řešení problémů.

Na 2. stupni lze pozitivně hodnotit zvládnutí řešení probíraných typových úloh a většinou i řešení aplikačních úloh, které se dařilo žákům v 90 % sledovaných hodin. Jen ve čtvrtině sledovaných hodin výuky byli žáci vedeni k samostatnému aktivnímu učení a byla zřetelně rozvíjena klíčová kompetence k řešení problémů. Často žáci neumí předem odhadnout a interpretovat výsledky úloh, nejsou vedeni k hledání různých způsobů řešení a zdůvodňování odpovědí.

Vedení škol a učitelé ve všech navštívených školách uvádějí zavedení interního a externího testování výsledků žáků, avšak vyhodnocené výsledky testování využívalo jako zdroj podnětů pro zkvalitňování práce učitelů jen 38,7 % škol. V úplných základních školách učitelé 1. a 2. stupně navzájem alespoň občas spolupracují jak při přípravě předmětových plánů, tak při hodnocení školních výsledků, pravidelně a systémově to bylo zjištěno v 13,4 % škol. Učitelé malých škol zpravidla tuto možnost postrádají, vytváření sítí spolupracujících malých a velkých škol, kam žáci přecházejí, byl prozatím spíše vzácností.

Srovnání výsledků hodnocení po třech letech ukazuje, že vývoj podpory matematické gramotnosti není příznivý.

Tabulka 16 Hodnocení ukazatelů matematických dovedností v ZŠ (podíl výskytu v %)

Sledované ukazatele matematických dovedností	2006/2007	2009/2010	Trendy
Schopnost matematizovat reálné situace	76,0	69,4	-
Používání správné terminologie a symboliky	80,0	82,3	+
Řešení problémových úloh	85,0	79,6	-
Praktické využití poznatků z matematiky	87,0	83,3	-
Formování občanského kritického myšlení	51,3	56,3	+
Práce s chybou	79,0	79,6	0
Odhad výsledků	15,0	17,3	+
Podpora žáků se SVP (dyskalkulie)	33,0	31,5	-

Velmi mírné zlepšení bylo zjištěno u žáků v používání správné terminologie a v odhadování výsledku, pozitivní je i zjištění v oblasti formování kritického myšlení žáků. Výrazně se zhoršily dovednosti žáků při řešení problémových úloh. V řadě případů byl neúspěch žáků v matematice spojený s problémem porozumění matematickému textu (slovní úlohy), žáci v nižších třídách často nezvládají množství různých čtenářských technik nezbytných pro porozumění matematickým textům. Velké potíže měli žáci s úlohami, které obsahovaly nadbytečné informace. Většina žáků se domnívala, že všechny zadané údaje je nutné pro řešení využít.

Vliv na úroveň matematické gramotnosti u žáků na 1. stupni ZŠ měly již úpravy obsahu výuky v RVP ZV. Ve srovnání s bývalými učebními osnovami se významně snížil rozsah výuky matematiky a došlo k přesunu některých modulů na 2. stupeň ZŠ. Řada ZŠ využila přechodných ustanovení školského zákona a upravila v tomto duchu své učební a tematické plány, následně ŠVP.

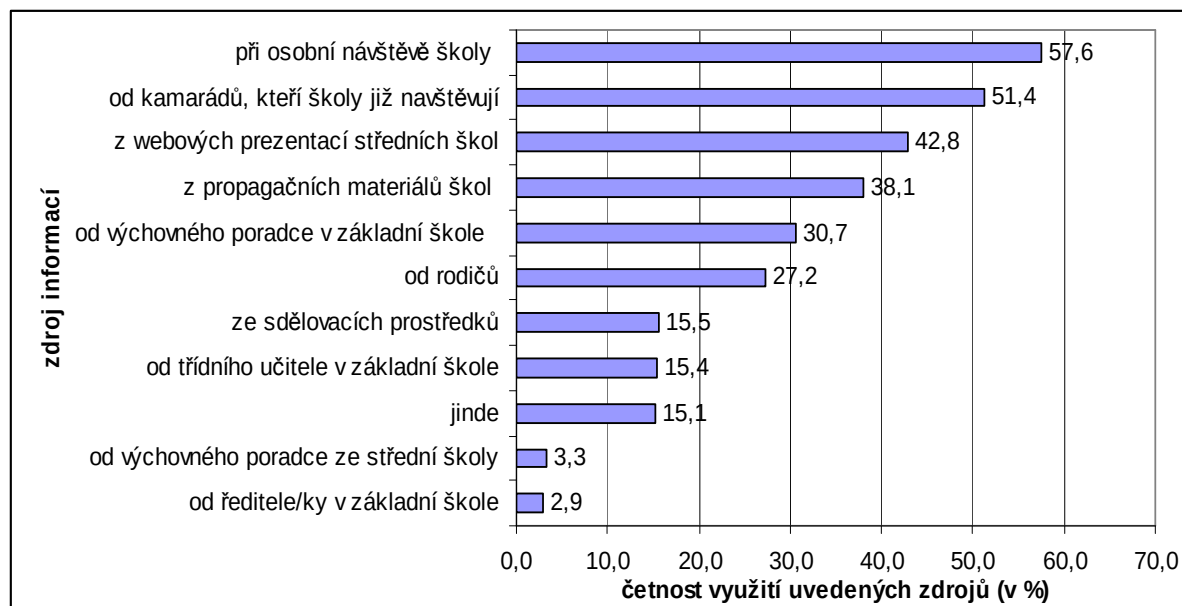
ČŠI vydá další podrobnosti o podpoře matematické gramotnosti v samostatné tematické zprávě.

Celkově se ukazuje, že pro dosažení lepší úrovně u českých žáků by měl stát věnovat mnohem větší pozornost a péči o rozvoj čtenářské i matematické gramotnosti, součástí připravovaného dlouhodobého záměru by měl být národní program rozvoje a podpory čtenářské gramotnosti. Opatření by měla být směřována na zvýšení informovanosti odborné i laické veřejnosti, zajištění přípravy PP a DVPP, na rozvoj oborových didaktik a metodické podpory pro PP a vhodných forem motivace žáků i speciální péče pro žáky s vývojovými poruchami.

Výsledky žáků v 9. třídách a jejich připravenost k přechodu na střední školu

ČŠI v uplynulém školním roce sledovala dopady změn školského zákona v přijímacím řízení ke studiu na středních školách formou dotazníkového šetření u žáků prvních ročníků středních škol z hlediska informovanosti žáků o studiu na vybrané střední škole. V přehledu uvádíme odpovědi žáků přijatých do 1. ročníku SV podle druhu školy:

Graf 2 Využití zdrojů informací o školách, na které se žáci hlásí

V dotazníku žáci hodnotili svou přípravu k přijímacímu řízení v době, kdy již byli přijati na střední školu. Žáci v 69,1 % uvedli, že se v devátých třídách nijak zvlášť na přijímací řízení nepřipravovali, samostudium uvedlo 22,0 % žáků, podíl žáků připravených v kurzech pořádaných ZŠ nebo SŠ byl 7,7 %, v gymnáziích to bylo 15,8 % z přijatých žáků. Několik žáků se připravovalo se soukromým učitelem (především do uměleckých oborů).

ČŠI zjišťovala, jak byli žáci hodnoceni na konci 9. ročníku ZŠ v souvislosti s jejich přijetím na střední školu. Celkové srovnání a srovnání mezi skupinami žáků přijatých do gymnázií a ostatních SŠ uvádíme v následující tabulce.

Tabulka 17 Výsledky klasifikace dotazovaných žáků z vybraných předmětů při přechodu ze ZŠ na střední školu

Klasifikace dotazovaných na konci 9. ročníku ZŠ (četnosti jednotlivých stupňů hodnocení uvedeny v %)									
Hodnocení	Český jazyk			Matematika			CJ - A		
	SŠ	GV	SOV	SŠ	GV	SOV	SŠ	GV	SOV
1	15,2	43,6	8,3	19,5	48,5	12,5	32,1	70,1	23,0
2	36,8	45,1	34,9	30,5	36,8	29,0	31,7	25,0	33,3
3	34,1	9,8	39,9	32,8	12,7	37,6	26,0	3,4	31,4
4	13,6	1,5	16,5	16,7	2,0	20,3	9,9	1,5	11,9
5	0,3	0,0	0,4	0,5	0,0	0,6	0,4	0,0	0,5
Průměr	2,47	1,69	2,66	2,48	1,68	2,67	2,15	1,36	2,33
Rozdíl ZŠ – SŠ	-0,35	-0,90	-0,21	-0,48	-0,83	-0,39	-0,32	-0,46	-0,29

Hodnocení ukázalo, že nejúspěšnější při přijetí na SŠ byli žáci, kteří byli výborně hodnoceni v základní škole v anglickém jazyce, nejvíce těchto žáků (70 %) bylo přijato do gymnázií. Dále ovlivnil úspěšnost žáků v přijímacím řízení výborný prospěch z matematiky (48,5 % u G) a z českého jazyka (43,6 % u G). Z rozdílů výsledků v 9. ročníku ZŠ a následně 1. ročníku SŠ lze vyvodit potvrzení faktu, že do gymnaziálního vzdělávání jsou přijímáni i žáci s horším hodnocením ze ZŠ s rizikem následné neúspěšnosti v prvním ročníku

SŠ. Nejlépe podle svých zájmů a reálných schopností volili obor a následně uspěli žáci ve středních odborných školách.

Hodnocení celkové úspěšnosti žáků v základním vzdělávání

ČŠI hodnotila výsledky vzdělávání žáků v základním vzdělávání z hlediska celkového prospěchu, výskytu výchovných opatření a podílu neomluvené absence.

V povinném vzdělávání je vhodným ukazatelem úspěšnosti žáků podíl žáků, kteří opakovali ročník. V České republice byl tento podíl 0,88 %, vyšší hodnotu měl na 2. stupni ZŠ (1,22 %). Riziko signalizují hodnoty tohoto ukazatele v Ústeckém (1,61 %), Karlovarském (1,53 %) a Libereckém (1,26 %) kraji. Zde je možné usuzovat na souvislost s vysokým podílem dětí se sociálním znevýhodněním a romských dětí, které byly vyčleněny mimo běžný proud do praktických škol.

V prvních třídách byl podíl 1,07 % neúspěšných dětí nad průměrem, rizikem byla skutečnost, že nejvíce neprospívajících v 1. třídě bylo v Ústeckém kraji (2,16 %), nadprůměrné byly hodnoty i v Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském a Královéhradeckém kraji. Nejvyšší úspěšnost žáků v prvních třídách byla ve Zlínském kraji a v Praze. ČŠI hodnotila podporu žákům v 1. ročníku povinné školní docházky v ZŠ a jejich připravenost z předškolního vzdělávání. Velké problémy mají žáci prvních tříd v komunikaci, v přijímání role v kolektivu třídy, v udržování pozornosti a jsou málo samostatné. Problém vidíme v neexistenci nástrojů, které by umožnily PP včasné diagnostikovat zralost dětí a jejich potřeby pro další úspěšné vzdělávání.

Nejvyšší podíl opakujících žáků byl v 6. ročníku povinné školní docházky (1,59 %), významný vliv na prospěch zde může mít změna způsobu výuky a hodnocení žáků a také odchody nadaných žáků do víceletých gymnázií.

Podíl opakujících žáků v 9. třídě byl velmi nízký 0,20 %.

Významným ukazatelem úspěšnosti žáků je také podíl žáků s rizikovým chováním. V navštívených školách zjistila inspekce podíl žáků, kterým bylo uděleno některé z výchovných opatření v rozsahu 0,4 %, v naprosté většině jsou to důtky.

Podíl absolventů základního vzdělávání, kteří nepokračovali v žádné formě středního vzdělávání, byl přibližně 6,8 %..

Přibližně 93 % žáků úspěšně ukončuje základní vzdělávání a pokračuje ve výuce na vyšší úrovni vzdělávání.

III. Kvalita podmínek škol v základním vzdělávání

ČŠI hodnotila kvalitu podmínek základních škol (tzv. institucionální kvalitu) vzhledem k požadavkům školského rejstříku, zaměřuje se zejména zajištění personálních podmínek a zajištění bezpečného a zdravého vzdělávacího prostředí v základních školách.

Personální zajištění činnosti ZŠ

Ředitelé/ředitelky v ZŠ

ČŠI sleduje, jak ředitelé v ZŠ splňují nároky úkolů vyplývajících z jejich činnosti podle § 164 školského zákona a požadavky kvalifikace podle § 5 zákona o pedagogických pracovnících.

V navštívených školách zjistila ČŠI podíl plně kvalifikovaných ředitelů na úrovni 96 %.

Průměrný věk ředitelů ZŠ byl 49,6 let, průměrná doba jejich pedagogické praxe byla 25,4 let. Průměrná délka řídicí praxe byla 10,3 let a souvisí s nízkou mírou nových ředitelů, v uplynulém školním roce bylo realizováno 173 konkurzních řízení. Přehled o konkurzním řízení v krajském členění je v tab. B11.

V doplňujícím šetření zjistila ČŠI aktivní znalost AJ u 20,5 % ředitelů, pasivní znalost AJ mělo 51,3 % ředitelů v ZŠ.

Přínos povinného vzdělávání v manažerských dovednostech se projevil ve více sledovaných charakteristikách

Tabulka 18 Hodnocení úrovně manažerských činností ředitelek/ředitelů ZŠ

Sledované ukazatele	Četnost dosažení požadovaného stavu (v %)		
	2008/2009	2009/2010	Trendy
Strategie, ŠVP/ inovace obsahu vzdělávání	81,0	80,8	-
Správa školy, plnění úkolů ředitele	90,0	90,9	+
Vytváření personálních předpokladů, vyhodnocování rizik	83,3	91,1	+
Zavedení systému hodnocení výsledků a úspěšnosti žáků	88,1	94,1	+
Rozvoj partnerských vztahů školy	95,1	94,5	-
Aktivní znalost AJ	Nebylo zjišťováno	20,5	x
Účast v projektech	34,6	77,4	++

Významně se zvýšila zkušenost s projektovým řízením, personální dovednosti a pozitivní bylo i zlepšení v systémech vlastního hodnocení. Na rozdíl od nízké úrovně dovednosti zpracovat vlastní dokumentaci ŠVP nedělalo ředitelům problém jasně pojmenovat cíle základního vzdělávání a realizovat je. V 90,5 % ZŠ školní strategie a plány podporují vyváženě naplnění cílů ŠVP ve všech oblastech vzdělávání.

Tvorba a zavádění ŠVP v praxi ZŠ

Souhrnné poznatky prvního hodnocení ŠVP v základních školách byly zveřejněny v tematické zprávě a jsou uvedeny v tab. B5, výsledky z hodnocení v nižších stupních víceletých gymnázií jsou v tab. B6.

Obdobně jako v předškolním vzdělávání bylo nejrozsáhlejší inovací v základních školách uplatňování nových školních vzdělávacích programů. Povinnost zavést výuku podle RVP ZV měly školy od školního roku 2007/2008, v uplynulém roce již implementovaly vlastní školní vzdělávací programy na prvním stupni v 1. až 3. ročnících a na druhém stupni v 6. až 8. ročnících. V základním vzdělávání předložily školní vzdělávací program všechny hodnocené základní školy. ČŠI vyhodnotila v základních školách dalších 1 562 ŠVP, od roku 2007 již celkem vyhodnotila 3 613 ŠVP v základním vzdělávání. Dokumenty byly rozdílného rozsahu (až 1500 stran) a úrovně, ŠVP obsahují řadu velmi podrobných a nadbytečných informací, které RVP ZV nevyžaduje a způsobují nadměrnou administrativní zátěž pro školy (např. opisování klíčových kompetencí z RVP ZV do ŠVP). Z celkového počtu hodnocených ŠVP bylo plně v souladu s RVP ZV 1 091 (30,2 %). Celkové výsledky hodnocení za uplynulé tři roky ukazují postupné zlepšování kvality dokumentů, přetrvávají nedostatky v charakteristice ŠVP, učebních osnovách, učebních plánech a vlastním hodnocení školy podle zásad v RVP uvedených. Samotná tvorba ŠVP a jeho následná realizace byly pro školy velkou příležitostí k vnitřní pozitivní proměně; např. v mnoha školách vedl proces tvorby ŠVP k posílení spolupráce mezi pracovníky a vedením školy a ke zlepšení celkové atmosféry.

Školám chyběla usnadňující podpora ICT při přípravě dokumentace, nebyl zjištěn vhodný SW produkt, který by usnadnil školám administrování ŠVP.

Přes výše uvedené nedostatky byly v základních školách zjištěny pozitivní změny v souvislosti s ŠVP. Pozitivní vývoj byl zjištěn ve strategiích škol, v rozvoji partnerských vztahů. Zlepšila se pedagogická diagnostika a školy se ve výuce více orientovaly na rozvoj žáků v klíčovách kompetencích. V řadě škol se snaží o profilaci školy a poskytují vzdělávání nad požadavky RVP ZV, nejčastěji je rozšířená výuka cizích jazyků (6 % škol), tělesné výchovy (5,4 %) a matematiky (2,4 %).

Správa školy

Z hlediska správy školy je především v malých školách dlouhodobým problémem velká administrativní zátěž spojená s plnou právní subjektivitou. V činnostech ředitelů převládají operativní, administrativní a ekonomické úkoly, prostor k vedení hlavního pedagogického procesu a možnosti zaměřit se hlavně na hodnocení výsledků a kvality vzdělávání jsou poměrně omezené. Ve velkých školách je řada těchto úkolů delegována na zástupce ředitele nebo učitele specialisty. ČŠI zjistila i přetrvávající nečinnost pedagogických rad, které prozatím nejsou odborným partnerem ředitelů a nezapojují se aktivně ve vlastním hodnocení výsledků vzdělávání ve vztahu k požadavkům ŠVP v souladu s RVP. Při hodnocení úrovně správy školy hodnotila ČŠI i rozvoj partnerských vztahů v ZŠ. Významnými partnery ve správě školy jsou zřizovatelé, rodiče a školské rady.

Spolupráci s rodiči hodnotilo na velmi dobré úrovni 36 % ředitelů a 32 % učitelů ZŠ. ČŠI doporučuje zaměřit se na zlepšování komunikace s rodiči, v řadě případů byla příčinou stížností spíše nedorozumění a nečinnost ředitele při řešení podnětů žáků a jejich zákonných zástupců, při řádném prošetření by byla důvodnost podání na malé úrovni.

V několika případech byly zjištěny problémy v součinnosti školy a školských rad. Ve velkých městech je problém, aby v případě více spravovaných škol měly všechny školské rady zajištěno řádné zastoupení zřizovatele. Školy poukazovaly i na skutečnost, že jejich školské rady byly málo aktivní, nemají zodpovědnost za svá rozhodnutí o škole, prozatím nebyly vnímány jako přínos pro činnost školy. ČŠI doporučuje zaměřit se na zlepšení činnosti školských rad, které jsou základním nástrojem demokratické správy.

Spolupráce se zřizovateli byla v ZŠ na dobré úrovni především v malých obcích. Pracovní podmínky hodnotili ředitelé škol v 37 % a učitelé v 43 % ZŠ jako optimální. V základním vzdělávání podporuje řada obcí a měst své školy lokálními projekty, v uplynulém školním roce byly takové projekty zjištěny v 293 ZŠ.

ČŠI hodnotila přínos partnerské spolupráce na vynikající úrovni v 11,8 % ZŠ a na vyhovující úrovni v 82,7 % ZŠ. Zřizovatelé ZŠ obdobně jako u MŠ málo využívali vlastní kritéria pro hodnocení svých škol.

V ZŠ byla využívána častěji forma setkávání a výměny zkušeností mezi školami, jsou zde také patrné snahy o vytváření lokálních sítí spolupracujících škol.

Hodnocení kvality učitelů v ZŠ

Podle statistiky ÚIV působilo v ZŠ v uplynulém školním roce 58 417,3 přepočtených PP (přepočet na plně zaměstnané), z toho byl podíl žen 83,9 %.

Věkový průměr se mírně snížil na 41,8 let. Mírně se snížil podíl PP do 3 let praxe na 8,67 %, příznivé je snížení podílu PP s praxí delší než 35 let na 5,71 %. Průměrná délka pedagogické praxe v navštívených školách je 18,6 let. Podle délky pedagogické praxe je v učitelských

sborech nejvíce zastoupena skupina s praxí 21 až 25 let (17,1 %), následuje skupina s praxí 16 až 20 let (16,2 %).

Plně kvalifikovaných PP bylo 85,8 % (mírný nárůst o 0,8 % z celkového počtu PP). Ve speciálních třídách/skupinách pro děti se SVP bylo 5,7 % PP, z toho se speciální pedagogickou kvalifikací 74,2 % (v meziročním srovnání nárůst o 2,3 %). Průměrný počet dětí na jednoho PP byl v běžných třídách 13,4 a ve třídách pro děti se SVP 2,3 dítěte na jednoho PP.

Poznatzky z navštívených škol a meziroční srovnání ve vybraných charakteristikách uvádíme v příloze v tabulce B10. V navštívených školách zjistila ČŠI podíl kvalifikovaných PP 85,9 %, PP se specializací bylo 4,2 %. Ve srovnání mezi kraji je nejvyšší podíl kvalifikovaných PP v kraji Jihočeském (94,2 %), v kraji Vysočina (93,3 %). Nejnižší míru kvalifikovanosti zjistila ČŠI ve Středočeském kraji (79,9 %) a v Karlovarském kraji (80,0 %).

Analýzy ČŠI ukázaly přínos kvalifikace PP pro účinnost podpory rozvoje žáků. Kvalifikovanost PP se projevila ve vyšší účelnosti a názornosti v metodách i formách výuky a ve struktuře poznatků a ve schopnosti využívat pedagogickou diagnostiku pro správné hodnocení možností žáka.

Dostupnost odborníků, PP se specializací

Podíl učitelů se specializací byl v ZŠ na úrovni 41,4 %. ČŠI hodnotila připravenost PP v ZŠ na změny, které v základních školách probíhají. Pozitivní byla vysoká informovanost o RVP, informace o dokumentu již získalo 98,5 % PP, nejčastěji z krátkodobých kurzů, prostřednictvím proškolených koordinátorů a samostudiem. Podíl na tvorbě a možnost ovlivnit vzdělávací strategii školy uvedlo 86 % PP. Možnost zapojení a využití dotovaných projektů na podporu ŠVP mělo 40 % PP v ZŠ.

Výsledky inspekčního hodnocení také naznačují, že určitá část PP (přibližně 14 %) přistupuje ke změnám pouze formálně, že nechtějí na zavedeném způsobu a obsahu výuky nic měnit. Podobně jako v MŠ v této rizikové skupině jsou zastoupeni PP všech hodnocených skupin, včetně začínajících PP.

Souhrnné poznatzky o kvalifikaci a dalších doplňujících zjištění PP členěné podle úrovně znalostí CJ, ICT a kvalifikovanosti podle předmětu uvádíme v tab. B12.

V doplňujících údajích ČŠI monitorovala stupeň znalostí cizích jazyků a úroveň dovedností ICT u PP. Mírně se zlepšila úroveň znalosti cizích jazyků učitelek/učitelů v základních školách. PP nejvíce znali angličtinu (56,1 %), následovala němčina (23,0 %), ruština (14,7 %) a francouzština (1,6 %).

V základních školách byla hlavní bariérou pro využívání ICT ve výuce nízká úroveň informační gramotnosti PP. ČŠI zjistila, že připravenost PP v informační gramotnosti je v ZŠ nadále nevyhovující. Většina PP absolvovala jen základní přípravu (52,8 %), rozšířené DVPP k ICT získalo 38,0 % PP a podíl koordinátorů ICT byl 3,9 %. Existuje riziková skupina PP, která žádnou přípravu pro práci s ICT doposud nezískala (5,2 % PP) a s ICT nepracuje.

Nejvyšší podíl PP bez ICT vzdělání byl zjištěn v kraji Vysočina (10,2 % PP) a ve Středočeském kraji (9,9 % PP). Nejlépe je informační gramotnost PP hodnocena v Karlovarském kraji, kde prošlo vzděláváním 98,7 % PP a v Moravskoslezském kraji (98,1 %). V malých školách, kde byla nízká úroveň vybavení ICT, chyběla vhodná forma metodické podpory při přípravě ŠVP a PP měli omezený přístup k metodickým portálům.

Hodnocení DVPP v základních školách

Motivace a možnosti k osobnímu rozvoji jsou v ZŠ na lepší úrovni než v MŠ. V některých školách byla nízká dostupnost specializací ve vztahu k novým požadavkům RVP. Zapojení ZŠ a PP v různých formách dalšího vzdělávání je podrobněji v tabulce B20.

V ZŠ bylo zjištěno zapojení PP alespoň v jedné z forem DVPP v 77,1 % ZŠ, jednoznačně jsou podmínky lepší pro PP ve velkých školách, kde tento podíl byl 88,5 %, zatímco v malých ZŠ to bylo 66,2 %. Pozitivním jevem byl vysoký podíl 55,4 % škol, které umožnily svým PP studium ke splnění kvalifikačních předpokladů. Podíl PP, kteří se v žádné formě studia v rámci DVPP nezapojili, byl 22,9 %, v malých školách to bylo 33,8 %. Výsledky analýz ukazují, že nejvyšší přínos pro zvýšení efektivnosti školy ve vybraných charakteristikách rámce mělo studium zaměřené na ICT, CJ a prevenci sociopatologických jevů. Kurzy se zaměřením na speciální pedagogiku nebo rozvoj vlastního hodnocení podpořily vyšší kvalitu ŠVP a úspěšnou integraci žáků s SVP ve škole. Zajímavým poznatkem bylo zjištění, že na inovační potenciál PP téměř nemá vliv délka praxe.

Ve formách DVPP - krátkých kurzech a seminářích s tematickým zaměřením - se účastnilo 93,9 % ZŠ, zde byly možnosti malých a velkých škol poměrně vyrovnané. Vysoký byl i podíl PP, kteří se zúčastnili ve více formách (41,9 %), a podíl malých škol, kde se zapojili všichni PP byl 50,4%.

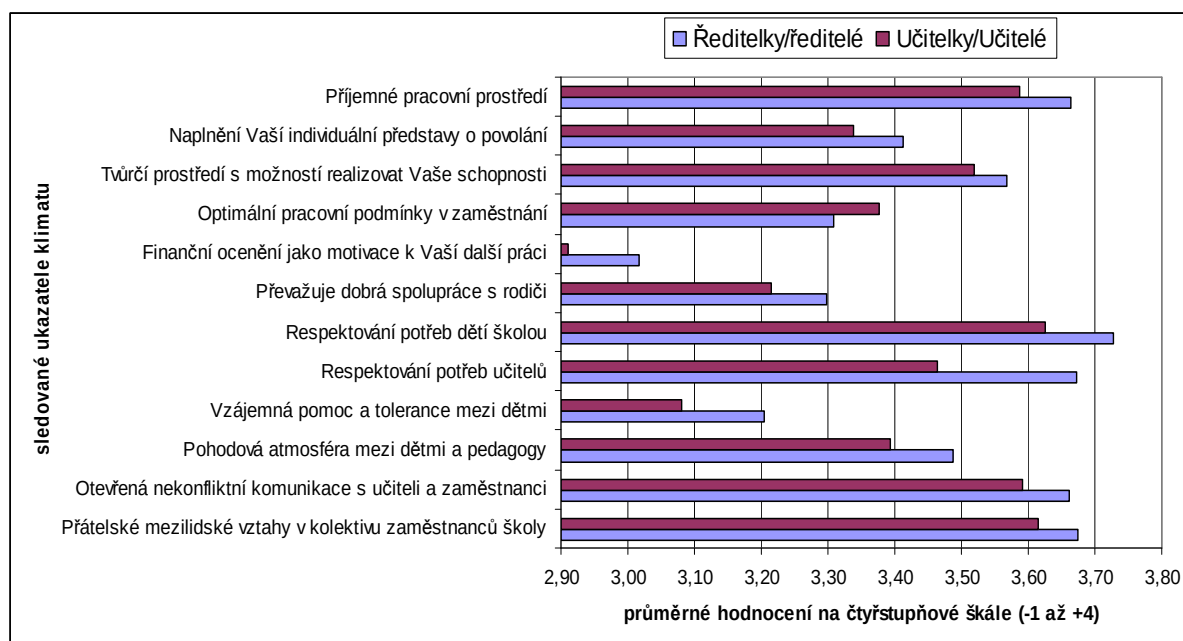
V 95,8 % ZŠ bylo zajištěno proškolení PP v rámci BOZ v požadované úrovni.

Školní klima v ZŠ

ČŠI zjišťovala školní klima ve třech hlavních indikátorech: mezilidské vztahy, prostředí a péče o školní prostředí, sounáležitost se školou (týmem školy). Srovnání výsledků hodnocení školního klimatu na úrovni školy uvádíme v tab. B18a.

Srovnání názorů mezi skupinami PP podle stupňů je v tab. B18b. Rozdíly mezi názory na klima ve své škole znázorňuje následující graf.

Graf 3 Porovnání názorů ředitelů a učitelů navštívených středních škol na úroveň vybraných ukazatelů školního klimatu

Rozvojové projekty v ZŠ

Přehled o účasti SŠ v rozvojových projektech je v tab. B17. Ze všech analýz ČŠI se jednoznačně potvrdilo, že nejlepší celkové výsledky v inspekčním hodnocení měly školy a PP s aktivním zapojením v rozvojových projektech. U ZŠ bylo v monitoru zjištěno zapojení ve 3193 národních rozvojových projektech. Obdobně jako u MŠ byla většina projektů MŠMT spíše zaměřena na řešení platových podmínek PP v souvislosti s restrikcemi ve státním rozpočtu a neměla charakter skutečného školního projektu. Pokud bychom vyloučili projekty tohoto typu, byla v ZŠ zjištěna účast 1443 ZŠ v projektech na národní úrovni, v 386 ZŠ v mezinárodních projektech a 293 v lokálních projektech.

Hodnocení materiálních podmínek v základním vzdělávání

ČŠI zjišťuje a hodnotí stav materiálního vybavení škol především z hlediska zajištění bezpečných a zdravých podmínek pro vzdělávané žáky, dále monitoruje úroveň a dostupnost vybavenosti a využití ICT pro všechny žáky i zaměstnance. Celkové hodnocení ukázalo, že materiálně technické vybavení má v základních školách významný vliv především na úroveň BOZ a výsledky žáků ve srovnání s ostatním stupni. Výsledky hodnocení uvádíme v tabulce:

Tabulka 19 Vybrané ukazatele bezpečného prostředí v ZŠ

Sledované prostory a ukazatele BOZ	Četnost zjištění souladu s předpisy pro bezpečné podmínky vzdělávání (v %)		
	2008/2009	2009/2010	Trendy
Třídy a učebny	94,6	84,9	-
Tělocvična	94,6	88,2	-
Hřiště a hrací plochy	94,6	95,8	+
Školní jídelna	100,0	96,6	-
Zahrada	97,8	95,8	-
Sociální vybavení, šatny	95,6	91,6	-
Nábytek	98,9	99,1	+
Osvětlení	100,0	100,0	0
Stav povrchu podlah	96,7	95,8	-
TV nářadí	97,8	99,1	+

Výše uvedený přehled ukazuje na oblasti potřebného zlepšování vybavenosti v ZŠ. Pozitivní bylo zjištění mírného zlepšení stavu bezpečnosti hřišť, hracích ploch a TV nářadí. ČŠI upozorňuje zřizovatele škol, že se významně snížila úroveň vybavenosti a bezpečného prostředí ve třídách a učebnách, tělocvičnách v ZŠ. Souhrnné výsledky z komplexních kontrol BOZ i z inspekčního hodnocení ZŠ ukázaly také na problémy v systémech zajištění BOZ ve 4,9 % ZŠ.

Vzhledem k podpoře čtenářské gramotnosti žáků uváděla většina základních škol v přijatých opatřeních obnovu a budování školní knihovny a snahu nabízet dětem vzdělávací aktivity přímo v knihovně. Podíl ZŠ s funkční školní knihovnou byl 84%, po třech letech se zvýšil pouze nepatrně. Přístup k Internetu, využívání ICT a SW pro výuku zjistila ČŠI v 92 % ZŠ. ČŠI upozorňuje na nízký podíl škol, které své materiálně technické vybavení skutečně ve výuce účelně využívají, např. využití přístupné didaktické techniky bylo zjištěno v 55 % sledovaných hodin.

Hodnocení ekonomických podmínek v ZŠ

Výsledky analýzy v meziročním srovnání vybraných ekonomických ukazatelů naznačují v navštívených ZŠ mírné zlepšení finančních předpokladů v roce 2009 oproti roku 2008.

Tabulka 20 **Hodnocení ekonomických podmínek v navštívených ZŠ**

Sledovaný ukazatel	2008	2009	Trendy
NIV na 1 žáka (v Kč)	62 885	67 668	+
Podíl ze SR na NIV (v %)	72,8	75,1	+
DVPP v přepočtu na 1 žáka (v Kč)	1 251	1 347	+
Průměrný plat PP (v Kč)	23 701	25 130	+
Průměrný podíl pohyblivých složek (v %)	18,4	20,8	+

V navštívených školách byly průměrné neinvestiční výdaje 67 668,- Kč, na 1 žáka vyšší o 7,6 %, podíl ze SR se u neinvestičních výdajů zvýšil o 2,3 %. Průměrný plat PP byl 25 130,- Kč, tj. o 6 % vyšší než v roce 2008. Navýšení platu PP se projevilo jak v tarifních (o 6 %), tak v pohyblivých složkách (o 2,4 %). Příznivý je i fakt, že poklesly náklady na přespočetné hodiny o 1,5 %. Zvýšily se také průměrné výdaje na DVPP o 7,7 %.

Hodnocení hospodaření se státními prostředky v ZŠ

ČŠI hodnotila v navštívených školách i účelnost využívání zdrojů a prostředků poskytovaných ZŠ ze SR. Podíl osobních nákladů hrazených ze SR na celkové dotaci ze SR byl v roce 2009 v navštívených ZŠ 95,7 %; podíl NIV na učebnice a učební texty, učební pomůcky a základní potřeby byl 2 % a podíl nákladů na vzdělávání byl 0,2 %.

V tab. B9 uvádíme podíly výdajů SR na nákladech škol podle účelu v meziročním porovnání.

IV. Výsledky kontrolní činnosti v ZŠ

ČŠI sledovala dodržování vybraných ustanovení školského zákona a souvisejících prováděcích právních předpisů, které se vztahují k poskytování základního vzdělávání (§ 174 odst. 2 písm. d) školského zákona). Řada drobných formálních pochybení byla řešena společně s vedením škol v průběhu inspekce. Nejčastější chyby škol jsou v přehledu v tab. B19a.

Ve školním roce 2009/2010 bylo uloženo celkem 575 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků, z toho 181 v oblasti BOZ, 176 v důsledku porušení ustanovení školského zákona, 192 porušení z VSK a 26 ve školním stravování.

Souhrnné výsledky kontrol BOZ jsou uvedeny v tab. B19d a z kontrol školního stravování v tab. B19c.

Výsledky veřejnosprávní kontroly využívání finančních prostředků

ČŠI prováděla veřejnosprávní kontrolu v souladu s § 174 odst. 2 písm. e) školského zákona.

Zjištění ČŠI uvádíme v meziročním srovnání v následujícím přehledu:

Tabulka 21 Výsledky VSK v základních školách

Sledované ukazatele	Stav v roce 2008	Stav v roce 2009
Počet kontrolovaných subjektů	154	100
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	1 670 606 272	1 852 298 770
Celkový objem finančních prostředků kontrolovaných ČŠI v Kč	1 406 034 975	1 282 872 249
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	1 720 991	1 614 388
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	1,224	1,258
Porušení rozpočtové kázně v Kč	1 428 002	1 159 088
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	1,001	0,904
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0
Počet podnětů krajskému úřadu	8	20

V ZŠ bylo ve VSK uděleno 192 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků a celkem bylo předáno 20 podnětů krajským úřadům; příčinou zvýšení počtu zjištěných nedostatků bylo především nesprávné zařazování žáků do podpory LMP v bývalých zvláštních školách.

Výsledky ZŠ ve srovnání se všemi školami jsou v tabulce B16b; nejčastější chyby škol uvádíme v tab. B19b.

Výsledky inspekční činnosti na základě podnětů, stížností a petic (§ 174 odst. 4 školského zákona)

Výsledky analýzy stížností a podnětů v ZŠ naznačují vysokou míru spokojenosti s nabídkou základního vzdělávání. Důvodné incidenty byly zjištěny v 5,6 % ZŠ. ČŠI šetřila v uplynulém školním roce celkem 233 stížností v ZŠ, celkový počet bodů stížností byl 474, z toho bylo hodnoceno jako důvodné 34,2 %. Nejčtenější důvodné incidenty (21,6 %) byly ve věci komunikace školy se zákonnými zástupci žáků. Celkovou analýzu podle věcného zaměření a druhu škol uvádíme v meziročním srovnání v tab. B15. Výsledky ukazují, že se zvyšuje počet stížností i podíl důvodných podání.

Celkové hodnocení základních škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2009/10

Poznatky ze všech inspekcí a dílčích analýz v základním vzdělávání byly soustředěny do šesti klíčových oblastí efektivity školy a dosažená úroveň je souhrnným hodnocením kritérií a ukazatelů, které danou oblast charakterizují. Interpretace vybraných charakteristik Českou školní inspekcí vychází z porovnání stavu základních škol s požadavky školského zákona z hlediska 4stupňové inspekční škály.

Tabulka 22 Celkové hodnocení základních škol (800 ZŠ)

Klíčové oblasti hodnocení		Podíl škol v dosažené úrovni hodnocení (v %)			
		A	B	C	D
Výsledky základních škol					
K1	Spokojenost s nabídkou vzdělávání	0,2	7,2	81,1	11,6
K2	Výsledky vzdělávání	0,1	5,5	86,6	7,8
K3	Výsledky podpůrných inovačních a preventivních programů	0,1	2,6	87,1	10,2
Předpoklady základních škol					
K4	Dodržování právních předpisů a splnění formálních podmínek	0,3	1,4	78,7	19,6
K5	Personální, materiální a finanční předpoklady a efektivní organizování vzdělávání	0,1	5,6	85,0	9,3
K6	Školní systémy (hodnocení, vnitřní kontrola, informační poradenství)	0,1	4,7	86,0	9,2

Legenda k úrovním hodnocení:

- A Stav s vysokými riziky, které mohou vést k výmazu z rejstříku škol podle § 150 školského zákona.
B Školský subjekt nedosahuje požadovaného stavu, zjištěný rizikový stav je možné napravit v dané lhůtě.
C Školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení běžného regionálního či národního standardu pro stejný druh školy a školského zařízení, menší chyby lze odstranit v průběhu inspekce nebo ve velmi krátké době.
D Činnost školského subjektu je v dílčích oblastech nadstandardní, případně vyhodnocena jako příklad dobré praxe (využití osnovy VÚP pro příklady dobré praxe).

Střední vzdělávání

Ve středním vzdělávání se projevila rozsáhlá změna oborové struktury, přijímacího řízení a příprava reformy maturitní zkoušky a závěrečné zkoušky. Ve vývoji inspekčního hodnocení v odborném vzdělávání se ČŠI zaměřila na možnosti využití mezinárodních systémů pro sledování pokroku při plnění lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a přípravy a možnosti využívat výsledků výzkumu některých rozvojových projektů ve spolupráci s NÚOV a ÚIV.

V roce 2009/2010 probíhala výuka ve většině ročníků podle učebních dokumentů schválených MŠMT (v souladu s § 185 odst. 1 školského zákona). V prvních ročnících gymnázií a v 1. ročnících 63 oborů středního odborného vzdělávání zahájily školy výuku podle školních vzdělávacích programů podle RVP SOV vydaných v tzv. 1. vlně (vydání 63 rámcových vzdělávacích programů oborů vzdělání středního vzdělávání č. j. 12 698/2007-23 ze dne 30. 7. 2007, jedná se o Rámcový vzdělávací program pro gymnázium a Rámcový vzdělávací program pro gymnázium se sportovní přípravou a další rámcové vzdělávací programy pro SOV). V tzv. 2. vlně bylo vydáno dalších 82 RVP SOV, podle nichž se ovšem povinně postupuje až od školního roku 2010/2011. V tzv. 3. vlně bylo vydáno dalších 82 RVP SOV, podle nichž se ovšem bude povinně postupovat až do školního roku 2011/2012. V tzv. 4. vlně bylo vydáno dalších 49 RVP SOV a konzervatoří, podle nichž se ovšem bude povinně postupovat až od školního roku 2012/2013. Zároveň byl vydán RVP pro obor vzdělání praktická škola jednoletá a RVP pro obor vzdělání praktická škola dvouletá, podle nichž se ovšem bude povinně postupovat až od školního roku 2012/2013.

Limity počtu žáků na jednu třídu ve škole jsou mezi 17 (průměr na školu) a 30 žáky, maximum na výjimku je 34 žáků.

ČŠI navštívila ve školním roce 1 076 SŠ (72,3 % ze všech zapsaných SŠ), z toho 237 G (62,5 % ze zapsaných G). V uplynulém školním roce se inspekce zaměřila na zjišťování a hodnocení přípravy a předpokladů pro naplnění školního vzdělávacího programu a formální posuzování souladu školních vzdělávacích programů s RVP v gymnáziích. V tematických šetřeních se ČŠI zaměřila na přijímací řízení a úspěšnost žáků v 1. ročníku, pokrok škol v podpoře čtenářské a matematické gramotnosti. V přípravném období monitorovala ČŠI přípravu reformované maturitní zkoušky.

Při zpracování dat inspekčního hodnocení středních škol vyčleňujeme skupinu gymnázií, ve vybraných případech rozlišujeme střední odborné vzdělávání. U vybraných ukazatelů jsou data kategorizována podle krajského uspořádání nebo zřizovatelů škol.

I. Hodnocení efektivity vzdělávací soustavy ve středním vzdělávání

Střední vzdělávání je v České republice realizováno ve středních školách, a to v gymnáziích, ve středních odborných školách, středních odborných učilištích, ve speciálních středních školách a v konzervatořích. Inspekční hodnocení efektivnosti vzdělávací soustavy ve středním vzdělávání vycházelo ze statistik ÚIV, MŠMT a z vlastních šetření. ČŠI analyzovala vývoj hlavních ukazatelů rozhodných pro financování středního vzdělávání (ukazatele výkonnosti a stability sítě škol); vývoj vzdělávací nabídky a vývoj ekonomických podmínek.

ČŠI v uplynulém školním roce ověřovala vybrané ukazatele a jejich využití pro inspekční hodnocení vzdělávací soustavy a její efektivity ve středním vzdělávání. Koncepční záměry ČŠI se v první etapě vývoje soustředily na výběr jednooborových středních škol, kde již nastala povinnost vzdělávat podle ŠVP, z tohoto důvodu se inspekce ve školním roce 2009/2010 zaměřila především na gymnázia.

Výkonnost a stabilita vzdělávací sítě škol

Ve školním roce 2009/2010 poskytovalo střední vzdělávání 1 433 středních škol, z toho bylo 379 gymnázií.

Tabulka 23 Vybrané charakteristiky výkonnosti vzdělávací soustavy z celostátních statistických šetření ve středních školách

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna v %
Počet žáků v SŠ	564 326	556 260	- 1,43
Počet SŠ celkem	1 438	1 433	- 0,35
Počet gymnázií	377	379	+ 0,53
Počet tříd v SŠ	23 357	23 260	- 0,42
Počet tříd v G	5 263	5 248	- 0,29
Počet škol s výučním listem	542	539	- 3
Počet škol s maturitou	1 239	1 239	0
Podíl veřejných škol (v %)	74,3	74,3	0
Podíl soukromých škol (v %)	23,2	23,2	0
Podíl církevních škol (v %)	2,5	2,5	0

V síti středních škol v meziročním srovnání nedošlo k žádnému dramatickému vývoji. Mírný nárůst podílu gymnázií v síti souvisel s celkovým poklesem středních škol v odborném vzdělávání. Počet tříd mírně poklesl ve všech SŠ, včetně G.

Střední vzdělávání s výučním listem poskytovalo 539 SŠ, střední vzdělání s maturitou 1239 SŠ, v uplynulém školním roce došlo opět k poklesu zájmu o obory s výučním listem.

Dostupnost středního vzdělávání v České republice byla v mezinárodním srovnání na vysoké úrovni. V uplynulém roce pokračovalo ve studiu na střední škole 93 % žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku. Vliv poklesu žáků v důsledku demografického vývoje byl prozatím v síti středních škol minimální. V souvislosti s předpokládaným úbytkem žáků, který se již ve středních školách začíná projevovat, nepřijímali zřizovatelé prozatím žádná mimořádná opatření k optimalizaci sítě.

Tabulka 24 Srovnání využití kapacit navštívených středních škol

Gymnázia		SOV	
Kraj	%	Kraj	%
Jihomoravský	96,8	Vysočina	90,0
Karlovarský	92,5	Královéhradecký	87,1
Plzeňský	90,7	Liberecký	84,3
Olomoucký	88,3	Středočeský	81,2
Moravskoslezský	88,3	Zlínský	70,8
Liberecký	84,4	Pardubický	70,2
Ústecký	83,5	Plzeňský	67,6
Vysočina	82,3	Jihočeský	64,8
ČR	80,7	Jihomoravský	64,7
Jihočeský	76,8	Moravskoslezský	64,6
Středočeský	71,2	ČR	64,1
Praha	70,9	Karlovarský	62,7
Královéhradecký	66,1	Praha	58,7
Pardubický	66,0	Ústecký	56,0
Zlínský	57,8	Olomoucký	32,7

Legenda: jedná se o porovnání počtu zapsaných žáků s povolenou kapacitou z rejstříku škol a školských zařízení

Srovnání výsledků inspekčního hodnocení mezi skupinou škol, které poskytují střední vzdělávání, nepřímo ukázalo, jak úspěšně probíhaly záměry optimalizace sítí středních škol v jednotlivých krajích. Nejlepší parametry sítě z hlediska vyladění nabídky i efektivity využití disponibilních kapacit gymnaziálního a středního odborného vzdělávání měly kraje Liberecký a Moravskoslezský, v nichž jsou obě skupiny škol poměrně vyrovnané. V Jihomoravském kraji přehled naznačuje nedostatečnou kapacitu gymnázií, v Olomouckém kraji je velký převis nabídky v odborném školství, a ve Zlínském kraji v oborech gymnázií. V kraji Vysočina je využití disponibilních kapacit v obou skupinách nadprůměrné, mohl by ale naznačovat horší dostupnost odborného vzdělávání.

Vývoj struktury vzdělávací nabídky ve středním vzdělávání

Podle statistických údajů ÚIV bylo ve středních školách zapsáno celkem 556 260 žáků, podíl žáků v G byl 25,9 %.

Tabulka 25 Vybrané celostátní výkonové parametry ve středních školách

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna (v %)
Počet žáků v oborech s výučním listem	116 401	113 609	- 2,40
Počet žáků v oborech s maturitou	401 071	396 214	- 1,21
Počet žáků v uměleckých oborech	8 256	8 614	+ 4,34
Podíl žáků v G	25,6	25,8	+ 0,78
Podíl žáků se SVP (v %) v SŠ	1,61	1,64	+ 0,03
Podíl žáků se SVP v G	0,16	0,16	0
Počet nově přijatých žáků SŠ	158 824	153 897	- 3,10
Počet nově přijatých žáků v G	26 544	25 256	- 4,85
Počet nově přijatých žáků v uměleckých oborech	2 371	2 413	+ 1,77
Počet cizinců	6 078	7 856	+ 29,25

Zastoupení žáků vzdělávaných ve středních školách vzhledem k celkové populaci 15-18letých (mezinárodně sledovaný ukazatel) byl téměř 95 % vlivem podílu žáků nad 18 let a vzhledem k pokračujícímu odklonu od 3letých oborů s výučním listem k zájmu o maturitní obory a s tím souvisejícím zvýšením podílu žáků v G. Poměr mezi žáky v maturitních a nematuritních oborech byl 3,43.

Poměr mezi poptávkou a nabídkou byl v SŠ 2,17, v G byl tento poměr 2,36; ve víceletých G byl 2,1.

Žáci se SVP ve středním vzdělávání

Podle statistických údajů ÚIV bylo v 673 běžných SŠ evidováno celkem 19 728 žáků se SVP, což je 3,5 % z počtu všech žáků SŠ. V běžných SŠ převažuje forma skupinové integrace, 68,1 % žáků se zde vzdělávalo ve speciálních třídách a individuálně integrovaných bylo 31,9 % žáků se SVP. Počet IVP pro žáky se SVP byl 2 155.

Podíl žáků se SVP ve speciálních školách (institucionální integrace) byl 1,23 %, v běžných školách byla míra skupinové integrace 2,59. Míra individuální integrace byla 1,21 v SŠ, v gymnáziích jen 0,6 %.

Žáků s vývojovými poruchami učení bylo ve středním vzdělávání identifikováno 8,4 % z celkového počtu žáků se SVP. Ve středním vzdělávání bylo ve skupině zdravotně handicapovaných 52,8 % žáků s mentálním postižením, zatímco v ZŠ byl tento podíl pouze 34,3 %, vyšší podíl evidovaných žáků v SŠ vyvolala pravděpodobně povinnost prokazovat

zdravotní způsobilost při přijímání ke studiu na středních školách, na druhé straně to může být i vlivem možnosti úlev žáků při ukončování vzdělání.

Nadaní žáci ve středním vzdělávání

Žáci s nadáním měli možnost středního vzdělání v uměleckých oborech (s talentovými zkouškami) ve středních uměleckých školách a konzervatořích; obor G je obecně chápán jako podporující nadané žáky. Podíl žáků odcházejících po absolvování 5. a 7. ročníků základních škol do víceletých gymnázií byl 6,1 % z celkového počtu žáků v těchto ročnících základních škol. Ve středním vzdělávání bylo 219 žáků s IVP pro nadané. Podíl IVP pro nadané ve SŠ byl 0,04 SŠ ve vyšších konzervatořích 1,20.

Ve vyšších gymnáziích bylo zapsáno 143 851; poměr mezi poptávkou a nabídkou byl 1,3.

V oborech vyššího stupně konzervatoří bylo zapsáno 1 131 žáků. V těchto školách byl poměr mezi poptávkou a nabídkou 4,6. V uměleckých oborech bylo zapsáno 8 614 žáků.

Nejvyšší zájem o studium byl tradičně v uměleckých oborech, stále se snižuje zájem o obory bez maturity. Vzhledem ke stagnaci sítí středních škol, dochází ke zvyšování podílu žáků v atraktivních oborech. Vliv na oborovou nabídku má i reforma odborného středního vzdělávání, ve kterém meziročně ubývá počet úzce specializovaných oborů a postupně nabíhá nová soustava oborů vzdělávání s RVP.

Vývoj ekonomických ukazatelů ve středním vzdělávání

Celkové veřejné výdaje na střední vzdělávání za rok 2009 uvádí statistika ÚIV ve výši 30 814,4 mil. Kč, z toho v gymnáziích 6 885,7 mil. Kč, republikový normativ pro střední školy byl v roce 2009 ve výši 52 131,- Kč; průměrné jednotkové výdaje na žáka ve středním vzdělávání byly ve výši 56 011,- Kč, v gymnáziích ve výši 50 020,- Kč.

Průměrný plat PP ve středním vzdělávání byl 24 654,- Kč. V G byl 27 852,- Kč.

Počet žáků na úvazek učitele byl ve středních školách 13,6; v gymnáziích 13,8.

Tabulka 26 Vývoj ekonomických ukazatelů ve středním vzdělávání

Sledovaný parametr ČR (dle ÚIV)	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna (v %)
Počet PP v SŠ v tis.	39,1	28,9	- 26,09
Průměrný počet žáků na 1 PP v SŠ	13,6	12,1	- 0,73
Průměrný počet žáků na 1 třídu SŠ	26,2	23,9	- 1,24
Průměrný počet žáků na 1 třídu G	27,7	27,4	- 1,08
Průměrný počet žáků na 1 SŠ	392,4	388,2	- 1,08
Průměrný počet žáků na 1G	385,3	379,6	- 1,48

X) bylo zjišťováno v jiném rozdělení škol

Ve středních školách mají vliv na rozpočet i stipendia a úhrady za produktivní práci pro žáky. V uplynulém školním roce byla stipendia vyplácena 3 175 žákům; odměny za produktivní činnosti mělo 43796,5 přepočtených žáků.

Největší vliv na ekonomické podmínky ve středních školách má územní oborová struktura a krajské normativy. Navíc jsou kraje zřizovateli většiny středních škol a mají možnost přijímat optimalizační opatření pro zvýšení efektivity sítí s minimálním zásahem státu. Současný systém financování středního vzdělávání příliš nepodporuje optimalizaci a efektivitu sítí středních škol ani žádoucí změny oborové struktury. Podle MŠMT při porovnání normativního rozpisu podle republikových normativů posilují střední vzdělávání v Jihočeském a Pardubickém kraji, v ostatních krajích byly v roce 2009 normativy pod

krajskou úroveň. Nejmenší podporu měly střední školy v Moravskoslezském, plzeňském a Zlínském kraji. Výrazné byly také územní rozdíly mezi obory v odborném vzdělávání i v gymnáziích. Vliv na financování oborů ve středním vzdělávání má i velikost škol a naplněnost tříd a krajské normativní soustavy; pro církevní a soukromé školy vydává soustavu oborových normativů MŠMT. Ve středním vzdělávání jsou mezikrajské rozdíly ještě mnohem větší než v předškolním nebo základním vzdělávání. Podle MŠMT byl rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším normativem MP u gymnázií 2533,-Kč ; u víceletých G až 3534,-Kč.. Ve strojírenských oborech byl rozdíl o 9309,-Kč na žáka; v elektrotechnických 4649,-Kč; v obchodních akademiích 2406,-Kč; v technickém lyceu 4 477,-Kč v denním studiu.

V celkem 1 076 z navštívených středních škol zjistila ČŠI 2 213 tříd s výjimkou zřizovatele z povoleného počtu žáků. Ze všech tříd (mimo skupiny CJ) bylo zjištěno 8,6 % s méně než 13 žáky; 11,6 % s méně než 16 žáky. Nad 30 žáků ve třídě v povoleném rozsahu výjimky bylo v 13,7 % tříd; nad povolený maximální počet byli žáci ve 2 třídách. ČŠI zjišťovala i dělení výuky v CJ, kde bylo v 7,2 % méně než 9 žáků a v 1,2 % více než 24 žáků ve skupině.

Efektivitu vzdělávací soustavy ve středním vzdělávání ovlivňují i různé způsoby financování podle zřizovatele; je zde nejvyšší podíl soukromých a církevních škol.

Řada středních škol posílila své rozpočty zapojením do programu OP VK v krajských globálních grantech. O výsledku čerpání informuje MŠMT ve svých zprávách.

II. Kvalita středního vzdělávání

Školský zákon vymezuje hodnocení výsledků žáků ve středním vzdělávání jako vstupní při přijímacím řízení, průběžné hodnocení a hodnocení výsledků žáků ve zkouškách při ukončování studia. ČŠI hodnotila kvalitu základního vzdělávání v navštívených školách v 16 charakteristikách národního kritériálního rámce vybraných podle požadavků školského zákona a příslušného rámcového vzdělávacího programu, vycházela také z výstupů vlastního hodnocení škol. Souhrnné výsledky jsou uvedeny zvlášť pro gymnázia v tab. B3a a pro ostatní školy v tab. B3b. Ve vývoji inspekčního hodnocení kvality vzdělávání žáků ve středním vzdělávání se ČŠI zaměřila na zjišťování celkové úspěšnosti žáků ve středním vzdělávání vzhledem k cílům základního vzdělávání podle školského zákona.⁴ Hlavním kritériem byla účinnost podpory rozvoje osobnosti žáka. ČŠI zjišťovala ve vybraných charakteristikách vliv podpory žáka pedagogickým pracovníkem v průběhu výuky. Poznatky o organizaci, formách a metodách z monitoru ve vyšším stupni gymnázia, čtyřletém gymnáziu, SOŠ, ostatních škol jsou v tab. B14 v porovnání se ZŠ. Uvádíme srovnání výskytu moderních přístupů a metod ve členění konkrétních předmětů v tabulkách B14a až B14g.

Způsoby a obsah průběžného hodnocení ve vlastním hodnocení si stanovují školy autonomně ve školních vzdělávacích programech, které vycházejí z RVP a ve školních řádech. Cíle formulované v RVP jsou však velmi volné a umožňují tedy velké rozdíly. Školní pravidla pro hodnocení žáků ve školních vzdělávacích programech a ve školních řádech jsou často rozdílně nastavena. Stále převládá známkování ve stupnici 1 až 5. Pedagogické rady škol jsou v hodnocení celkových školních a skupinových výsledků vzdělávání spíše pasivní.

⁴ § 57 Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Střední vzdělávání dále vytváří předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.

Hodnocení žáků při ukončování středního vzdělávání upravuje školský zákon, RVP, ŠVP a ředitel školy. V uplynulém školním roce se ověřoval ve středních školách koncept reformované maturitní zkoušky.

Rozvoj osobnosti žáků ve středním vzdělávání

ČŠI se zaměřila především na monitorování průběhu vzdělávání v gymnáziích a v ročnících, kde již byli žáci vzdělávání podle ŠVP. Pozitivní je snaha PP zohledňovat při hodnocení možnosti žáků. PP se při zadávání úkolů snažili podporovat a motivovat všechny žáky k aktivnímu učení. Převažující metodou výuky byl výklad. Nízká byla úroveň aktivit žáků, měli málo příležitostí pro využívání dostupných pomůcek v průběhu výuky a pro diskuzi s učitelem. ČŠI doporučuje zaměřit se také více na strukturování poznatků a jejich souvislosti, posilovat vztah všech předmětů k umění a kultuře, historický kontext a vztah k ochraně přírody.

Vybavení ICT bylo využito ve 32,2 % sledovaných hodin, správnost a účelnost využití ICT ve vztahu k realizovaným činnostem byla hodnocena v 82 % případů aktivit.

Hodnocení výsledků žáků v přijímacím řízení

Předpokladem pro přijetí na střední školu je absolvování povinné školní docházky a splnění podmínek přijímacího řízení stanoveného ředitelem střední školy, který také rozhoduje o přijímání žáků. Součástí přijímacího řízení může být i přijímací zkouška (popřípadě zkouška talentová), kterou připravuje škola. Přijímací řízení pro vzdělávání na konzervatoři se koná formou talentové zkoušky, která má prověřit příslušné nadání uchazeče.

Žáci mohou žádat o přijetí do tří škol podle svého výběru. Ti, kteří nebyli přijati, se mohou zúčastnit dalšího kola přijímacího řízení ve školách, které mají ještě volná místa.

Tabulka 27 Počet podaných přihlášek a přijatých žáků ke střednímu vzdělávání

Sledovaný parametr	Stav ve školním roce 2008/2009	Stav ve školním roce 2009/2010	Meziroční změna (v %)
Podíl žáků 3 přihlášky ve všech SŠ (v %)	46,5	55,0	+ 8,5
Podíl žáků 3 přihlášky G (v %)	44,6	62,9	+ 18,3
Podíl žáků přijatých do více SŠ (v %)	58,4	64,0	+ 5,6
Podíl žáků přijatých do více SŠ v G (v %)	57,1	73,6	+ 16,5

Využívání možnosti podání 3 přihlášek ke vzdělávání na střední škole

Většina uchazečů (55,0 %) v prvním kole využila právo podat si 3 přihlášky, v gymnáziích to bylo 62,9 %.

Podíl žáků přijatých na více než jednu školu byl 64,0 %, v gymnáziích to bylo 73,6 %.

Potvrdilo se, že obavy z nového postupu na straně středních škol byly oprávněné a způsobují nejen nárůst administrativy a finančních výdajů škol, ale i nejistotu vedení škol a problémy s přípravou zdrojů a kapacit pro následující školní rok v dostatečném předstihu.

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků v 1. ročníku ve středním vzdělávání

ČŠI hodnotila úspěšnost žáků 1. ročníků SŠ, nepřímou tak hodnotila i výstupní hodnocení žáků ze základního hodnocení a jejich připravenost pro střední vzdělávání. V prvním ročníku se zhoršil prospěch žáků ve SŠ a výrazně především v G. Obecně bylo nejvíce žáků s riziky neúspěchu v matematice, na gymnáziích se žáci zhoršili nejvíce v českém jazyce. V obou skupinách škol si relativně nejlépe vedli v anglickém jazyce.

Srovnání prospěchu podle údajů z odpovědí žáků ukázalo, že výstupní hodnocení ze základních škol by také mohlo být poznamenáno neexistencí standardů vzdělávání a závislé na subjektivním hodnocení PP.

Tabulka 28 Srovnání prospěchu v ZŠ a SŠ podle údajů poskytnutých dotazovanými žáky

Klasifikace dotazovaných na konci 9. ročníku ZŠ (četnosti jednotlivých stupňů hodnocení uvedeny v %)									
Hodnocení	Český jazyk			Matematika			CJ – A		
	SŠ	GV	SOV	SŠ	GV	SOV	SŠ	GV	SOV
1	15,2	43,6	8,3	19,5	48,5	12,5	32,1	70,1	23,0
2	36,8	45,1	34,9	30,5	36,8	29,0	31,7	25,0	33,3
3	34,1	9,8	39,9	32,8	12,7	37,6	26,0	3,4	31,4
4	13,6	1,5	16,5	16,7	2,0	20,3	9,9	1,5	11,9
5	0,3	0,0	0,4	0,5	0,0	0,6	0,4	0,0	0,5
Průměr	2,47	1,69	2,66	2,48	1,68	2,67	2,15	1,36	2,33
Klasifikace dotazovaných v 1. pololetí ve střední škole (četnosti jednotlivých stupňů hodnocení uvedeny v %)									
Hodnocení	Český jazyk			Matematika			CJ – A		
	SŠ	GV	SOV	SŠ	GV	SOV	SŠ	GV	SOV
1	6,1	10,7	5,1	7,8	15,5	6,0	20,1	40,8	15,1
2	32,7	38,3	31,4	23,9	29,6	22,5	32,6	38,3	31,2
3	38,0	34,5	38,9	37,3	43,7	35,8	30,0	18,4	32,8
4	19,6	14,1	20,9	26,4	10,2	30,2	14,8	2,4	17,8
5	3,5	2,4	3,8	4,7	1,0	5,5	2,5	0,0	3,1
Průměr	2,82	2,59	2,87	2,96	2,51	3,07	2,47	1,83	2,63
Rozdíl ZŠ – SŠ	-0,35	-0,90	-0,21	-0,48	-0,83	-0,39	-0,32	-0,46	-0,29

Učitelé v 1. ročníku SŠ uvedli jako hlavní příčiny neúspěšnosti žáků nedostatečné znalosti ze ZŠ (78,9 % PP), nízkou úroveň domácí přípravy (59,9 % PP) a malou motivaci žáků ke vzdělávání (26,3 % PP). Problémem zčásti může být také neznalost RVP, kdy 47,4 respondentů uvedlo, že RVP předchozího stupně nezná. V 52,6 % SŠ využili pro pedagogickou diagnostiku a případnou diferenciaci žáků do skupin podle úrovně jejich schopností vstupní srovnávací testy. Pozitivním zjištěním také byla skutečnost, že řada škol (73,7 %) realizovala pro nově přijaté žáky adaptační kurzy. Nesnáze adaptace žáků ze základních škol při přechodu do středního vzdělávání potvrzuje i nejvyšší počet opakujících žáků 37,9 % ze všech opakujících v průběhu studia na úrovni ČR.

Výsledky výchovy ke zdraví

Ve středním vzdělávání jsou velmi propracované systémy školního poradenství a prevence sociopatologických jevů ve srovnání s ostatními stupni vzdělávání. Ve středním vzdělávání se především zaměřují na prevenci kouření, zneužívání alkoholu a návykových látek; v oborech s výučním listem na minimalizaci šikany mezi spolužáky. Na gymnáziích byly preventivní programy hodnoceny na dobré úrovni v 85,6 % SŠ, ČŠI vedla k nápravě 5 % SŠ. Nejčastější chybou bylo, že žáci ve 29 % SŠ nevyužívali v praktickém vyučování OOPP, nebo je vůbec ve škole nedostali. V 16 % škol nebyly pro žáky zajištěny vstupní a periodické lékařské prohlídky. Rizikem ve středním vzdělávání byla nedostatečná identifikace žáků se sociálním znevýhodněním (32 % G a 34 % SOV) v ŠVP, řada žáků nezná pravidla a možnosti, zda lze získat v těchto případech nějakou podporu školy nebo u jiných institucí. V navštívených školách zjistila ČŠI využívání kamerových systémů v 89 %. ČŠI upozorňuje na riziko

opotřebení vlastní výstroje žáků vykonávajících praxi (§ 190 odst. 1 zákoníku práce) u 67 % žáků.

Ve středním vzdělávání bylo v uplynulém školním roce evidováno celkem 10 338 školních úrazů, v meziročním porovnání se index úrazovosti zvýšil o 11%.

Podpora rozvoje čtenářských a matematických dovedností ve středním vzdělávání

Ve tříletém programovém cyklu hodnotila v uplynulém školním roce Česká školní inspekce rozvoj žáků ve čtenářské a matematické gramotnosti a ve vybraných ukazatelích srovnala stav ve školách po třech letech. Koncepční záměr inspekční činnosti vychází z výsledků mezinárodních šetření, z výsledků zjištěných inspekci v roce 2007. Inspekce se zaměřila na systémy vlastního hodnocení škol a zjišťovala, jaká opatření přijali a realizovali ve středním vzdělávání.

Hodnocení rozvoje čtenářské gramotnosti ve středním vzdělávání

Zjištění ČŠI ukázaly, že situace v rozvoji čtenářských dovedností je stejně problematická jako v základním vzdělávání, v některých sledovaných jevech je výsledek srovnání v neprospěch středního vzdělávání. I když je informovanost k tématu ve školách téměř 100%, vyjádřila se skoro třetina ředitelů a učitelů v tom smyslu, že jim chybí dostatek dostupných informací, jak by měla škola efektivně rozvíjet čtenářskou gramotnost žáků.

Aktivita vedoucí k rozvoji čtenářských schopností žáků byly zřetelně začleněny v 80 % hodnocených ŠVP. Více než 40 % škol se zapojilo v projektech testování nebo využívá pro vlastní hodnocení veřejně přístupných úloh z testů CERMAT a PISA. V přehledu uvádíme výsledky z inspekčních hospitací mezi školním rokem 2006/07 a 2009/10.

Tabulka 29 Hodnocení ukazatelů čtenářských dovedností v SŠ (podíl výskytu v %)

Sledovaný ukazatel čtenářských dovedností	2006/07	2009/10	Trendy
Obecné porozumění textu	83,3	84,8	+
Získávání informací z textu	82,5	89,2	+
Vytváření interpretace přečteného textu	69,1	63,4	-
Posouzení obsahu textu	80,7	76,2	-
Posouzení formy textu	63,6	61,3	-
Vhodnost výběru textu PP (typ, zdroje, rozmanitost)	84,2	86,7	+
Podpora žáků se SVP (dyslexie)	86,7	83,5	-

Téměř ve všech sledovaných ukazatelích se úroveň žáků středních škol zhoršuje. Přetrvává dobrý stav v tzv. dokumentační gramotnosti, téměř 90 % žáků umí získat z textu jednoduchou informaci, velmi slabá byla schopnost žáků nalézt a porozumět textům, které sdělovaly složitější informace. Ve více než 90 % SŠ byly nabízeny i aktivity mimo školu (návštěvy veřejných knihoven, tematické školní projekty, besedy a přednášky, apod.). V porovnání s výsledky hodnocení v základním vzdělávání byli žáci ZŠ dokonce lépe hodnoceni v dovednosti získávat složitější informace z textu, v posouzení obsahu textu byly obě skupiny vyrovnané. Přes snahu PP a zlepšení materiálně technického vybavení se ukázalo, že se nedostatky u žáků ve středním vzdělávání již daří odstraňovat minimálně.

Hodnocení podpory rozvoje matematické gramotnosti

Při stanovení obecného rámce hodnocení matematické gramotnosti ČŠI vycházela z definice matematické schopnosti v evropském referenčním rámci klíčových schopností, z vymezení matematické gramotnosti ve výzkumu PISA, TIMSS a z obsahu výuky matematiky pro jednotlivé stupně vzdělávání podle požadavků RVP.

Většina škol má zájem řešit rozvoj MG komplexně, informovanost PP se zlepšila, je věnována větší pozornost rozvoji matematických schopností v oborech vzdělávání, kde je aplikovaná matematika součástí profilu. Kvalita systému vzdělávání v matematice ve školách většinou souvisí s kvalitou práce metodických orgánů a se zaujetím vedení školy pro tuto problematiku.

V hodnocených ŠVP byl předmět matematika a aktivity pro rozvoj MG zřetelně zapracován ve všech SŠ a zlepšila se podpora žáků se SVP, podpora nadaných žáků, podle IVP se vzdělávalo téměř 36 % žáků ve středním vzdělávání. Téměř 60 % škol využívalo ve vlastním hodnocení testování, nejvyšší byla účast ve zkouškách CERMAT (68,3 % SŠ). Více než 50 % SŠ využilo k testování komerční nabídky.

V rámci tematického šetření k podpoře rozvoje matematické gramotnosti byly sledovány vybrané aspekty výuky matematiky. Jejich výběr vyházel z výsledků mezinárodních šetření a zaměřil se na ty oblasti, kde byly zjištěny nedostatky u českých žáků. Uvádíme srovnání výsledků z inspekčních hospitací ve vybraných charakteristikách mezi školním rokem 2006/07 a 2009/10.

Tabulka 30 Hodnocení ukazatelů matematických dovedností v SŠ (podíl výskytu v %)

Sledovaný ukazatel matematických dovedností	2006/2007	2009/2010	trendy
Schopnost matematizovat reálné situace	39,0	39,2	0
Používání správné terminologie a symboliky	82,0	84,0	+
Řešení problémových úloh	64,0	68,0	+
Praktické využití poznatků	51,0	58,8	+
Formování občanského kritického myšlení	47,0	51,4	+
Odhad výsledků	52,0	40,0	-
Podpora žáků se SVP	57,0	63,6	+

Obdobně jako v hodnocení matematické gramotnosti žáků v základním vzdělávání dosahovali žáci ve středním vzdělávání nejlepších výsledků v numerické gramotnosti. Motivace učiva na začátku vyučovací hodiny (např. proč se daný jev žáci učí, kde je v praxi využíván, zařazení jevu do logického matematického systému) byla zjištěna jen výjimečně, nejčastěji byli žáci motivováni nutností úspěšně složit maturitu. Žákům se nedařilo matematizovat reálné situace a neuměli předem odhadnout reálný výsledek. ČŠI doporučuje školám zaměřit se ve výuce matematiky více na formování kritického občanského myšlení, řešení problémových úloh a praktické využívání poznatků žáků získaných v matematice.

Samostatné aktivní učení a rozvoj kompetence k řešení problémů byly úspěšně rozvíjeny v 57 % hodin (lépe v G – 65,49 %, v SOŠ 42,86 %). Rezervy jsou v hledání různých způsobů řešení, odhadování výsledků, jejich interpretaci a ověřování odhadu (pozorováno jen ve 40 % sledovaných hodin).

Z rozhovorů s PP vyplynulo, že spolupráce učitelů matematiky s vyučujícími ostatních předmětů a mezi sebou navzájem existuje v naprosté většině navštívených škol, přestože není předepsána žádnými normami.

Žáci opakující ročník

Pro hodnocení celkové úspěšnosti žáků v průběhu studia lze využít podílu opakujících žáků v jednotlivých ročnících. V uplynulém školním roce bylo celkem evidováno 11 199 opakujících žáků ve všech ročnících středního vzdělávání, z tohoto počtu opakovalo 37,9 % první ročník, 25,9 % druhý ročník, 24,5 % třetí ročník a 11,7 % 4. ročník. Výsledky analýzy ukazují, že největší byl podíl opakujících žáků v 1. ročníku, což by mohlo potvrzovat, že

vazba mezi základním a středním stupněm v RVP je slabá nebo skutečnost, že první volba další vzdělávací cesty žáků ze základních škol nevychází dobře z jejich reálných schopností.

Hodnocení celkových výsledků žáků 3. ročníků ve středním vzdělávání ukončovaném závěrečnou zkouškou

V pilotním šetření ČŠI analyzovala záznamy o výsledcích 2 420 žáků oprávněných konat závěrečnou zkoušku. Z celkového počtu sledovaných žáků prospělo s vyznamenáním 11,0 % a prospělo 81,1 % žáků. U žáků, kteří opakovali celou ZZ v dalším termínu, byla neúspěšnost žáků u ZZ na úrovni 0,3 % z počtu hodnocených žáků. Podíl neomluvené absence v této skupině byl 3,9 % z celkové absence, snížená známka z chování byla udělena 4,5 % těchto žáků.

Hodnocení výsledků žáků 4. ročníků ve středním vzdělávání ukončovaném maturitní zkouškou

V pilotním šetření ČŠI analyzovala záznamy o výsledcích 3 539 žáků oprávněných konat maturitní zkoušku. Zjistila 16,4 % žáků, kteří prospěli s vyznamenáním (G 38,4 %), prospělo 74,6 % žáků (G 57,2 %). V řádném termínu byl podíl neprospívajících žáků 9,1 % (G 4,4 %). Sonda naznačuje, že žáci, kterým byla povolena opravná zkouška, mají velkou neúspěšnost, z celkového počtu žáků to bylo 7,5 % v SŠ a v G v druhé šanci neuspěl ani jeden žák.

III. Kvalita podmínek škol ve středním vzdělávání

ČŠI kvalitu podmínek středních škol (tzv. institucionální kvalitu) vzhledem k požadavkům školského rejstříku, zaměřuje se zejména zajištění personálních podmínek a zajištění bezpečného a zdravého vzdělávacího prostředí.

Ředitelé/ředitelky SŠ

ČŠI sleduje, jak ředitelé v SŠ splňují nároky úkolů vyplývajících z jejich činnosti podle § 164 školského zákona a požadavky kvalifikace podle § 5 zákona o pedagogických pracovnících.

Podíl plně kvalifikovaných ředitelů je 98,8 %. Průměrný věk ředitelů SŠ byl 53 let, průměrná doba jejich pedagogické praxe byla 27,1 let, z toho řídící praxe 11,4 let. Aktivní znalost AJ udává 36,6 %, pasivní znalost AJ má 43,9 % ředitelů. Úroveň ředitelů v SŠ byla hodnocena opakovaně na nejlepší úrovni ze všech stupňů vzdělávání. Ve většině SŠ jsou již velmi dobře zpracovány systémy vlastního hodnocení, řada škol získala i certifikáty jakosti ISO, apod. případně využívá jejich metodologii alespoň částečně. Ředitelé středních škol se významně zlepšili ve strategickém řízení a v dovednostech vedení lidí.

K změně ředitele došlo ve 3,7 % SŠ, v uplynulém roce bylo realizováno v krajích 53 konkurzů na místo ředitele. Přehled o konkurzním řízení v krajském členění je v tab. B11.

V následující tabulce uvádíme meziroční srovnání dosažené úrovně vybraných manažerských dovedností podle stavu zjištěného při inspekčním hodnocení v SŠ.

Tabulka 31 Hodnocení úrovně manažerských činností ředitelek/ředitelů SŠ

Sledované ukazatele	Četnost dosažení požadovaného stavu (v %)		
	2008/2009	2009/2010	Trendy
Strategie, ŠVP/ inovace obsahu vzdělávání	81,0	80,8	-
Správa školy, plnění úkolů ředitele podle školského zákona	90,0	90,9	+
Vytváření personálních předpokladů, vyhodnocování rizik	83,3	91,1	+
Zavedení systému hodnocení výsledků a úspěšnosti žáků	88,1	94,1	+
Rozvoj partnerských vztahů školy	95,1	94,5	-
Aktivní znalost AJ		36,6	
Účast v projektech		83,1	

V meziročním srovnání se ředitelé středních škol významně zlepšili v projektovém řízení. V uplynulém školním roce hodnotila ČŠI na příkladné úrovni 25,4 % ředitelů gymnázií a 17,3 % ředitelů v odborném vzdělávání.

Hodnocení školních vzdělávacích programů v SŠ

Souhrnné poznatky prvního hodnocení ŠVP byly zveřejněny v tematické zprávě a jsou zvláště pro čtyřletá gymnázia v tab. B7 a pro ostatní střední školy v tab. B8.

ČŠI zahájila ve školním roce 2009/2010 inspekci ŠVP ve čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnázií a provedla v prvním čtení formální hodnocení souladu 463 ŠVP s RVP G. Z celkového počtu hodnocených ŠVP bylo v těchto subjektech plně v souladu s RVP G 183 (39,5 %). Ve všech sledovaných gymnáziích byly předloženy školní vzdělávací programy (v rozsahu 200 – 800 stran), které svoji strukturou odpovídaly současnému RVP. ŠVP v některých případech obsahovaly řadu zbytečných citací z RVP. Gymnázia jsou velmi úspěšná při zpracování profilu absolventa a dobře vymezují své strategické priority. Vysoké hodnocení mají i ve schopnosti aktivní spolupráce s partnery a jejich profily jsou většinou správně zaměřeny na žáky mimořádně nadané. Z připravených dokumentů škol po prvním roce hodnocení je předčasné naznačovat trendy a vyvozovat závěry o dopadu ŠVP v praxi škol. Pozitivním zjištěním bylo, že v současných dokumentech škol jsou dobře zpracovány „Organizace přijímacího řízení“ a „Organizace maturitních zkoušek“ v souladu s platným RVP. Školy organizačně i formálně zvládly změnu v přijímání žáků ke studiu, lze však předpokládat možné riziko při změnách legislativní podoby maturitní zkoušky.

ČŠI zahájila ve školním roce 2009/2010 inspekci ŠVP také ve středním odborném vzdělávání, a to v oborech, pro které byly zpracovány RVP v 1. vlně a povinnost zavést výuku podle těchto programů měly školy od školního roku 2009/2010. Byla provedena komparační analýza souladu 930 ŠVP s oborově příslušnými RVP SOV. Z celkového počtu hodnocených ŠVP bylo v těchto oborech 250 (26,8 %) plně v souladu s RVP SOV. V odborném vzdělávání se ČŠI zapojila do vývoje nástrojů pro hodnocení a zajišťování kvality odborného vzdělávání v rámci EU.

Správa školy

Z hlediska správy školy je v SŠ situace nejnáročnější a problémem je především velká administrativní zátěž spojená s přijímáním žáků ke studiu a samozřejmě i s administrováním ukončování studia, nejsilněji tento fakt postihoval všeoborové velké školní komplexy, které často poskytují současně více forem studia. Náročnost zvyšovala i nutnost rozhodování ředitelů středních škol ve správním řízení. Pozitivní bylo zjištění, že téměř všechny školy využívají ICT a různých komerčně nabízených SW v administrativním řízení školy.

Rizikem pro střední školy byl i souběh přípravy školních vzdělávacích programů, nutnosti zvládnout velkou změnu v přijímacím řízení a zároveň přípravu k reformované maturitní zkoušce. Téměř všechny školy poskytující vzdělání v oborech s výučním listem navíc uskutečňovaly zároveň i změny v závěrečných zkouškách.

Ve středních školách je na vysoké úrovni hodnocena oblast rozvoje partnerských vztahů. V gymnáziích bylo 10 % škol v této oblasti hodnoceno na výborné úrovni především ve vztahu ke školským radám a zřizovateli. V odborných SŠ dominovala dobrá spolupráce s hospodářskými partnery v regionu. ČŠI doporučuje středním školám zaměřit se na zlepšování komunikace především s rodiči, kde bylo řešeno nejvíce incidentů ze všech stupňů vzdělávání. V SŠ hodnotilo 38 % ředitelů a pouze 25 % učitelů spolupráci s rodiči žáků na dobré úrovni. V případě komunikace s žáky je ve středním vzdělávání nejvíce stížností a podnětů ve věci hodnocení výsledků, průběhu a úrovně organizování vzdělávání ve škole.

Na dobré úrovni spolupracovala řada středních škol se zařízeními školního poradenství, příkladné školní poradenské systémy mělo 9 % G a 8 % odborných škol.

Ve středních školách využívají zřizovatelé nejčastěji právo vlastních kritérií pro hodnocení své školy nebo dokonce nakupují pro své školy externí testy z komerční nabídky z veřejných zdrojů. Řada středních škol se aktivně zapojila v odborných sdruženích na národní i mezinárodní úrovni nebo v aktivitách krajů v krajských projektech.

Hodnocení kvality učitelů v SŠ

Podle statistiky ÚIV působilo v SŠ v uplynulém školním roce 46 488,8 přepočtených PP (přepočet na plně zaměstnané), z toho byl podíl žen 58,6 %. Průměrný počet žáků na jednoho PP byl 13,6.

Plně kvalifikovaných PP bylo 86,4 % (mírný nárůst o 0,2 % z celkového počtu PP). Ve speciálních třídách/skupinách pro žáky se SVP bylo 5,5 % PP, z toho se speciální pedagogickou kvalifikací 51,9 % (v meziročním srovnání nárůst o 4,5 %). Poznatky z navštívených škol a meziroční srovnání ve vybraných charakteristikách uvádíme v příloze v tab. B10. V navštívených školách zjistila ČŠI podíl kvalifikovaných PP 88,5 %. Podíl PP se specializací byl 31,2 % PP. Funkci třídních učitelů vykonávalo 46,8 % PP. Ve srovnání mezi kraji byl nejvyšší podíl kvalifikovaných PP v kraji Vysočina (98,6%), a v Olomouckém kraji (96,4 %). Nejnižší míru kvalifikovanosti zjistila ČŠI v Ústeckém kraji (81,5 %), v Praze (84,5 %) a v Jihomoravském kraji (84,5 %).

Věkový průměr se mírně snížil na 43,5 roku. Průměrná délka pedagogické praxe je 17,5 roku. Mírně se snížil podíl PP do 3 let praxe na 10,5 %; příznivé je i snížení podílu PP s praxí delší než 35 let na 6,1 %.

Podle délky pedagogické praxe byla v učitelských sborech nejvíce zastoupena skupina s praxí 6 až 10 let, následuje skupina s praxí 16 až 20 let.

Podle zjištění ČŠI bylo v 97,1 % navštívených škol zajištěno na požadované úrovni proškolení v oblasti BOZ.

Souhrnné poznatky o kvalifikaci a dalších doplňujících zjištění PP členěné podle úrovně znalostí CJ, ICT a kvalifikovanosti podle předmětu uvádíme v tab. B12.

Dostupnost odborníků, PP se specializací

V navštívených středních školách byl podíl učitelů se specializací 78,0 % ze všech PP. Jak jsou jednotlivé specializace zastoupeny, ukazuje následující přehled.

Tabulka 32 Zastoupení specializací PP v navštívených středních školách

Specializace vyučujících SŠ	Podíl PP v %
Vedení metodického orgánu	15,0
Metodik prevence	2,5
Koordinátor ŠVP	3,8
Výchovný poradce	3,0
Speciální pedagog	1,1
Logoped	0,8
Školní psycholog	2,3
Jiná specializace (např. třídní učitel)	46,8
Žádná	22,0

V doplňujících šetřeních zjistila ČŠI, že ve středních školách je nejlepší úroveň vybavenosti ICT a také úroveň připravenosti v oblasti ICT je vyšší než v ostatních stupních, 3,4 % PP dosáhlo úrovně koordinátora ICT, 39,4 % PP zvládlo rozšířené DVPP, 51,7 % PP má pouze základní modul vzdělávání ICT, do rizikové skupiny bylo zařazeno 5,5 % PP, kteří nebyli připravováni pro práci s ICT. Nejvyšší podíl PP bez ICT vzdělání bylo zjištěno v Pardubickém kraji (10,1 %) a ve Středočeském kraji (8,6 %). Nejlépe je informační gramotnost PP hodnocena v Karlovarském kraji, kde prošlo vzděláváním 100 % PP a v Moravskoslezském kraji (99,6 %).

Pozornost uvádění nových PP a jejich adaptaci věnovalo na dobré úrovni 73 % SŠ.

Podíl učitelů SŠ, kteří se zapojili v rozvojových projektech, byl 63 % PP.

Hodnocení DVPP ve středních školách

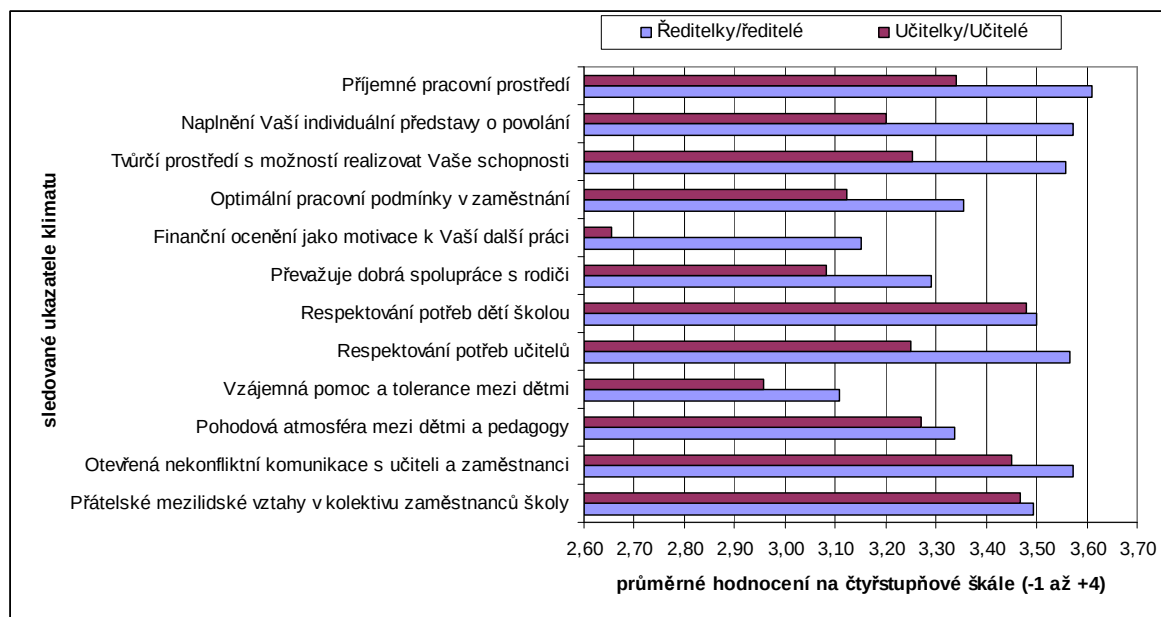
Ve středních školách se alespoň v jedné formě studia podle § 1 vyhlášky č. 317/2005 Sb. zapojilo 88,1 % SŠ, v gymnáziích byl podíl škol nižší (83,5 % G). Nejvíce škol umožnilo PP doplnit si kvalifikační předpoklady (74 % SŠ) nebo prohloubení odborné kvalifikace (50,3 % SŠ). Pozitivní je velký podíl PP, kteří studují CJ (39 %), v odborných školách to bylo až 43 % škol.

V DVPP byla účast v SŠ podpořena v širším rozsahu, alespoň v jedné aktivitě se zapojilo 95,5 % SŠ. Nejvyšší zájem byl o kurzy k tématu MZ a ZZ, kurikulární reformy, a ICT.

Školní klima v SŠ

Výsledky hodnocení školního klimatu ve třech hlavních indikátorech na úrovni školy uvádíme v tab. B18a. Srovnání názorů mezi skupinami PP podle stupňů je v tab. B18b.

Graf 4 Porovnání názorů ředitelky a učitelky navštívených středních škol na úroveň vybraných ukazatelů školního klimatu

Rozvojové projekty v SŠ

Střední školy byly významně zapojeny v rozvojových projektech MŠMT, celkový počet projektů ve středních školách byl 1 121, na meziročním nárůstu (o 91,3 %) měla obdobně jako v ostatních stupních vzdělávání vliv skutečnost zapojení do projektů ke zvyšování platů, které nemají charakter školních projektů, ale souvisely s vyrovnáním restrikcí ve státním rozpočtu. Ve všech krajích je vysoká účast SŠ v globálních grantech OP VK. Přehled o účasti SŠ v rozvojových projektech je v tab. B17. Ze všech analýz ČŠI se jednoznačně potvrdilo, že nejlepší celkové výsledky v inspekčním hodnocení měly školy a PP s aktivním zapojením v rozvojových projektech. Ve středních školách byly zjištěny projekty v 83,3 % SŠ. Mimo národní rozvojové projekty byly školy zapojeny ve 108 mezinárodních projektech a 95 projektech na lokální úrovni. Významný podíl mají rozvojové programy na podporu integrace romských žáků ve středním vzdělávání, které byly uskutečněny v 73 SŠ a směřovaly do rizikových lokalit s vysokým výskytem sociálně znevýhodněných žáků.

Hodnocení materiálních podmínek ve středním vzdělávání

ČŠI zjišťovala stav materiálního vybavení středních škol z hlediska zajištění bezpečných a zdravých podmínek pro vzdělávané žáky, dále monitorovala úroveň a dostupnost vybavenosti související s podporou čtenářské gramotnosti.

Tabulka 33 Vybrané ukazatele bezpečného prostředí v SŠ

Sledované prostory a ukazatele BOZ	Četnost zjištění souladu s předpisy pro bezpečné podmínky vzdělávání (v %)		
	2008/2009	2009/2010	Trendy
Třídy a učebny	95,2	100,0	+
Tělocvična	88,2	90,3	+
Hřiště a hrací plochy	100,0	90,0	-
Školní jídelna	100,0	100,0	0
Zahrada	83,3	100,0	+
Sociální vybavení, šatny	90,5	95,0	+
Nábytek	81,0	80,0	-
Osvětlení	85,7	94,3	+
Stav povrchu podlah	71,4	89,2	+
TV nářadí	94,1	100,0	+

Výše uvedený přehled ukazuje na oblasti potřebného zlepšování vybavenosti v SŠ. Zřizovatelé SŠ by se měli zaměřit na zlepšování stavu školních hřišť a vybavení škol vhodným nábytkem. Pozitivní bylo zjištění o významném zlepšení stavu tělocvičen.

Ve středních školách byla na dobré úrovni vybavenost školních knihoven v 87 % SŠ; z toho bylo již 99,5 % s přístupem k Internetu, v řadě středních škol byla již k dispozici multimediální centra a přístupy do mezinárodních knihoven prostřednictvím INTERNETu.

Hodnocení ekonomických podmínek v SŠ

Finanční předpoklady v SŠ

Výsledky analýzy v meziročním srovnání vybraných ekonomických ukazatelů naznačují mírné zlepšení finančních předpokladů v roce 2009 oproti roku 2008. V navštívených SŠ byla zjištěna stagnace ukazatele u DVPP v přepočtu na 1 žáka. Vliv na tuto skutečnost má i možnost bezplatného zapojování PP ve vzdělávání zaměřeném na reformu MZ a v nabídkách dotovaných v rámci EU projektů.

Tabulka 34 Hodnocení ekonomických podmínek v navštívených ZŠ

Sledovaný ukazatel	2008	2009	Trendy
NIV na 1 žáka (v Kč)	65 185	67 380	+
Podíl ze SR na NIV (v %)	72,2	72,8	+
DVPP na 1 žáka (v Kč)	990	953	-
Průměrný plat PP (v Kč)	22 921	23 665	+
Průměrný podíl pohyblivých složek (v %)	24,7	26,8	+

Negativním jevem bylo meziroční navýšení částky vyplacené za přespočetné hodiny o 3,4 %. V ostatních sledovaných položkách se ekonomické podmínky sice v meziročním srovnání mírně zlepšily, jsou ovšem velmi závislé na krajském financování. ČŠI zjistila, že v různých krajích jsou krajské normativy velmi rozdílné a podmínky škol se stejnými parametry jsou různé. Vliv ve financování středních škol má i vyšší podíl soukromých a církevních škol právě v tomto stupni vzdělávání, které mají zcela odlišný způsob financování.

Hodnocení hospodaření se státními prostředky ve středních školách

ČŠI hodnotila v navštívených školách i účelnost využívání zdrojů a prostředků státního rozpočtu poskytovaných SŠ. Podíl osobních nákladů hrazených ze státního rozpočtu na celkové dotaci ze SR byl v roce 2009 v navštívených SŠ 95,3 %; podíl NIV na učebnice a učební texty, učební pomůcky a základní potřeby byl 1,1 % a podíl nákladů na vzdělávání byl 0,1 %.

V tab. B9 uvádíme podíly výdajů SR na nákladech středních škol podle účelu v meziročním porovnání.

IV. Výsledky kontrolní činnosti v SŠ

ČŠI sledovala dodržování vybraných ustanovení školského zákona a souvisejících prováděcích právních předpisů. Nejčastější chyby škol jsou v přehledu v tab. B19a.

Ve školním roce 2009/2010 bylo ve středních školách uloženo celkem 188 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků, z toho 76 z důvodu porušení školského zákona, 47 z důvodu porušení předpisů BOZ, 52 z důvodu porušení v oblasti VSK a 13 ve školním stravování.

Souhrnné výsledky kontrol BOZ jsou uvedeny v tab. B19d a z kontrol školního stravování v tab. B19c. Závažné chyby byly zjištěny ve 12 % škol. Řada drobných formálních pochybení byla řešena společně s vedením škol v průběhu inspekční činnosti.

Výsledky veřejnosprávní kontroly využívání finančních prostředků (§ 174 odst. 2 písm. e) školského zákona)

Zjištění ČŠI uvádíme v meziročním srovnání v následujícím přehledu.

Tabulka 35 Výsledky VSK ve středních školách

Sledované ukazatele	Stav v roce 2008	Stav v roce 2009
Počet kontrolovaných subjektů	51	42
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	1 295 403 229	1 122 833 547
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	1 108 753 502	851 722 985
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	625 488	1 523 562
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	0,564	1,779
Porušení rozpočtové kázně v Kč	333 446	29 675
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	0,301	0,035
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0
Počet podnětů krajskému úřadu	4	8

V SŠ bylo ve VSK uděleno 52 lhůt k přijetí opatření nebo k odstranění zjištěných nedostatků a celkem bylo předáno 8 podnětů krajským úřadům; nejčastěji nebyly dodrženy právní předpisy o čerpání finančních prostředků ze SR. Další výsledky SŠ ve srovnání se všemi školami jsou v tabulce B16c; nejčastější chyby škol uvádíme v tab. B19b.

Výsledky inspekční činnosti na základě podnětů, stížností a petic (§ 174 odst. 4 školského zákona)

Výsledky analýzy stížností a podnětů v SŠ naznačují vysokou míru spokojenosti s nabídkou středního vzdělávání. Důvodné incidenty byly zjištěny v 8,2 % SŠ. ČŠI šetřila v uplynulém školním roce celkem 117 stížností v SŠ, celkový počet bodů stížností byl 207 a z toho bylo hodnoceno jako důvodné 21,7 %. Nejčtenější byly incidenty ve věci komunikace se zákonnými zástupci žáků a v hodnocení výsledků vzdělávání. Celkovou analýzu podle věcného zaměření a druhu škol uvádíme v meziročním srovnání v tab. B15. Výsledky ukazují, že se zvyšuje počet stížností i podíl důvodných podání. Ze všech stupňů byl podíl důvodných podání na nejnižší úrovni.

Celkové hodnocení středních škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2009/2010

Poznatky ze všech inspekcí a dílčích analýz ve středním vzdělávání byly soustředěny do šesti klíčových oblastí efektivity školy a dosažená úroveň je souhrnným hodnocením kritérií a ukazatelů, které danou oblast charakterizují. Interpretace vybraných charakteristik Českou školní inspekcí vychází z porovnání stavu středních škol s požadavky školského zákona z hlediska 4 stupňové inspekční škály.

Tabulka 36 Celkové hodnocení středních škol (311 škol)

Klíčové oblasti hodnocení		Podíl škol v dosažené úrovni hodnocení (v %)			
		A	B	C	D
Výsledky středních škol					
K1	Spokojenost s nabídkou vzdělávání	0,7	6,9	81,8	10,6
K2	Výsledky vzdělávání	0,7	6,3	81,1	11,9
K3	Výsledky podpůrných inovačních a preventivních programů	0,4	4,7	85,6	9,3
Předpoklady středních škol					
K4	Dodržování právních předpisů a splnění formálních podmínek	0,3	0,6	81,9	17,2
K5	Personální, materiální a finanční předpoklady a efektivní organizování vzdělávání	0,3	4,1	83,5	12,1
K6	Školní systémy (hodnocení, vnitřní kontrola, informační poradenství)	0,3	6,9	84,2	8,6

Legenda k úrovním hodnocení:

- A Stav s vysokými riziky, které mohou vést k výmazu z rejstříku škol podle ustanovení § 150 školského zákona.
- B Školský subjekt nedosahuje požadovaného stavu, zjištěný rizikový stav je možné napravit v dané lhůtě.
- C Školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení regionálního či národního standardu pro stejný druh školy a školského zařízení, menší chyby lze odstranit v průběhu inspekce nebo ve velmi krátké době.
- D Činnost školského subjektu je v dílčích oblastech nadstandardní, případně vyhodnocena jako příklad dobré praxe (využití osnovy VÚP pro příklady dobré praxe).

Zvlášť uvádíme celkové výsledky gymnázií.

Tabulka 37 Celkové hodnocení gymnázií (170 gymnázií)

Klíčové oblasti hodnocení		Podíl škol v dosažené úrovni hodnocení (v %)			
		A	B	C	D
Výsledky gymnázií					
K1	Spokojenost s nabídkou vzdělávání	0,9	7,7	77,7	13,7
K2	Výsledky vzdělávání	1,2	5,1	76,9	16,8
K3	Výsledky podpůrných inovačních a preventivních programů	0,4	4,7	85,6	9,3
Předpoklady gymnázií					
K4	Dodržování právních předpisů a splnění formálních podmínek	0,6	0,0	77,1	22,3
K5	Personální, materiální a finanční předpoklady a efektivní organizování vzdělávání	0,5	3,6	81,7	14,2
K6	Školní systémy (hodnocení, vnitřní kontrola, informační poradenství)	0,6	6,1	84,2	9,1

Legenda k úrovním hodnocení:

- A Stav s vysokými riziky, které mohou vést k výmazu z rejstříku škol podle ustanovení § 150 školského zákona.
B Školský subjekt nedosahuje požadovaného stavu, zjištěný rizikový stav je možné napravit v dané lhůtě.
C Školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení běžného regionálního či národního standardu pro stejný druh školy a školského zařízení, menší chyby lze odstranit v průběhu inspekce nebo ve velmi krátké době.
D Činnost školského subjektu je v dílčích oblastech nadstandardní, případně vyhodnocena jako příklad dobré praxe (využití osnovy VÚP pro příklady dobré praxe).

Závěry

Efektivnost vzdělávací soustavy se v uplynulém školním roce výrazně nezměnila, systém reagoval částečně na zvýšenou poptávku po předškolním vzdělávání, v dalších stupních byl patrný vliv demografického vývoje. Pokles žáků vyrovnával 2. stupeň základního vzdělávání rozšířením nabídky zájmového vzdělávání, ve středním vzdělávání pokračoval posun zájmu k oborům s maturitní zkouškou. V uplynulém školním roce ovlivnily ekonomické podmínky ve školství redukce rozpočtových výdajů v souvislosti s dopady finanční krize.

Pozitivem je, že byla přijata a jsou již naplňována vyrovnávací opatření k posílení absorpčních schopností základních škol jako žadatelů o prostředky z fondů Evropské unie.

Nebyla však dokončena komplexní analýza systému financování regionálního školství, současný způsob financování v regionálním školství neumožňuje účinné systémové zásahy a z hlediska zpětné vazby je velmi nepřehledný. Školy různých zřizovatelů jsou financovány různými způsoby, navíc v České republice je nastaveno více režimů pro čerpání veřejných financí, které spolu nejsou kompatibilní, ve školství k tomu platí navíc zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, který zaručuje soukromým osobám větší jistotu finančních zdrojů ze státního rozpočtu, než mají školy veřejné. Současný stav legislativy dostatečně nepodporuje efektivní chování vzdělávací soustavy a nebyla přijata systémová opatření na podporu optimalizace sítí škol. Síť škol ovlivňují především krajské normativní soustavy a prohlubuje se riziko územně oddělených vzdělávacích systémů. Mezi kraji se zvětšovaly neopodstatněné rozdíly mezi rozpočty škol se srovnatelnými parametry ve všech stupních vzdělání. Intervence státu nebyly tak v některých oblastech účinné (např. reforma bývalých zvláštních škol, podpora inkluze, podpora učitelů a jejich připravenost ke změnám).

Rozvojové programy MŠMT byly spíše nástrojem pro vyrovnávání dopadů redukce státního rozpočtu a místo inovací vyvolaly zvýšenou administrativní zátěž především pro malé školy. ČŠI upozorňuje opakovaně na riziko porušení principu spravedlivého přístupu ve financování škol.

Výsledky inspekčního hodnocení v uplynulém školním roce ukázaly velký inovační potenciál českých škol a učitelů. Ve vzdělávacím prostředí se projevíly pozitivní změny, které svědčí o tom, že novým úkolům školského zákona věnovaly školy hodně pozornosti. Všechny mateřské a základní školy již zpracovaly své školní vzdělávací programy a většina dětí a žáků se podle nich vzdělává. V řadě škol se realizují velmi zajímavé školní projekty, i když řada škol měla minimální zdroje pro inovace. V oblasti prevence a zlepšování školního klimatu byl v řadě škol zjištěn pozitivní pokrok, v řadě škol jsou dobře nastavené školní systémy výchovy ke zdraví. Školy hledají cesty ke zvýšení účinnosti prevence šikany i pro minimalizaci neomluvených absencí u žáků. Mateřským školám se daří aktivnější zapojení rodičů do společných vzdělávacích aktivit škol. V řadě případů se základní školy stávají významnou součástí místní komunity. Ve středním vzdělávání se dokončuje změna oborové struktury a školy zahájily výuku podle ŠVP.

První výsledky hodnocení implementace RVP v praxi škol ukázaly, že současné pojetí RVP neplní funkci podle požadavků školského zákona. Složitá struktura RVP znesnadňuje orientaci školy, vyvolává přílišnou administraci, a málo podporuje rozvoj profesního potenciálu PP. Česká školní inspekce zpracovala podněty ke změnám v RVP, protože jejich obsah nekoresponduje s potřebami praxe (např. nejasná terminologie, vícenásobné nadbytečné popisování již prokázaných předpokladů, např. popisy personálních, materiálních podmínek, vlastní hodnocení). RVP prozatím nejsou závazným podkladem pro stanovení výše

finančních prostředků, prakticky nefunkční vazba je mezi rozsahem vzdělávání a minimálním nebo maximálním počtem žáků na 1PP, chybí vymezení hranice pro minimální třídu, je potřeba lépe ukotvit minimální rozsah vzdělávání placeného státem (je jedno, jestli se škola snaží chovat efektivně, úspory jdou jinam).

Nadměrná administrativa ve školách jako důsledek souběhu více faktorů

Přípravná etapa a přechod škol do nového systému byly poznamenány velkým nárůstem administrativní zátěže všech PP a především vedení škol. Přispěl k tomu souběh řady aktivit, jako byly povinnost tvorby nových dokumentů podle ŠZ, velmi náročné procedury pro přístup k inovačním podporám (MŠMT i ESF), změna statistického vykazování – dvojí výkaznictví, dopad Správního řádu v rozhodování škol. Ve středním školství to byla změna v přijímacím řízení a průtahy v reformě ZZ a MZ.

ČŠI se zaměřila na spolupráci s ostatními kontrolními orgány, koordinovala svou činnost tak, aby se zátěž škol při kontrolních vstupech snížila.

ČŠI zjistila, že nejčastějšími příčinami problémů řady škol jsou nedostatečné informace a nedůvěra některých učitelů vůči změnám ve všech věkových skupinách.

Další žádoucí změny v chování škol je nutné podpořit dopracováním a stanovením národních standardů vzdělávání, včetně jasných cílů, ukazatelů úspěchu a požadovaných cílových hodnot pro všechny úrovně hodnocení. Aktualizace a realizace konceptu jednotné společné části maturitní zkoušky („státní maturity“) v tomto duchu je klíčem ke kvalitě škol.

Využití ICT a přístup škol k INTERNETU přinesl nové příležitosti k aktivní spolupráci spíše mezi žáky, kteří jsou v řadě vzdělávacích oborů informovanější, ale chybí jim funkční gramotnosti k orientaci v nabídce informací různé úrovně a vedení k ostražitosti k některým zdrojům, které mohou jejich rozvoj i negativně ovlivnit.

Školám chybí národní strategie pro rozvoj klíčových schopností v kontextu celoživotního učení (pro podporu čtenářské a matematické gramotnosti), prakticky nejsou využívány výsledky mezinárodních šetření a inspirace z úspěšných vzdělávacích systémů. Národní plán výuky CJ skončil v roce 2008, nový zatím nebyl zpracován. Neexistuje národní koncepce systému monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání v uzlových bodech vzdělávací dráhy žáků. Na angažovanost PP nemá vliv věk ani délka praxe, nejúčinnější motivací byla možnost účasti v rozvojových projektech a možnost osobně ovlivnit strategii své školy. Řada PP byla ochotna věnovat svůj volný čas i částečně spolufinancovat své DVPP. Žádoucí rozvoj a kariérní růst PP je nutné podpořit posilováním etických kodexů škol a zvýšením aktivity a angažovanosti pedagogických a školských rad.

ČŠI doporučuje zaměřit metodickou podporu PP a všechny formy DVPP na rozvoj nových kompetencí PP potřebných pro zlepšování kvality vzdělávání v následujících oblastech“

- a) Dovednosti pedagogické diagnostiky pro všechny PP pro rozvoj vlastního hodnocení a metod a nástrojů pro zjišťování klíčových kompetencí u žáků
- b) Vývoj oborových didaktik a rozvoj postupů a metod vzdělávání více pro praxi, k posilování dovednosti a motivace k učení
- c) Zvyšování informační gramotnosti PP (PC a náklady na Internet jako pracovní prostředek PP s vazbou na daňové úlevy)
- d) Rozšiřování znalosti AJ u PP, podpořit výměnné pobyty a stáže, zapojení škol do mezinárodních sítí, inovace metod vzdělávání v AJ pro dospělé, nabídka bezplatných e-learningových kurzů.

Na základě svých zjištění předloží ČŠI své podněty pro připravovaný Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy a vzdělávání DZ 2011.

SEZNAM ZKRATEK

BOZ	bezpečnost a ochrana zdraví
ČG	čtenářská gramotnost
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZ	dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR
EQAVET	European Quality Assurance in Vocational Education and Training
G	gymnázium
IVP	individuální vzdělávací plán
LMP	lehké mentální postižení
MG	matematická gramotnost
MŠ	mateřské školy
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MZ	maturitní zkouška
NIV	neinvestiční výdaje
NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání
OOPP	osobní ochranné pracovní prostředky
PP	pedagogický pracovník
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PV	předškolní vzdělávání
RVP	rámcový vzdělávací program
RVP G	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SOŠ	střední odborná škola
SOV	střední odborné vzdělávání
SPC	speciálně pedagogické centrum
SR	státní rozpočet
SŠ	střední školy a konzervatoře
středisko	středisko volného času
SVP	speciální vzdělávací potřeby
ŠVP	školní vzdělávací program
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VSK	veřejnosprávní kontrola podle zákona č. 230/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
ZŠ (ZŠ1, ZŠ2)	základní škola (1. stupeň základní školy, 2. stupeň základní školy)
ZUŠ	základní umělecká škola
ZV	základní vzdělávání
ZZ	závěrečná zkouška

B

Tabulková část

Seznam tabulek

Tabulka B 1	Hodnocení mateřských škol podle národního kritériálního rámce
Tabulka B 2	Hodnocení základních škol podle národního kritériálního rámce
Tabulka B 3a	Hodnocení gymnázií podle národního kritériálního rámce
Tabulka B 3b	Hodnocení středních odborných škol podle národního kritériálního rámce
Tabulka B 4	Hodnocení souladu ŠVP s RVP PV v mateřských školách
Tabulka B 5	Hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV v základních školách
Tabulka B 6	Hodnocení souladu ŠVP s RVP G v nižším stupni víceletých gymnázií
Tabulka B 7	Hodnocení souladu ŠVP s RVP G ve čtyřletých gymnáziích a vyšším stupni víceletých gymnázií
Tabulka B 8	Hodnocení souladu ŠVP s RVP OV v oborech středního odborného vzdělávání
Tabulka B 9	Podíly výdajů SR na nákladech škol podle účelu v meziročním porovnání
Tabulka B 10	Vybrané ukazatele porovnání personálních podmínek v mateřských, základních a středních školách navštívených v letech 2008/2009 a 2009/2010
Tabulka B 11	Účast ČŠI na konkurzních řízeních ředitelů/ředitelek škol/školských zařízení
Tabulka B 12	Kvalifikační charakteristiky vyučujících sledovaných hodin
Tabulka B 13	Hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených MŠ
Tabulka B 14	Hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených základních a středních školách
Tabulka B 14a	Český jazyk a literatura - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka B 14b	Matematika - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka B 14c-1	Cizí jazyk - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka B 14c-2	Rozložení četností sledovaných vyučovacích hodin cizích jazyků
Tabulka B 14d	Přírodovědná oblast - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka B 14e	Společenskovední oblast - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka B 14f	Odborné předměty - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených subjektech SOV
Tabulka B 14g	I C T - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka B 15	Analýza stížností a podnětů
Tabulka B 16a	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v MŠ s celým kontrolovaným souborem škol
Tabulka B 16b	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v ZŠ s celým kontrolovaným souborem škol
Tabulka B 16c	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v SŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Tabulka B 17	Národní rozvojové projekty
Tabulka B 18a	Hodnocení školního klimatu v hlavních indikátorech na úrovni školy - bude doplněno
Tabulka B 18b	Školní klima - názory ředitelek/ředitelů a učitelek/učitelů navštívených škol
Tabulky B 19a-d	Přehled chyb škol – počty uložených lhůt
Tabulka B 19a	Školský zákon
Tabulka B 19b	VSK (veřejnosprávní kontrola)
Tabulka B 19c	Stravování
Tabulka B 19d	BOZ
Tabulka B 20a	Zapojení škol ve formách DVPP

Tabulka B 1 Hodnocení mateřských škol podle národního kritériálního rámce

Kritériální rámec - MŠ – celkem 760 hodnocených škol		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
A. Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,1	1,7	81,9	16,2
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce v průběhu vzdělávání	0,0	5,1	81,0	13,9
	Rovný přístup při ukončování vzdělávání	0,0	0,3	99,5	0,3
	Školní poradenství	0,0	2,4	91,3	6,3
B. Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	0,5	17,0	69,6	12,9
	Strategie a plánování	0,1	10,7	78,8	10,4
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	0,3	11,1	76,0	12,6
C. Předpoklady pro řádnou činnost školy/školského zařízení	Personální podmínky	0,5	13,2	78,0	8,3
	Materiální a finanční předpoklady	0,0	7,7	70,2	22,1
D. Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	0,0	6,1	81,8	12,1
	Podpora rozvoje osobnosti dětí pedagogickým pracovníkem	0,1	12,0	79,1	8,8
	Hodnocení projevů dětí v průběhu vzdělávání (klíčové kompetence)	0,1	4,9	83,0	12,0
E. Partnerství	Rozvoj vztahů školy/školského zařízení s partnery	0,3	7,4	77,1	15,2
F. Úroveň klíčových kompetencí dosahovaných prostřednictvím vzdělávacího obsahu	Hodnocení podpory rozvoje funkčních gramotností (vědomostí, dovedností a postojů) dětí	0,0	7,7	86,0	6,3
	Hodnocení úrovně vědomostí a dovedností ve vybraných předmětech podle kurikula RVP	0,0	2,2	84,6	13,2
G. Výsledky vzdělávání dětí na úrovni školy/školského zařízení	Úspěšnost dětí	0,0	4,0	88,3	7,8

Tabulka B 2 Hodnocení základních škol podle národního kritériálního rámce

Kritériální rámec - ZŠ – celkem 799 hodnocených škol		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
A. Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,3	0,8	82,7	16,3
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce v průběhu vzdělávání	0,4	5,0	79,6	15,0
	Rovný přístup při ukončování vzdělávání	0,0	0,3	99,0	0,8
	Školní poradenství	0,1	3,7	81,8	14,4
B. Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	0,1	19,0	71,9	8,9
	Strategie a plánování	0,1	9,4	78,1	12,4
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	0,0	9,1	77,4	13,5
C. Předpoklady pro řádnou činnost školy/školského zařízení	Personální podmínky	0,0	8,9	83,9	7,2
	Materiální a finanční předpoklady	0,0	5,4	72,3	22,3
D. Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	0,1	4,7	86,4	8,8
	Podpora rozvoje osobnosti žáků pedagogickým pracovníkem	0,1	7,8	84,1	7,9
	Hodnocení projevů žáků v průběhu vzdělávání (klíčové kompetence)	0,0	1,5	88,6	9,8
E. Partnerství	Rozvoj vztahů školy/školského zařízení s partnery	0,0	5,5	82,7	11,8
F. Úroveň klíčových kompetencí dosahovaných prostřednictvím vzdělávacího obsahu	Hodnocení podpory rozvoje funkčních gramotností (vědomostí, dovedností a postojů) žáků	0,0	5,7	90,3	4,1
	Hodnocení úrovně vědomostí a dovedností ve vybraných předmětech podle kurikula RVP	0,3	1,0	79,5	19,2
G. Výsledky vzdělávání žáků na úrovni školy/školského zařízení	Úspěšnost žáků	0,1	1,9	92,6	5,3

Tabulka B 3a **Hodnocení gymnázií podle národního kritériálního rámce**

Kritériální rámec - Gymnázium – celkem 170 hodnocených škol		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
A. Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,6	3,0	80,5	15,9
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce v průběhu vzdělávání	0,6	4,9	77,9	16,6
	Rovný přístup při ukončování vzdělávání	0,0	1,4	98,6	0,0
	Školní poradenství	0,6	3,1	83,4	12,9
B. Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	1,8	17,9	66,7	13,7
	Strategie a plánování	0,6	3,0	74,9	21,6
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	0,0	3,6	71,0	25,4
C. Předpoklady pro řádnou činnost školy/školského zařízení	Personální podmínky	0,0	3,0	75,4	21,6
	Materiální a finanční předpoklady	0,0	6,9	77,5	15,7
D. Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	0,6	4,2	86,7	8,4
	Podpora rozvoje osobnosti žáků pedagogickým pracovníkem	0,6	6,5	81,0	11,9
	Hodnocení projevů žáků v průběhu vzdělávání (klíčové kompetence)	0,6	3,6	84,3	11,4
E. Partnerství	Rozvoj vztahů školy/školského zařízení s partnery	1,0	10,5	78,1	10,5
F. Úroveň klíčových kompetencí dosahovaných prostřednictvím vzdělávacího obsahu	Hodnocení podpory rozvoje funkčních gramotností (vědomostí, dovedností a postojů) žáků	0,6	9,1	84,8	5,5
	Hodnocení úrovně vědomostí a dovedností ve vybraných předmětech podle kurikula RVP	0,6	2,5	70,4	26,5
G. Výsledky vzdělávání žáků na úrovni školy/školského zařízení	Úspěšnost žáků	0,6	2,4	89,8	7,2

Tabulka B 3b Hodnocení středních odborných škol podle národního kritériálního rámce

Kritériální rámec – SOŠ a SOU – celkem 139 hodnocených škol		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
A. Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,0	1,4	88,5	10,1
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce v průběhu vzdělávání	0,7	5,0	81,3	12,9
	Rovný přístup při ukončování vzdělávání	0,0	3,7	96,3	0,0
	Školní poradenství	0,0	5,0	79,9	15,1
B. Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	0,7	16,1	79,6	3,6
	Strategie a plánování	0,0	5,7	75,7	18,6
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	0,0	5,0	77,7	17,3
C. Předpoklady pro řádnou činnost školy/školského zařízení	Personální podmínky	0,0	7,9	85,6	6,5
	Materiální a finanční předpoklady	2,3	6,8	72,7	18,2
D. Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	0,0	1,4	84,1	14,5
	Podpora rozvoje osobnosti žáků pedagogickým pracovníkem	0,0	8,7	85,5	5,8
	Hodnocení projevů žáků v průběhu vzdělávání (klíčové kompetence)	0,0	3,6	89,9	6,5
E. Partnerství	Rozvoj vztahů školy/školského zařízení s partnery	0,0	13,3	84,4	2,2
F. Úroveň klíčových kompetencí dosahovaných prostřednictvím vzdělávacího obsahu	Hodnocení podpory rozvoje funkčních gramotností (vědomostí, dovedností a postojů) žáků	0,0	10,9	88,4	0,7
	Hodnocení úrovně vědomostí a dovedností ve vybraných předmětech podle kurikula RVP	0,0	0,7	68,1	31,2
G. Výsledky vzdělávání žáků na úrovni školy/školského zařízení	Úspěšnost žáků	0,0	5,8	94,2	0,0

Tabulka B 4 Hodnocení souladu ŠVP s RVP PV v mateřských školách

Soulad ŠVP s RVP PV - mateřské školy		2009/2010 1 493 ŠVP		2007-2010 2 947 ŠVP	
		není	plně	není	plně
Údaje o ŠVP Identifikační údaje	Název ŠVP uveden	16,6	83,4	10,9	89,1
	Název a sídlo školy	6,7	93,3	6,4	93,6
	Jméno ředitele	7,4	92,6	7,4	92,6
	Zřizovatel	10,0	90,0	10,6	89,4
	Platnost dokumentu od - datum uvedeno	13,5	86,5	15,0	85,0
	Číslo jednací - přiděleno/uvedeno	-	-	77,8	22,2
	Celkové hodnocení kritéria č. 1	24,0	76,0	28,6	71,4
Obecná charakteristika školy v ŠVP	Velikost školy, počty tříd	5,0	95,0	7,0	93,0
	Charakter budovy, okolí školy	12,9	87,1	13,8	86,2
	Celkové hodnocení kritéria č. 2	12,7	87,3	16,6	83,4
Podmínky vzdělávání	Věcné podmínky	22,5	77,5	22,5	77,5
	Životospráva	23,5	76,5	23,3	76,7
	Psychosociální podmínky	24,7	75,3	24,1	75,9
	Organizace chodu	28,8	71,2	29,8	70,2
	Řízení mateřské školy	40,9	59,1	43,9	56,1
	Personální zajištění	31,1	68,9	31,2	68,8
	Spoluúčast rodičů	24,4	75,6	24,2	75,8
	Celkové hodnocení kritéria č. 3	42,2	57,8	50,6	49,4
Organizace vzdělávání	Vnitřní uspořádání školy a jednotlivých tříd	18,2	81,8	22,0	78,0
	Charakteristika jednotlivých tříd	23,7	76,3	33,2	66,8
	Celkové hodnocení kritéria č. 4	25,0	75,0	35,4	64,6
Charakteristika ŠVP	Vzdělávací cíle a záměry, filozofie školy	9,0	91,0	10,8	89,2
	Formy a metody vzdělávací práce, prostředky plnění cílů	25,6	74,4	29,1	70,9
	Celkové hodnocení kritéria č. 5	23,7	76,3	31,4	68,6
Vzdělávací obsah	Je zpracován formou ucelených částí (integrovaných bloků)	30,9	69,1	32,8	67,2
	IB (projekty) zahrnují vzdělávací oblasti	26,7	73,3	28,2	71,8
	IB (projekty) obsahují charakteristiku hlavního smyslu	31,8	68,2	37,3	62,7
	IB (projekty) obsahují okruhy činnosti a očekávané výstupy	43,0	57,0	47,6	52,4
	IB (projekty) poskytují dětem dostatek zajímavých	26,9	73,1	29,5	70,5
	Obsah IB odpovídá věku, úrovni rozvoje a zkušenostem dětí	21,4	78,6	23,7	76,3
	Ze zpracování je zřejmé, jak se s IB bude dále pracovat	37,5	62,5	43,4	56,6
	Celkové hodnocení kritéria č. 6	48,8	51,2	57,1	42,9
Evaluační systém	Z popisu je zřejmé, že tvoří ucelený systém	35,7	64,3	40,5	59,5
	Nastavuje vyhodnocování jako průběžný proces ke zkvalitnění	25,6	74,4	30,5	69,5
	Má jasně stanovené oblasti	29,7	70,3	35,4	64,6
	Má stanovené techniky vyhodnocování	29,9	70,1	36,2	63,8
	Má časový plán	32,1	67,9	39,2	60,8
	Stanovuje odpovědnost zúčastněných	36,4	63,6	42,5	57,5
	Jeho součástí je sledování vzdělávacích pokroků dětí	17,6	82,4	19,7	80,3
	Celkové hodnocení kritéria č. 7	41,8	58,2	51,9	48,1
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP PV		71,5	28,5	68,2	31,8

Tabulka B 5 Hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV v základních školách

Soulad ŠVP s RVP ZV - základní školy		2009/2010 1 509 ŠVP		2007-2010 3 368 ŠVP	
		není	plně	není	plně
Údaje o ŠVP Identifikační údaje	Název ŠVP pro ZV	8,2	91,8	8,2	91,8
	Předkladatel	4,1	95,9	4,6	95,4
	Zřizovatel	8,0	92,0	8,0	92,0
	Platnost dokumentu od - uvedení/neuvedení data	5,8	94,2	5,6	94,4
	Číslo jednací - uvedeno/přiděleno	-	-	75,8	24,2
Celkové hodnocení kritéria č. 1		16,7	83,3	16,4	83,6
Charakteristika školy v ŠVP	Úplnost a velikost školy	5,0	95,0	5,9	94,1
	Vybavení školy	8,1	91,9	9,5	90,5
	Charakteristika pedagogického sboru	10,6	89,4	12,4	87,6
	Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce	25,6	74,4	32,4	67,6
	Spolupráce s rodiči a spolupráce s jinými subjekty	8,6	91,4	11,2	88,8
	Celkové hodnocení kritéria č. 2	26,7	73,3	36,5	63,5
Charakteristika ŠVP	Zaměření školy	2,3	97,7	3,0	97,0
	Výchovné a vzdělávací strategie	8,1	91,9	9,8	90,2
	Zabezpečení výuky žáků se speciálními potřebami	27,8	72,2	31,5	68,5
	Se zdravotním postižením	20,9	79,1	19,3	80,7
	Se zdravotním znevýhodněním	29,0	71,0	30,7	69,3
	Se sociálním znevýhodněním	33,4	66,6	41,4	58,6
	Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných	10,1	89,9	14,2	85,8
	Průřezová témata	14,0	86,0	16,5	83,5
Celkové hodnocení kritéria č. 3		39,0	61,0	48,9	51,1
Učební plán	Soulad časové dotace s rámcovým učeb. plánem pro 1.stupeň	21,3	78,7	20,7	79,3
	Soulad časové dotace s rámcovým učeb. plánem pro 2.stupeň	13,9	86,1	18,4	81,6
	Poznámky k učebnímu plánu	24,6	75,4	31,5	68,5
	Celkové hodnocení kritéria č. 4	34,6	65,4	40,4	59,6
Učební osnovy	Název a charakteristika předmětů	17,5	82,5	21,7	78,3
	Obsahové, časové a organizační vymezení	21,5	78,5	22,5	77,5
	Výchovné a vzdělávací strategie	17,3	82,7	23,6	76,4
	Vzdělávací obsahy předmětů	18,4	81,6	25,9	74,1
	Soulad očekávaných výstupů RVP ZV a ŠVP	16,9	83,1	19,3	80,7
	Rozpracování učiva z RVP ZV	17,1	82,9	19,3	80,7
	Průřezová témata - konkretizace námětů a činností	24,4	75,6	31,0	69,0
	Celkové hodnocení kritéria č. 5	37,6	62,4	44,9	55,1
Pravidla pro hodnocení žáků	Způsoby hodnocení žáků	14,3	85,7	16,7	83,3
	Kritéria hodnocení	21,0	79,0	24,6	75,4
	Pravidla hodnocení žáků jsou součástí ŠVP a v souladu s RVP	23,1	76,9	29,5	70,5
	Celkové hodnocení kritéria č. 6	28,4	71,6	34,8	65,2
Vlastní hodnocení školy	Oblasti vlastního hodnocení	17,2	82,8	16,2	83,8
	Cíle vlastního hodnocení	22,2	77,8	25,4	74,6
	Kritéria vlastního hodnocení	28,9	71,1	32,6	67,4
	Nástroje vlastního hodnocení	15,4	84,6	17,5	82,5
	Časové rozvržení vlastního hodnocení	24,0	76,0	27,4	72,6
Celkové hodnocení kritéria č. 7		33,4	66,6	40,5	59,5
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV		68,5	31,5	70,6	29,4

Tabulka B 6 Hodnocení souladu ŠVP s RVP G v nižším stupni víceletých G

Soulad ŠVP s RVP ZV - nižší stupeň VG		2009/2010 53 ŠVP		2007-2010 245 ŠVP	
		není	plně	není	plně
Údaje o ŠVP Identifikační údaje	Název ŠVP pro ZV	17,0	83,0	16,8	83,2
	Předkladatel	0,0	100,0	0,0	100,0
	Zřizovatel	3,8	96,2	5,8	94,2
	Platnost dokumentu od - uvedení data	0,0	100,0	0,8	99,2
	Číslo jednací - přidělení	-	-	80,3	19,7
	Celkové hodnocení kritéria č. 1	18,8	81,2	27,6	72,4
Charakteristika školy v ŠVP	Úplnost a velikost školy	5,7	94,3	9,8	90,2
	Vybavení školy	15,1	84,9	15,1	84,9
	Charakteristika pedagogického sboru	13,2	86,8	13,9	86,1
	Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce	9,4	90,6	14,3	85,7
	Spolupráce s rodiči a spolupráce s jinými subjekty	7,5	92,5	9,0	91,0
	Celkové hodnocení kritéria č. 2	27,1	72,9	33,1	66,9
Charakteristika ŠVP	Zaměření školy	1,9	98,1	1,6	98,4
	Výchovné a vzdělávací strategie	5,7	94,3	6,5	93,5
	Zabezpečení výuky žáků se speciálními potřebami	49,1	50,9	37,1	62,9
	Se zdravotním postižením	26,4	73,6	23,5	76,5
	Se zdravotním znevýhodněním	35,8	64,2	27,3	72,7
	Se sociálním znevýhodněním	52,8	47,2	50,2	49,8
	Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných	11,3	88,7	14,7	85,3
	Průřezová témata	5,7	94,3	11,4	88,6
	Profil absolventa	4,9	95,1	5,4	94,6
	Organizace přijímacího řízení	10,1	89,9	10,38	89,62
	Organizace maturitní zkoušky	29,2	70,8	29,29	70,71
	Celkové hodnocení kritéria č. 3	53,1	46,9	59,1	40,9
Učební plán	Soulad časové dotace s rámc. učeb. plánem pro nižší st. VG	24,5	75,5	22,0	78,0
	Poznámky k učebnímu plánu	20,8	79,2	26,5	73,5
	Celkové hodnocení kritéria č. 4	34,4	65,6	35,2	64,8
Učební osnovy	Název a charakteristika předmětů	22,6	77,4	20,1	79,9
	Obsahové, časové a organizační vymezení	20,8	79,2	17,1	82,9
	Výchovné a vzdělávací strategie	17,0	83,0	21,4	78,6
	Vzdělávací obsahy předmětů	35,8	64,2	29,1	70,9
	Soulad očekávaných výstupů RVP ZV a ŠVP	28,3	71,7	21,3	78,7
	Rozpracování učiva z RVP ZV	17,0	83,0	17,7	82,3
	Průřezová témata - konkretizace námětů a činností	30,2	69,8	26,6	73,4
	Celkové hodnocení kritéria č. 5	42,7	57,3	41,9	58,1
Pravidla pro hodnocení žáků	Způsoby hodnocení žáků	22,6	77,4	14,5	85,5
	Kritéria hodnocení	22,6	77,4	16,9	83,1
	Pravidla hodnocení jsou součástí ŠVP a v souladu s RVP ZV	22,6	77,4	27,6	72,4
	Celkové hodnocení kritéria č. 6	31,3	68,7	31,7	68,3
Vlastní hodnocení školy	Oblasti vlastního hodnocení	11,3	88,7	8,9	91,1
	Cíle vlastního hodnocení	9,4	90,6	14,3	85,7
	Kritéria vlastního hodnocení	17,0	83,0	20,8	79,2
	Nástroje vlastního hodnocení	1,9	98,1	9,4	90,6
	Časově rozvržení vlastního hodnocení	18,9	81,1	20,1	79,9
	Celkové hodnocení kritéria č. 7	28,1	71,9	29,1	70,9
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP G - nižší stupeň		69,9	30,1	59,2	40,8

**Tabulka B 7 Hodnocení souladu ŠVP s RVP G ve čtyřletých
gymnáziích a vyšším stupni víceletých gymnázií**

Soulad ŠVP s RVP GV - G4 a G8 (vyšší stupeň)		2009/2010 463 ŠVP	
		není	plně
Identifikační údaje	Název ŠVP	8,6	91,4
	Vzdělávací program	6,0	94,0
	Předkladatel	1,9	98,1
	Zřizovatel	4,3	95,7
	Platnost dokumentu	0,9	99,1
	Celkové hodnocení kritéria	14,1	85,9
Charakteristika školy v ŠVP	Úplnost a velikost školy	3,0	97,0
	Vybavení školy	7,8	92,2
	Charakteristika pedagogického sboru	5,6	94,4
	Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce	5,0	95,0
	Spolupráce s rodiči a s jinými subjekty	5,0	95,0
	Celkové hodnocení kritéria	11,2	88,8
Charakteristika ŠVP	Zaměření školy	2,2	97,8
	Výchovné a vzdělávací strategie	8,0	92,0
	Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	26,1	73,9
	Zabezpečení výuky žáků se zdravotním postižením	19,7	80,3
	Zabezpečení výuky žáků se zdravotním znevýhodněním	25,1	74,9
	Zabezpečení výuky žáků se sociálním znevýhodněním	31,5	68,5
	Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných	5,2	94,8
	Začlenění průřezových témat	8,9	91,1
	Profil absolventa	2,2	97,8
	Organizace přijímacího řízení	7,6	92,4
	Organizace maturitní zkoušky	10,6	89,4
	Celkové hodnocení kritéria	35,1	64,9
Učební plán	Soulad časové dotace s rámcovým učebním plánem pro 1. - 4. r. 8G	1,7	98,3
	Soulad časové dotace s rámcovým učebním plánem pro 1. - 2. r. 6G	1,7	98,3
	Soulad časové dotace s rámcovým učebním plánem pro G	12,7	87,3
	Poznámky k učebnímu plánu	23,8	76,2
	Disponib. čas. dotace využita v souladu s doporučením RVP a zaměřením školy	6,3	93,7
	Celkové hodnocení kritéria	27,1	72,9
Učební osnovy	Název a charakteristika předmětů	12,3	87,7
	Obsahové, časové a organizační vymezení	14,7	85,3
	Výchovné a vzdělávací strategie	14,7	85,3
	Vzdělávací obsah předmětů	26,8	73,2
	Soulad očekávaných výstupů RVP a ŠVP	19,4	80,6
	Rozpracování učiva z RVP do ročníků	17,1	82,9
	Průřezová témata - konkretizace námětů a činností v ročníku	19,0	81,0
	Klíčové kompetence - konkretizace a rozložení do vzděl. oblastí a předmětů	9,5	90,5
	Celkové hodnocení kritéria	36,0	64,0
Pravidla pro hodnocení žáků	Způsoby hodnocení žáků	12,3	87,7
	Kritéria hodnocení	14,5	85,5
	Celkové hodnocení kritéria	14,9	85,1
Vlastní hodnocení školy	Oblasti vlastního hodnocení	8,4	91,6
	Cíle vlastního hodnocení	13,6	86,4
	Kritéria vlastního hodnocení	16,0	84,0
	Nástroje vlastního hodnocení	7,1	92,9
	Časové rozvržení vlastního hodnocení	14,5	85,5
	Celkové hodnocení kritéria	21,3	78,7
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP		60,5	39,5

Tabulka B 8 Hodnocení souladu ŠVP s RVP OV v oborech SOV

Soulad ŠVP s RVP OV - 930 hodnocených ŠVP v 80 oborech SOV		2009/2010 930 ŠVP	
Oblast hodnocení	Sledované ukazatele	není	plně
Identifikační údaje	Název a adresa školy, zřizovatel	12,4	87,6
	Název ŠVP	3,7	96,3
	Kód a název oboru vzdělání	5,2	94,8
	Stupeň poskytovaného vzdělání	8,2	91,8
	Délka a forma vzdělávání	6,9	93,1
	Platnost ŠVP	3,7	96,3
	Celkové hodnocení kritéria	15,6	84,4
Profil absolventa	Uplatnění absolventa v praxi	1,1	98,9
	Očekávané kompetence absolventa	4,9	95,1
	Způsob ukončení vzdělávání a stupeň dosaženého vzdělání	9,9	90,1
	Celkové hodnocení kritéria	11,2	88,8
Charakteristika ŠVP	Popis celkového pojetí vzdělávání v ŠVP	3,4	96,6
	Organizace výuky	5,6	94,4
	Realizace praktického vyučování	13,1	86,9
	Realizace klíčových kompetencí	19,1	80,9
	Realizace průřezových témat	16,9	83,1
	Realizace dalších vzdělávacích a mimovyučovacích aktivit podporujících záměr školy	14,5	85,5
	Způsoby a kritéria hodnocení žáků	23,2	76,8
	Podmínky přijetí ke vzdělávání	12,5	87,5
	Charakteristika obsahu i formy ZZ nebo profilové části MZ	20,9	79,1
	Volitelné zkoušky společné části MZ	11,6	88,4
	Zabezpečení výuky žáků se VP (pouze u denní formy vzdělávání)	26,8	73,2
	se zdravotním postižením	24,8	75,2
	se zdravotním znevýhodněním	26,5	73,5
	se sociálním znevýhodněním	34,2	65,8
	Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných (pouze u denní formy vzdělávání)	26,5	73,5
	Celkové hodnocení kritéria	45,8	54,2
Forma vzdělávání - Denní	Tabulka vyučovacích předmětů/modulů	12,0	88,0
	Závaznost vyučovacích předmětů/modulů (povinné, volitelné, nepovinné)	12,7	87,3
	Forma a podíl praktického vyučování	12,6	87,4
	Dodržení předepsaného počtu hodin	10,5	89,5
	Rozvržení týdnů ve školním roce	12,6	87,4
	Poznámky k učebnímu plánu	22,9	77,1
	Celkové hodnocení kritéria	32,7	67,3
Rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP	Přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP	19,4	80,6
	Celkové hodnocení kritéria	17,9	82,1
Učební osnovy	Shoda názvů předmětů s učebním plánem	12,8	87,2
	Shoda počtu hodin s učebním plánem	16,2	83,8
	Popis cílů a didaktického pojetí předmětů	5,7	94,3
	Přínos k realizaci klíčových kompetencí, průřezových témat a mezipředmět. vztahů	12,9	87,1
	Popis M a F výuky preferovaných v jednotl. předmětech a způsobu hodnocení žáků	10,0	90,0
	Předpokládané výsledky vzdělávání	7,2	92,8
	Vzdělávací obsah (učivo)	14,6	85,4
	Rozvržení do ročníků	6,7	93,3
	Vzdělávací moduly obsahují všechny součásti předepsané RVP	1,1	98,9
	Celkové hodnocení kritéria	31,7	68,3
Popis zajištění výuky v daném ŠVP	Materiální zajištění	10,4	89,6
	Personální zajištění	14,5	85,5
	Celkové hodnocení kritéria	12,6	87,4
Charakteristika spolupráce s partnery	Charakteristika spolupráce se sociálními partnery při realizaci daného ŠVP	11,5	88,5
	Celkové hodnocení kritéria	8,9	91,1
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP		73,2	26,8

Tabulka B 9 Podíly výdajů SR na nákladech škol podle účelu v meziročním srovnání

Sledované ukazatele		2008	2009	Trend	2008	2009	Trend	2008	2009	Trend	2008	2009	Trend
		ČR			Mateřské školy			Základní školy			SŠ CELKEM		
		Celkem	Celkem		Celkem	Celkem		Celkem	Celkem		Celkem		
Celkové výdaje		50 009 048	52 326 164	+	4 772 476	5 124 170	+	13 519 569	14 115 329	+	31 717 003	33 086 664	+
Dotace ze SR (333)		35 925 490	38 027 039	+	3 184 021	3 497 121	+	9 841 999	10 483 344	+	22 899 469	24 046 574	+
Ostatní zdroje		14 081 567	14 299 125	+	1 586 464	1 627 050	+	3 677 570	3 631 985	-	8 817 534	9 040 090	+
Osobní náklady celkem		35 373 619	37 536 968	+	3 180 292	3 480 480	+	9 669 463	10 265 544	+	22 523 864	23 790 945	+
Osobní náklady SR		34 118 237	36 323 465	+	3 108 400	3 382 543	+	9 475 870	10 029 731	+	21 533 967	22 911 190	+
Podíl osobních nákladů hrazených ze SR	na celkových osobních nákladech	0,965	0,968	+	0,977	0,972	-	0,980	0,977	-	0,956	0,963	+
	na celkové dotaci ze SR	0,950	0,955	+	0,976	0,967	-	0,963	0,957	-	0,940	0,953	+
	na celkových nákladech	0,682	0,694	+	0,651	0,660	+	0,701	0,711	+	0,679	0,692	+
NIV - učebnice a učební texty, učební pomůcky, základní školní potřeby - CELKEM		479 442	719 606	+	49 197	84 176	+	158 001	241 306	+	272 244	394 124	+
NIV- učebnice a učební texty, učební pomůcky, základní školní potřeby - ze SR		301 472	529 209	+	12 804	50 544	+	123 111	204 954	+	165 556	273 712	+
Podíl NIV ze SR na učebnice a učební texty, učební pomůcky, základní školní potřeby	na celkových výdajích za učebnice a učební texty, učební pomůcky, základní školní potřeby	0,629	0,735	+	0,260	0,600	+	0,779	0,849	+	0,608	0,694	+
	na celkové dotaci ze SR	0,008	0,014	+	0,004	0,014	+	0,013	0,020	+	0,007	0,011	+
	na celkových nákladech	0,006	0,010	+	0,003	0,010	+	0,009	0,015	+	0,005	0,008	+
Neinvestiční výdaje - školení a vzdělávání - CELKEM		86 731	90 488	+	8 923	10 723	+	25 462	27 212	+	52 346	52 553	+
Neinvestiční výdaje - školení a vzdělávání - ze SR		59 396	60 949	+	5 779	7 323	+	19 754	20 422	+	33 862	33 205	-

Tabulka B 9 - pokračování Podíly výdajů SR na nákladech škol podle účelu v meziročním srovnání

Podíl nákladů na vzdělávání ze SR	na celkových nákladech na vzdělávání	0,685	0,674	-	0,648	0,683	+	0,776	0,750	-	0,647	0,632	-
	na celkové dotaci ze SR	0,002	0,002	0	0,002	0,002	0	0,002	0,002	0	0,001	0,001	0
	na celkových nákladech	0,001	0,001	0	0,001	0,001	0	0,001	0,001	0	0,001	0,001	0
Ostatní provozní výdaje		14 069 256	13 979 101	-	1 534 063	1 548 791	+	3 666 643	3 581 267	-	8 868 549	8 849 042	-
Ostatní výdaje		1 446 385	1 113 416	-	57 037	56 711	-	223 264	228 238	+	1 166 083	828 467	-
Podíl ostatních výdajů na celkových výdajích		0,103	0,080	-	0,037	0,037	0	0,061	0,064	+	0,131	0,094	-

Tabulka B 10 Vybrané ukazatele porovnání personálních podmínek v mateřských, základních a středních školách navštívených v letech 2008/2009 a 2009/2010

Sledovaný ukazatel	2008/2009			2009/2010		
	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ
Počet konkurzů na funkci ŘŠ ^{*/}	169	215	57	167	173	53
Ředitelka/ředitel školy splňuje kvalifikační předpoklady (%)	95,0	97,1	98,9	95,4	95,9	98,8
Počet pedagogických pracovníků (PP)	3 787	15 169	9 097	7 559	15 121	10 073
z toho žen (%)	99,1	82,2	60,3	99,7	83,8	61,2
Věkový průměr PP	44,1	42,1	43,9	43,6	41,8	43,5
Podíl kvalifikovaných PP (%)	91,5	86,2	84,1	85,9	79,4	87,6
Podíl PP – specialistů (%)	4,3	32,3	21,1	4,2	41,4	31,2
Podíl začínajících PP do 3 let praxe (%)	10,6 [/]	9,0	10,9	14,7	8,7	10,5
Podíl PP s praxí delší než 35 let (%)	9,2	7,0	7,1	6,7	5,7	6,1

^{*/} Údaj se týká celé ČR, podrobnější informace o stavu v krajích obsahuje tabulka 11.

Ostatní ukazatele se týkají pouze navštívených škol, v nichž bylo v daném roce provedeno institucionální hodnocení.

Tabulka B 11 Účast ČŠI na konkurzních řízeních ředitelek/ředitelů škol/školských zařízení

Druh školy/zařízení	Školní rok	ČR	Účast v inspektorátech													
			A	S	C	P	K	U	L	H	E	J	B	M	Z	T
Mateřské školy	2006/07	175	14	23	10	7	4	13	4	14	10	7	29	16	13	11
	2007/08	132	11	19	5	6	7	18	4	5	5	6	15	5	18	8
	2008/09	169	10	29	2	16	1	15	7	9	22	3	23	10	12	10
	2009/10	167	11	33	8	9	8	9	11	10	11	7	22	8	11	9
Základní školy	2006/07	261	22	44	16	12	10	12	16	12	16	14	18	21	18	30
	2007/08	229	18	32	12	6	7	21	9	20	8	20	25	22	13	16
	2008/09	215	12	31	13	13	5	24	9	13	5	17	22	16	15	20
	2009/10	173	5	28	6	8	4	7	11	8	12	10	31	10	12	21
Střední školy	2006/07	46	1	7	3	3	4	4	2	-	9	1	5	3	2	2
	2007/08	51	5	4	7	-	1	5	3	-	1	5	3	8	3	6
	2008/09	57	6	1	-	3	4	4	6	3	5	3	8	4	4	6
	2009/10	53	2	6	11	-	3	2	-	2	2	3	6	4	5	7
Vyšší odborné školy	2006/07	4	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-
	2007/08	9	2	1	1	1	-	-	1	2	-	-	1	-	-	-
	2008/09	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-
	2009/10	4	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-
Základní umělecké školy	2006/07	27	-	4	1	3	1	-	1	1	1	4	4	2	4	1
	2007/08	10	1	-	1	-	-	1	1	-	1	2	2	-	-	1
	2008/09	15	2	3	1	-	1	-	-	-	2	2	2	-	-	2
	2009/10	22	2	4	2	-	-	5	-	2	1	2	1	-	1	2
Školská zařízení	2006/07	32	2	5	2	1	2	-	1	1	-	2	6	2	4	4
	2007/08	31	1	3	1	3	2	5	3	2	-	2	2	1	2	4
	2008/09	33	3	-	2	2	-	7	3	2	6	1	3	1	-	3
	2009/10	44	3	8	4	-	2	3	2	2	3	8	1	2	3	3
Celkem	2006/07	545	39	83	32	26	21	30	24	29	36	29	63	44	41	48
	2007/08	462	38	59	27	16	17	50	21	29	15	35	48	36	36	35
	2008/09	492	33	64	18	34	11	51	25	27	40	27	59	31	31	41
	2009/10	463	23	80	31	17	17	27	24	24	29	32	61	24	32	42

Legenda:

A – Pražský inspektorát

P – Plzeňský inspektorát

L – Liberecký inspektorát

J – Inspektorát v kraji Vysočina

Z – Zlínský inspektorát

S – Středočeský inspektorát

K – Karlovarský inspektorát

H – Královéhradecký inspektorát

B – Jihomoravský inspektorát

T – Moravskoslezský inspektorát

C – Jihočeský inspektorát

U – Ústecký inspektorát

E – Pardubický inspektorát

M – Olomoucký inspektorát

ČR – Česká republika

Tabulka B 12 Kvalifikační charakteristiky vyučujících sledovaných hodin

Ukazatel	Základní škola		Gymnázium		Střední škola	
	1. st. – 2 412	2. st. 1 834	nižší st. 452	vyšší st. 990	SOŠ 805	SOU+Lyc 315
Pedagogická praxe sledovaných vyučujících - celková						
průměr (počet let)	18,4	18,9	16,1	16,9	14,7	14,6
začínající – do 3 let (%)	8,6	9,1	8,4	9,1	12,9	9,3
36 a více let praxe (%)	3,9	8,0	5,1	5,4	6,2	7,0
Průměrná délka praxe sledovaných vyučujících ve výuce daného předmětu (počet let)						
Český jazyk	16,9	19,0	17,7	18,5	17,4	18,4
Matematika	17,2	18,8	17,2	18,5	17,9	16,2
Cizí jazyk	7,8	11,7	14,8	14,1	12,2	12,8
Přírodovědná oblast	15,1	14,2	16,5	16,7	10,7	13,5
Společenskovední oblast	14,5	13,4	12,5	12,3	13,2	12,2
ICT	-	7,2	8,3	8,6	11,6	12,9
Odborný předmět (podle profilu absolventa)					12,6	12,1
Jazyková vybavenost sledovaných vyučujících (v %)						
Anglický jazyk	60,4	50,5	55,3	53,5	50,9	42,9
Jiný cizí jazyk	35,7	46,3	40,7	43,9	45,4	52,7
Cizí jazyk nezná	3,9	3,2	4,0	2,6	3,7	4,4
Dosažený stupeň ICT gramotnosti sledovaných vyučujících (v %)						
bez speciálního vzdělání	6,1	4,0	7,1	5,7	5,1	5,7
základní modul (P ₀)	57,7	46,5	53,1	47,4	47,8	49,5
rozšířené DVPP (SIPVZ)	34,2	43,0	37,2	44,3	44,1	41,9
koordinátor ICT	1,9	6,4	2,6	2,6	3,0	2,9
Kvalifikovaná výuka ve sledovaných předmětech (v %)						
Český jazyk	83,8	89,5	97,5	96,5	91,9	87,0
Matematika	83,6	84,5	95,6	95,9	88,5	70,0
Cizí jazyk	62,1	61,5	95,2	91,5	74,1	54,2
Přírodovědná oblast	74,1	81,9	94,4	94,6	89,3	72,7
Společenskovední oblast	75,4	79,8	89,4	93,7	89,1	76,3
ICT	-	55,8	57,1	73,1	74,2	88,9
Odborný předmět (podle profilu absolventa)					81,4	63,2
Průměrný počet žáků - zapsaných /přítomných - na vyučujícího ve sledovaných hodinách						
Český jazyk	17,0/15,1	19,8/17,0	26,5/23,7	26,8/23,2	24,1/19,9	21,1/17,4
Matematika	16,5/14,7	19,7/17,2	27,0/24,3	25,9/22,9	24,4/20,2	21,2/16,8
Cizí jazyk	15,1/13,1	15,4/12,9	14,2/12,7	13,9/12,3	13,8/10,9	13,8/9,3
Přírodovědná oblast	16,1/14,4	20,5/17,7	25,1/22,6	25,4/22,1	23,6/19,1	21,2/17,3
Společenskovední oblast	17,2/15,1	20,1/17,3	26,7/23,2	26,2/22,3	23,6/18,4	19,1/15,4
ICT	-	17,4/14,8	14,6/13,0	14,2/11,6	15,0/12,4	14,2/11,1
Odborný předmět (podle profilu absolventa)					20,5/16,0	17,2/13,2

**Tabulka B 13 Hodnocení organizace, forem a metod vyučování
v navštívených MŠ**

Sledované ukazatele v MŠ (699 škol, 1 995 analyzovaných záznamů z hospitací)		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
Průběh vzdělávání	Podnětnost prostředí vzhledem k plánovaným činnostem	0,4	8,6	70,0	21,0
	Diferencovaná, pestrá a podnětná vzdělávací nabídka vzhledem k individuálním potřebám dětí	0,7	18,7	62,9	17,7
	Vhodnost a účelnost metod vzhledem ke stanoveným cílům a k aktivizaci dětí (prožitkové a kooperativní učení, učení hrou a činnostmi)	0,8	18,4	62,2	18,6
	Využití integrovaného vzdělávání, logická a námětová propojenost	0,5	10,7	68,6	20,2
	Propojení sledovaných činnosti s reálným prostředím, využití zkušenosti a zážitků dětí	0,4	7,9	71,5	20,3
	Účelné využití časového prostoru	0,2	15,6	69,7	14,6
	Využití vnitřní motivace dětí (zájmu, podnětů a vlastní volby dětí)	0,3	18,8	62,2	18,8
	Respektování vývojových a individuálních potřeb dětí	0,5	14,6	67,2	17,7
	Podmínky pro děti se speciálními potřebami a talentované	0,0	5,5	73,5	21,0
	Využití okamžité zpětné vazby, pozitivní využití chyby	0,7	21,9	67,1	10,2
	Hodnocení motivuje ke zlepšování osobních výsledků dětí	0,4	9,4	75,2	15,0
	Podpora sebehodnocení a sebereflexe	1,7	40,3	48,6	9,4
Dítě a jeho tělo	Rozvoj pohybových dovedností	0,3	10,4	72,4	16,9
	Rozvoj manipulačních dovedností	0,0	2,9	75,2	21,9
	Podpora zdravého život. stylu (pitný režim, pestrost stravy, cvičení, relaxační a odpočinkové činnosti)	0,3	8,1	74,9	16,8
	Činnosti související s tematikou ochrany zdraví	0,0	4,1	82,0	13,8
Dítě a jeho psychika	Rozvoj řečových schopností a jazykových receptivních dovedností	0,4	6,0	78,7	15,0
	Podpora dovedností předcházejících čtení, psaní a počítání	0,4	6,5	76,6	16,4
	Rozvoj smyslového vnímání	0,3	6,1	77,5	16,1
	Podpora rozvoje pozitivních citů ve vztahu k sobě	0,2	5,8	76,1	18,0
	Podpora rozvoje a kultivace mravního vnímání, cítění a prožívání	0,2	5,0	80,5	14,3
	Podpora rozvoje a kultivace estetického vnímání, cítění a prožívání	0,3	6,6	78,9	14,3
Dítě a ten druhý	Rozvoj prosociálního chování	0,3	4,3	75,3	20,0
	Rozvoj vzájemných vztahů	0,3	4,1	72,4	23,2
	Prostor pro přirozenou komunikaci	0,1	5,1	71,6	23,2
	Příležitosti pro spolupráci	0,3	12,3	68,9	18,5
	Příležitosti pro verbální a neverbální partnerskou komunikaci (dítě – dítě, dítě - učitelka)	0,2	6,7	71,2	21,9
Dítě a společnost	Respektování pravidel soužití ve třídě	0,5	9,7	70,3	19,5
	Rozvoj základních společenských návyků a dovedností	0,2	5,3	78,4	16,1
	Příležitosti k poznávání a k zaujímání společenských rolí a postojů	0,2	8,3	80,8	10,7
	Příležitosti pro seznamování s kulturou	0,1	6,2	81,7	12,0
Dítě a svět	Rozvoj dětské tvořivosti, citu a vkusu	0,1	9,2	77,5	13,3
	Příležitosti pro experimentování, manipulaci a záměrné pozorování	1,0	14,8	67,0	17,2
	Podpora získávání poznatků o okolním prostředí	0,1	3,1	79,4	17,4
	Péče o okolní životní prostředí	0,1	2,2	80,7	17,0

Tabulka B 14 Hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených základních a středních školách

Organizace, formy a metody vyučování	Základní vzdělávání									Střední vzdělávání								
	ZŠ - 1. st.			ZŠ - 2. st.			G 6,8 nižší st.			G4+G6,8 vyš. st.			SOŠ			SOU+Lyceum		
	2 412 ^{x/}			1 834			452			990			805			315		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále																	
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	68,6	30,4	1,0	66,0	32,5	1,5	65,1	33,7	1,2	61,5	36,2	2,3	68,3	30,6	1,2	51,8	43,5	4,7
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	67,4	31,0	1,6	62,1	35,5	2,4	59,4	37,9	2,6	55,5	41,1	3,4	58,7	38,1	3,2	39,6	52,2	8,2
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	63,9	33,7	2,4	58,0	36,9	5,1	51,3	45,2	3,5	49,8	45,8	4,4	54,3	41,0	4,7	41,2	49,6	9,2
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	67,2	30,6	2,1	52,4	43,2	4,4	49,9	45,7	4,4	45,5	46,5	7,9	47,7	47,9	4,4	32,0	56,4	11,7
Matematický model – přiměřenost	67,1	31,6	1,3	59,5	37,5	3,1	57,6	42,0	0,4	57,5	40,4	2,2	60,3	38,1	1,6	42,6	52,7	4,7
Abstraktní představivost – rozvíjení	60,8	38,0	1,3	57,1	40,4	2,5	58,1	39,2	2,7	55,5	41,3	3,3	56,1	41,6	2,2	39,6	49,2	11,2
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	61,4	37,3	1,3	58,9	39,5	1,6	61,8	37,5	0,7	63,1	34,6	2,4	63,4	33,9	2,6	42,8	49,6	7,6
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	58,4	38,8	2,8	53,6	42,3	4,2	54,9	41,1	3,9	49,8	45,1	5,1	50,3	45,5	4,2	37,3	46,4	16,3
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	67,8	31,1	1,2	66,9	31,5	1,6	67,5	31,5	0,9	65,8	32,5	1,7	69,2	30,5	0,3	49,8	46,6	3,6
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzděl. – zohledňují schopnosti žáků	77,7	21,6	0,8	73,8	25,0	1,2	81,1	18,4	0,5	75,4	23,8	0,8	72,6	26,9	0,5	60,5	37,6	1,9
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	60,7	37,0	2,3	51,6	43,3	5,1	54,5	41,6	4,0	53,0	40,9	6,0	51,2	42,7	6,1	31,4	56,4	12,3
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	68,3	26,4	5,3	61,9	28,5	9,7	55,6	30,6	13,9	58,6	28,1	13,3	62,3	25,0	12,7	43,8	38,2	18,0

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 14a Český jazyk a literatura - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ

Organizace, formy a metody vyučování	Základní vzdělávání									Střední vzdělávání								
	ZŠ - 1. st.			ZŠ - 2. st.			G 6,8 nižší st.			G4+G6,8 vyš. st.			SOŠ			SOU+Lyceum		
	812 ^{x/}			397			82			176			149			54		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále (údaje v %)																	
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	71,2	28,3	0,6	69,7	29,2	1,2	70,1	29,9	0,0	75,4	24,6	0,0	67,6	32,4	0,0	57,1	42,9	0,0
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	71,5	26,5	2,1	69,5	30,2	0,3	64,7	27,9	7,4	66,8	26,2	6,9	61,6	36,4	2,0	41,0	53,8	5,1
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	57,9	39,4	2,7	60,8	38,5	0,7	50,0	38,2	11,8	60,8	32,4	6,9	50,0	42,9	7,1	60,0	40,0	0,0
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	67,2	30,6	2,2	58,8	38,9	2,3	58,8	38,8	2,5	57,6	40,4	2,0	52,1	46,4	1,4	39,2	51,0	9,8
Matematický model – přiměřenost	68,5	30,4	1,1	63,0	36,1	0,9	65,0	30,0	5,0	63,6	31,2	5,2	40,0	60,0	0,0	70,0	30,0	0,0
Abstraktní představivost – rozvíjení	62,3	36,7	1,1	57,4	41,7	0,9	53,5	42,3	4,2	56,1	39,9	3,9	51,9	45,9	2,3	48,8	41,9	9,3
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	62,3	36,0	1,7	64,9	34,5	0,6	59,5	40,5	0,0	66,9	32,7	0,4	58,0	39,9	2,1	52,0	42,0	6,0
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	57,3	39,7	3,1	58,5	39,5	2,0	64,0	29,3	6,7	62,1	33,5	4,4	53,3	43,7	3,0	48,1	32,7	19,2
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	68,8	29,9	1,3	71,6	27,9	0,5	69,5	26,8	3,7	72,5	26,4	1,2	73,8	25,5	0,7	51,9	44,4	3,7
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzděl. – zohledňují schopnosti žáků	77,1	22,3	0,6	76,5	22,4	1,0	73,7	25,0	1,3	72,5	27,0	0,4	75,4	24,6	0,0	56,1	39,0	4,9
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	66,1	32,7	1,2	63,3	34,3	2,4	59,2	35,5	5,3	65,0	32,1	2,8	63,1	33,3	3,5	54,2	37,5	8,3
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	70,1	28,3	1,6	68,3	27,0	4,8	50,0	25,0	25,0	53,0	22,7	24,2	56,4	30,8	12,8	52,6	26,3	21,1

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 14b Matematika - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ

Organizace, formy a metody vyučování	Základní vzdělávání									Střední vzdělávání								
	ZŠ - 1. st.			ZŠ - 2. st.			G 6,8 nižší st.			G4+G6,8 vyš. st.			SOŠ			SOU+Lyceum		
	746 ^{x/}			451			160			468			209			71		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále (údaje v %)																	
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	66,8	32,0	1,2	66,9	30,1	3,0	56,8	42,6	0,7	54,1	43,8	2,1	66,8	31,2	2,0	32,4	57,4	10,3
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	63,5	35,3	1,2	57,0	37,6	5,5	48,4	50,8	0,8	45,3	52,3	2,3	60,8	34,8	4,4	30,4	54,3	15,2
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	64,2	33,3	2,4	55,5	36,8	7,7	51,4	47,1	1,4	39,2	58,0	2,8	57,6	40,2	2,2	20,0	63,3	16,7
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	67,8	30,2	2,0	47,9	44,5	7,7	36,6	58,8	4,6	31,6	59,6	8,8	42,9	53,6	3,6	15,4	69,2	15,4
Matematický model – přiměřenost	66,8	32,5	0,7	65,5	31,0	3,5	51,8	48,2	0,0	51,7	47,8	0,5	66,5	32,4	1,1	23,7	69,5	6,8
Abstraktní představivost – rozvíjení	58,6	39,4	2,0	61,5	34,9	3,5	52,8	44,4	2,8	52,6	44,0	3,4	59,7	38,8	1,5	26,2	50,8	23,1
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	59,5	38,8	1,7	63,0	34,9	2,1	61,1	38,3	0,7	60,6	37,8	1,6	69,3	29,2	1,5	31,9	56,5	11,6
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	55,7	41,9	2,5	51,5	42,8	5,7	43,1	53,6	3,3	38,3	57,2	4,4	43,0	54,4	2,6	22,6	51,6	25,8
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	64,3	34,7	1,0	65,4	31,8	2,8	56,7	43,3	0,0	55,1	43,8	1,2	67,6	32,4	0,0	29,4	60,3	10,3
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzděl. – zohledňují schopnosti žáků	75,9	23,1	1,0	71,5	27,1	1,4	78,2	21,1	0,7	72,9	26,6	0,5	70,1	29,3	0,5	51,9	48,1	0,0
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	52,3	44,3	3,4	36,1	52,8	11,1	36,4	57,1	6,5	24,9	65,5	9,6	39,6	56,3	4,2	11,1	66,7	22,2
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	66,7	25,0	8,3	58,5	18,5	23,1	48,4	29,0	22,6	44,9	30,4	24,6	52,6	36,8	10,5	33,3	66,7	0,0

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 14c-1

Cizí jazyk - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ

Organizace, formy a metody vyučování	Základní vzdělávání									Střední vzdělávání								
	ZŠ - 1. st.			ZŠ - 2. st.			G 6,8 nižší st.			G4+G6,8 vyš. st.			SOŠ			SOU+Lyceum		
	257 ^{x/}			244			64			240			83			26		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále (údaje v %)																	
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	63,3	35,8	0,9	52,4	47,6	0,0	72,6	27,4	0,0	64,5	35,1	0,4	65,9	34,1	0,0	56,0	36,0	8,0
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	59,3	39,5	1,1	51,7	47,7	0,6	68,9	31,1	0,0	55,4	42,7	1,9	60,0	36,4	3,6	47,4	42,1	10,5
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	60,4	38,5	1,1	49,5	49,5	1,1	45,5	51,5	3,0	46,6	50,0	3,4	50,0	47,2	2,8	33,3	66,7	0,0
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	66,1	31,9	2,0	49,6	47,9	2,5	66,7	31,7	1,6	59,0	37,6	3,4	50,6	43,4	6,0	46,2	42,3	11,5
Matematický model – přiměřenost	58,1	40,5	1,4	48,7	50,0	1,3	54,8	45,2	0,0	53,1	44,2	2,7	56,7	43,3	0,0	50,0	50,0	0,0
Abstraktní představivost – rozvíjení	57,7	41,8	0,5	42,7	53,6	3,6	52,8	45,3	1,9	45,3	51,0	3,6	62,1	37,9	0,0	25,0	75,0	0,0
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	57,1	42,9	0,0	41,7	56,5	1,8	59,0	39,3	1,6	57,3	39,0	3,7	58,7	38,1	3,2	34,8	60,9	4,3
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	54,9	42,4	2,7	40,5	55,1	4,4	50,8	45,8	3,4	48,5	44,1	7,5	50,0	41,7	8,3	38,5	50,0	11,5
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	62,8	35,2	2,0	52,5	45,9	1,7	67,2	32,8	0,0	62,2	34,9	2,9	62,7	37,3	0,0	56,0	40,0	4,0
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzděl. – zohledňují schopnosti žáků	73,8	25,4	0,8	66,5	32,6	0,8	82,8	17,2	0,0	79,4	20,6	0,0	74,7	25,3	0,0	66,7	33,3	0,0
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	52,9	44,2	2,9	45,0	51,2	3,8	64,4	33,9	1,7	59,2	37,2	3,7	62,7	36,0	1,3	40,9	54,5	4,5
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	62,7	33,3	3,9	44,4	48,9	6,7	57,1	42,9	0,0	59,7	34,3	6,0	66,7	26,7	6,7	40,0	40,0	20,0

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 14c-2 Rozložení četností sledovaných vyučovacích hodin cizích jazyků

Cizí jazyk	Základní vzdělávání						Střední vzdělávání						Celkem	
	1. st.		2. st.		G - NS		G - VS		SOŠ		SOU+Lyc			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Angličtina	252	98,1	158	64,8	35	54,7	122	50,8	57	68,7	20	76,9	644	70,5
Němčina	5	1,9	74	30,3	13	20,3	67	27,9	18	21,7	6	23,1	183	20,0
Francouzština	-	-	1	0,4	8	12,5	23	9,6	3	3,6	-	-	35	3,8
Ruština	-	-	10	4,1	7	10,9	18	7,5	3	3,6	-	-	38	4,2
Španělština	-	-	1	0,4	1	1,6	8	3,3	2	2,4	-	-	12	1,3
Italština	-	-	-	-	-	-	1	0,4	-	-	-	-	1	0,1
jiný cizí jazyk	-	-	-	-	-	-	1	0,4	-	-	-	-	1	0,1
Celkem hospitací	257	100,0	244	100,0	64	100,0	240	100,0	83	100,0	26	100,0	914	100,0

Tabulka B 14d Přírodovědná oblast - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ

Organizace, formy a metody vyučování	Základní vzdělávání									Střední vzdělávání								
	ZŠ - 1. st.			ZŠ - 2. st.			G 6,8 nižší st.			G4+G6,8 vyš. st.			SOŠ			SOU+Lyceum		
	109 ^{x/}			356			74			246			58			22		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále (údaje v %)																	
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	67,6	30,4	2,0	66,8	32,3	0,9	67,1	28,6	4,3	62,2	34,3	3,4	81,0	17,2	1,7	63,6	27,3	9,1
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	71,0	25,8	3,2	60,6	36,9	2,4	62,3	37,7	0,0	62,8	36,0	1,2	67,4	32,6	0,0	52,9	41,2	5,9
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	66,7	29,2	4,2	58,7	33,8	7,6	43,6	56,4	0,0	53,7	43,1	3,3	67,9	32,1	0,0	63,6	18,2	18,2
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	64,8	29,6	5,6	50,1	44,3	5,6	50,7	41,8	7,5	47,1	43,6	9,3	55,4	41,1	3,6	25,0	60,0	15,0
Matematický model – přiměřenost	65,5	27,3	7,3	48,7	47,2	4,1	67,9	32,1	0,0	68,5	30,6	0,9	80,8	19,2	0,0	50,0	37,5	12,5
Abstraktní představivost – rozvíjení	62,9	36,0	1,1	56,8	40,6	2,6	63,6	36,4	0,0	68,8	30,7	0,6	62,5	37,5	0,0	60,0	40,0	0,0
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	62,4	35,5	2,2	59,5	39,1	1,5	66,7	31,7	1,6	66,8	31,3	1,9	79,2	20,8	0,0	50,0	33,3	16,7
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	57,0	40,0	3,0	54,6	40,5	4,9	61,4	35,1	3,5	57,1	39,8	3,1	62,5	33,9	3,6	38,9	50,0	11,1
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	72,0	26,2	1,9	68,9	29,9	1,1	82,8	15,6	1,6	81,1	18,4	0,5	91,1	8,9	0,0	60,0	40,0	0,0
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzděl. – zohledňují schopnosti žáků	84,3	14,8	0,9	75,6	23,8	0,6	85,2	14,8	0,0	85,5	13,5	1,0	78,2	21,8	0,0	75,0	25,0	0,0
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	63,4	30,1	6,5	52,9	42,2	4,8	55,6	42,2	2,2	55,6	40,0	4,4	46,9	46,9	6,3	45,5	45,5	9,1
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	53,8	42,3	3,8	57,3	30,8	12,0	58,3	29,2	12,5	60,3	32,4	7,4	52,9	47,1	0,0	57,1	14,3	28,6

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 14e Společenskovední oblast - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ

Organizace, formy a metody vyučování	Základní vzdělávání									Střední vzdělávání								
	ZŠ - 1. st.			ZŠ - 2. st.			G 6,8 nižší st.			G4+G6,8 vyš. st.			SOŠ			SOU+Lyceum		
	243 ^{x/}			173			47			127			55			38		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále (údaje v %)																	
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	67,6	31,5	0,9	67,7	30,3	1,9	71,7	26,1	2,2	64,3	31,0	4,8	82,4	17,6	0,0	48,6	48,6	2,7
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	67,7	30,7	1,6	65,9	31,2	2,9	72,4	20,7	6,9	66,2	29,9	3,9	54,3	40,0	5,7	28,6	61,9	9,5
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	75,2	23,0	1,8	53,8	40,4	5,8	66,7	22,2	11,1	53,1	34,4	12,5	60,0	30,0	10,0	18,2	81,8	0,0
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	65,3	33,5	1,2	50,6	45,2	4,2	60,5	34,9	4,7	50,9	37,9	11,2	54,9	41,2	3,9	36,1	52,8	11,1
Matematický model – přiměřenost	68,7	29,3	2,0	45,5	50,0	4,5	90,0	10,0	0,0	80,0	12,0	8,0	73,3	20,0	6,7	36,4	63,6	0,0
Abstraktní představivost – rozvíjení	64,6	34,8	0,5	60,6	37,8	1,6	80,0	17,5	2,5	66,0	30,1	3,9	53,3	40,0	6,7	22,2	63,0	14,8
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	63,8	36,2	0,0	56,7	41,4	1,9	61,5	38,5	0,0	60,6	37,6	1,8	65,4	28,8	5,8	33,3	66,7	0,0
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	67,9	29,4	2,8	55,3	40,3	4,4	73,3	24,4	2,2	66,1	30,4	3,5	62,7	33,3	3,9	34,4	53,1	12,5
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	72,1	27,5	0,4	71,3	26,9	1,8	78,7	21,3	0,0	72,1	24,6	3,3	68,5	31,5	0,0	47,4	52,6	0,0
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzděl. – zohledňují schopnosti žáků	82,1	17,1	0,8	75,0	22,7	2,3	92,9	7,1	0,0	79,1	18,3	2,6	76,0	22,0	2,0	37,9	58,6	3,4
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	64,4	33,5	2,1	55,2	42,8	2,1	62,5	35,0	2,5	60,0	31,4	8,6	50,0	40,5	9,5	16,7	73,3	10,0
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	73,8	18,0	8,2	61,5	38,5	0,0	60,0	33,3	6,7	57,1	31,0	11,9	38,5	7,7	53,8	25,0	37,5	37,5

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 14f Odborné předměty - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených subjektech středního odborného vzdělávání

Organizace, formy a metody vyučování	Střední odborné vzdělávání					
	SOŠ – 147 hospitací			SOU+Lyceum – 77 hospitací		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále (údaje v %)					
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	59,4	39,2	1,4	58,1	40,5	1,4
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	45,3	50,5	4,2	41,9	53,5	4,7
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	45,7	47,1	7,1	50,0	38,9	11,1
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	43,7	46,7	9,6	33,8	57,4	8,8
Matematický model – přiměřenost	37,9	58,6	3,4	72,0	24,0	4,0
Abstraktní představivost – rozvíjení	43,6	51,8	4,5	48,3	46,6	5,2
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	48,5	47,0	4,5	50,8	42,6	6,6
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	43,8	49,2	6,9	41,3	44,4	14,3
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	56,3	43,1	0,7	55,3	44,7	0,0
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzdělávání – zohledňují schopnosti žáků	60,0	38,5	1,5	69,6	29,0	1,4
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	33,3	48,6	18,1	31,3	53,1	15,6
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	60,8	17,6	21,6	50,0	50,0	0,0

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 14g **I C T** - hodnocení organizace, forem a metod vyučování v navštívených ZŠ a SŠ

Organizace, formy a metody vyučování	Základní vzdělávání									Střední vzdělávání								
	ZŠ - 1. st.			ZŠ - 2. st.			G 6,8 nižší st.			G4+G6,8 vyš. st.			SOŠ			SOU+Lyceum		
	-			52 ^{x/}			7			26			32			9		
	Četnost hodnocení organizace, forem a metod vyučování na třístupňové škále (údaje v %)																	
	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -	+ 3	2	1 -
Výklad – účelnost, přiměřenost	-	-	-	55,8	42,3	1,9	42,9	57,1	0,0	31,8	63,6	4,5	71,0	25,8	3,2	50,0	50,0	0,0
Heuristická metoda – vhodnost, přiměřenost	-	-	-	59,1	38,6	2,3	40,0	40,0	20,0	20,0	73,3	6,7	56,5	43,5	0,0	37,5	62,5	0,0
Experimenty – rozbor, vysvětlení, názornost	-	-	-	53,1	43,8	3,1	0,0	100,0	0,0	50,0	50,0	0,0	64,3	28,6	7,1	66,7	33,3	0,0
Střídání metod během hodiny – jejich vhodnost	-	-	-	31,3	66,7	2,1	0,0	83,3	16,7	31,8	54,5	13,6	33,3	66,7	0,0	33,3	55,6	11,1
Matematický model – přiměřenost	-	-	-	44,8	51,7	3,4	33,3	66,7	0,0	66,7	33,3	0,0	61,9	38,1	0,0	100,0	0,0	0,0
Abstraktní představivost – rozvíjení	-	-	-	37,8	57,8	4,4	0,0	50,0	50,0	50,0	50,0	0,0	65,4	34,6	0,0	42,9	57,1	0,0
Logické myšlenkové postupy (analýza, syntéza, dedukce, indukce) – rozvíjení	-	-	-	47,9	47,9	4,2	80,0	20,0	0,0	65,0	35,0	0,0	69,2	30,8	0,0	55,6	44,4	0,0
Kritické myšlení – rozvíjení, ne pasivní příjem informací	-	-	-	45,8	47,9	6,3	80,0	0,0	20,0	33,3	55,6	11,1	56,5	39,1	4,3	50,0	50,0	0,0
Struktura poznatků – pojmy, souvislosti	-	-	-	63,5	34,6	1,9	60,0	40,0	0,0	57,1	42,9	0,0	77,4	22,6	0,0	66,7	33,3	0,0
Zadávané úkoly podporují rovný přístup ke vzděl. – zohledňují schopnosti žáků	-	-	-	71,2	26,9	1,9	100,0	0,0	0,0	73,9	26,1	0,0	87,1	12,9	0,0	87,5	12,5	0,0
Práce s textem – samostatná, populární literatura, odkazy, uspokojení zájmu	-	-	-	40,6	50,0	9,4	100,0	0,0	0,0	64,7	23,5	11,8	60,0	33,3	6,7	20,0	80,0	0,0
Práce s prostředky ICT – samostatná, přínosná pro rozvoj osobnosti žáka	-	-	-	88,2	9,8	2,0	83,3	16,7	0,0	73,1	23,1	3,8	90,3	9,7	0,0	66,7	33,3	0,0

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka B 15 Analýza stížností a podnětů

Sledované ukazatele	MŠ		ZŠ		SŠ		VOŠ		Ostatní		Celkem 2009/2010		Celkem 2008/2009	
	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
Počet stížností	49	x	233	x	117	x	1	x	16	x	416	x	383	x
Počet bodů stížností	86	40	474	162	207	45	4	0	25	7	796	254	885	224
z toho podíl důvodných podnětů (v %)		46,5		34,2		21,7		0,0		28,0		31,9		25,3
Komunikace se zák. zástupci, rodiči apod.	17	7	87	35	25	8	-	-	1	-	130	50	121	37
Výchovná opatření a hodnocení chování	-	-	41	17	10	4	-	-	3	-	54	21	64	16
Hodnocení výsledků vzdělávání	-	-	25	7	23	3	1	-	1	-	50	10	63	18
Komisionální zkouška	-	-	7	1	7	3	1	-	-	-	15	4	25	7
Ukončování vzdělávání	1	1	2	-	6	-	-	-	-	-	9	1	9	2
Neřešení šikany	-	-	23	4	6	-	-	-	-	-	29	4	31	7
Tělesné trestání žáka	2	2	10	6	-	-	-	-	-	-	12	8	5	1
Bezpečnost dětí, žáků, studentů	16	7	35	15	7	3	-	-	2	-	60	25	51	11
Úroveň a průběh vzdělávání	7	4	30	7	22	4	-	-	3	1	62	16	35	7
Personální zabezpečení výuky	5	-	15	1	8	-	-	-	-	-	28	1	51	15
Materiální podmínky výuky	-	-	1	-	4	2	-	-	1	-	6	2	11	2
Provoz školy a org. zajištění výuky	10	6	24	10	15	2	-	-	1	-	50	18	25	5
Školní řád	1	1	12	9	8	2	-	-	-	-	21	12	13	3
Rozhodnutí ředitele o přijetí, přestupu apod.	1	-	5	2	6	3	-	-	-	-	12	5	6	1
Neposkytnutí úkonů vyplýv. ze škol. legislativy	-	-	5	1	2	-	-	-	-	-	7	1	-	-
Vzdělávání žáků se spec. vzděl. potřebami	2	1	27	11	3	-	-	-	-	-	32	12	42	9
Vzdělávání příslušníků národnostních menšin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diskriminace	-	-	9	3	7	3	-	-	-	-	16	6	41	13
Úplata za vzdělávání a školské služby	4	1	5	2	1	-	-	-	-	-	10	3	4	-
Využívání finančních prostředků ze st. rozpočtu	-	-	2	2	2	-	-	-	-	-	4	2	7	3
Školní stravování	2	2	-	-	1	-	-	-	3	2	6	4	7	1
Politická činnost	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	8	5
Nevhodná reklama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Jiné	18	8	90	26	39	7	2	-	9	4	158	45	210	46
Neřešení stížnosti	-	-	14	1	2	-	-	-	-	-	16	1	29	9
Plnění vzdělávacích programů	-	-	1	1	3	1	-	-	-	-	4	2	16	4
Přijetí opatření k odstranění nedostatků	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Systém vedení a hodnocení zaměstnanců	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	3	-	9	2

Legenda: C = celkový počet podnětů (stížností), D = podnět byl vyhodnocen jako důvodný

Tabulka B 16a Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v MŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2008		2009	
	Školy celkem	z toho MŠ	Školy celkem	z toho MŠ
Počet kontrolovaných subjektů	702	258	676	96
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	5 595 982 559	668 724 950	8 371 377 139	340 510 064
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	5 482 016 709	641 789 390	7 378 488 274	278 549 947
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	14 590 015	2 269 893	15 302 418	204 687
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	3,067	3,537	2,073	0,7389
Porušení rozpočtové kázně v Kč	11 467 035	96 713	7 044 402	127 625
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	2,411	0,151	0,955	0,461
Počet podnětů finančnímu úřadu	3	0	8	0
Počet podnětů krajskému úřadu	27	3	86	4

Tabulka B 16b Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v ZŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2008		2009	
	Školy celkem	z toho ZŠ	Školy celkem	z toho ZŠ
Počet kontrolovaných subjektů	702	154	676	100
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	5 595 982 559	1 670 606 272	8 371 377 139	1 852 298 770
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	5 482 016 709	1 406 034 975	7 378 488 274	1 282 872 249
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	14 590 015	1 720 991	15 302 418	1 614 388
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	3,067	1,224	2,073	1,258
Porušení rozpočtové kázně v Kč	11 467 035	1 428 002	7 044 402	1 159 088
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	2,411	1,001	0,955	0,904
Počet podnětů finančnímu úřadu	3	0	8	0
Počet podnětů krajskému úřadu	27	8	86	20

Tabulka B 16c Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v SŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2008		2009	
	Školy celkem	z toho SŠ	Školy celkem	z toho SŠ
Počet kontrolovaných subjektů	702	51	676	42
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	5 595 982 559	1 295 403 229	8 371 377 139	1 122 833 547
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	5 482 016 709	1 108 753 502	7 378 488 274	851 722 985
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	14 590 015	625 488	15 302 418	1 523 562
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	3,067	0,564	2,073	1,779
Porušení rozpočtové kázně v Kč	11 467 035	333 446	7 044 402	29 675
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	2,411	0,301	0,955	0,035
Počet podnětů finančnímu úřadu	3	0	8	0
Počet podnětů krajskému úřadu	27	4	86	8

Tabulka B 17 Národní rozvojové projekty

Účast škol v národních rozvojových projektech - srovnání 2008/2009 a 2009/2010 s výpočtem meziročních změn																
Vzdělávací oblast	Název projektu	MŠ			ZŠ			SŠ			Ostatní			Celkem		
		08/09	09/10	Změna	08/09	09/10	Změna	08/09	09/10	Změna	08/09	09/10	Změna	08/09	09/10	Změna
Cizí jazyky	RP Podpora výuky cizích jazyků (CJ)				13	14	1							13	14	1
	RP Podpora výuky méně vyučovaných CJ				23	22	-1							23	22	-1
EVVO	Podpora EVVO	4	4	0	54	41	-13	16	22	6	1		-1	75	67	-8
ICT	Na podporu konektivity škol v rámci SIPVZ	15	7	-8	583	392	-191	200	153	-47	7	6	-1	805	558	-247
Zájmové vzdělávání	Podpora soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání				4	17	13	6	18	12	22	1	-21	32	36	4
Vzdělávání dětí cizinců	RP Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do ZV dětí osob ze států příslušnosti jiného členského státu EU				5	3	-2	1		-1			0	6	3	-3
	RP Zajištění podmínek ZV žáků s postavením azylantů				3	3	0							3	3	0
	RP na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců				1		-1		1	1			0	1	1	
Financování asistentů pedagoga	Financování asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením	6	3	-3	15	12	-3	7	10	3			0	28	25	-3
	Financování asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním		2	2	36	85	49		4	4		1	1	36	92	56
Vzdělávání národnostních menšin, etnických skupin, MKV	RP na podporu integrace romské komunity		1	1	1	5	4	2		-2			0	3	6	3
	RP na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a MKV				2	1	-1		1	1			0	2	2	
	RP Podpora romských žáků středních škol		1	1		2	2	73	73	0		3	3	73	79	6
Prevence sociálně patologických jevů	Programy na podporu aktivit v oblasti prevence sociálně patologických jevů		2	2	44	62	18	22	45	23	7	9	2	73	118	45
DVPP	Zpřístupňování DVPP ZŠ s ročníky pouze 1. stupně		2	2	95	91	-4			0			0	95	93	-2
	DVPP v souvislosti se zavedením nové maturitní zkoušky				1		-1	102	93	-9		1	1	103	94	-9

Tabulka B 17 Národní rozvojové projekty - pokračování

Jiné oblasti	Podpora přípravy sportovních talentů ve sportovních gymnáziích						0	7	4	-3		0	0	7	4	-3
	Zvýšení nenárokových složek platu a motivačních složek mezd PP regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce	377	399	22	540	834	294	148	268	120	131	53	-78	1196	1554	358
	Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd PP s ohledem na kvalitu jejich práce 2009		277	277		480	480		182	182		51	51		990	990
	Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků		246	246		474	474		170	170		52	52		942	942
	Podpora čtenářské gramotnosti na základních školách v roce 2008				4	9	5		1	1				4	10	6
	Náhradní stravování dětí, žáků a studentů krajského a obecního školství				2	3	1		7	7				2	10	8
	Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v regionech	8		-8	8		-8	2		-2	1	2	1	19	2	-17
	Financování dělených hodin pilotním gymnáziím v období září 2009 až srpen 2011								6	6					6	6
	Podpora řešení dopadu meziročního snížení počtu žáků a s ním spojené nutnosti snižování počtu zaměstnanců regionálního školství zřizovaného územně samosprávnými celky („Hustota“) a podpora řešení specifických problémů regionálního školství v působnosti územních samosprávných celků („Specifika“) na rok 2009		55	55		266	266		60	60		4	4		385	385
	Na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání a vzdělávání dětí a žáků se sociokulturním znevýhodněním					7	7		1	1		1	1		9	9
	RP- Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání		10	10		370	370		2	2					382	382
Celkem		410	1009	599	1434	3193	1759	586	1121	535	169	184	15	2599	5507	2908
Meziroční nárůst (údaje v %)		146,1			122,7			91,3			8,9			111,9		

Tabulka B 18a Hodnocení školního klimatu v hlavních indikátorech na úrovni školy

Indikátor	Ukazatel	Hodnocení	Celkem	MŠ	ZŠ	SŠ
			822	325	372	124
I. indikátor - mezilidské vztahy ve škole	Nekonfliktní komunikace mezi dospělými	rozhodně ano	58,9	64,9	59,4	58,9
		spíše ano	38,8	32,0	39,0	38,8
		spíše ne	1,8	2,2	1,3	1,8
		rozhodně ne	0,5	0,9	0,3	0,5
	Vzájemná tolerance mezi žáky a dospělými	rozhodně ano	46,3	63,7	40,9	46,3
		spíše ano	52,7	35,4	57,8	52,7
		spíše ne	0,7	0,6	1,1	0,7
		rozhodně ne	0,2	0,3	0,3	0,2
	Minimalizace projevů agresivního chování mezi žáky	rozhodně ano	51,8	61,1	45,9	51,8
		spíše ano	46,6	38,0	52,2	46,6
		spíše ne	1,0	0,6	1,1	1,0
		rozhodně ne	0,6	0,3	0,8	0,6
	Převládá spolupráce při činnostech (kooperativní chování)	rozhodně ano	35,7	43,5	31,8	35,7
		spíše ano	59,1	52,5	62,0	59,1
		spíše ne	4,8	3,4	5,9	4,8
		rozhodně ne	0,4	0,6	0,3	0,4
II. indikátor - prostředí a péče o prostředí ve škole	Velmi dobré materiálně technické vybavení školy	rozhodně ano	26,4	29,8	24,2	26,4
		spíše ano	60,0	58,5	59,4	60,0
		spíše ne	12,7	10,2	15,6	12,7
		rozhodně ne	1,0	1,5	0,8	1,0
	Tvůrčí využívání existujících podmínek	rozhodně ano	44,4	54,5	41,4	44,4
		spíše ano	49,9	39,1	53,8	49,9
		spíše ne	5,0	5,5	4,3	5,0
		rozhodně ne	0,7	0,9	0,5	0,7
	Podmínky relaxace a minimalizace stresového prostředí	rozhodně ano	43,2	51,9	41,9	43,2
		spíše ano	52,1	42,0	55,6	52,1
		spíše ne	3,9	4,9	1,9	3,9
		rozhodně ne	0,9	1,2	0,5	0,9
	Přirozená spoluúčast při péči o školní prostředí	rozhodně ano	49,8	58,8	51,3	49,8
		spíše ano	47,3	38,5	47,0	47,3
		spíše ne	2,6	2,2	1,6	2,6
		rozhodně ne	0,4	0,6	0,0	0,4
III. indikátor - sounáležitost se školou (s týmem školy)	Demokratické prostředí	rozhodně ano	59,8	67,7	57,1	59,8
		spíše ano	37,0	28,9	39,9	37,0
		spíše ne	2,2	2,2	2,2	2,2
		rozhodně ne	1,0	1,2	0,8	1,0
	Minimalizace mocenské distance MY a ONI	rozhodně ano	58,3	67,9	55,0	58,3
		spíše ano	36,7	28,1	40,4	36,7
		spíše ne	3,4	3,1	3,2	3,4
		rozhodně ne	1,6	0,9	1,3	1,6
	Dobré jméno školy - všeobecné přijetí	rozhodně ano	59,3	66,5	55,6	59,3
		spíše ano	38,3	31,1	42,2	38,3
		spíše ne	2,2	1,8	2,2	2,2
		rozhodně ne	0,2	0,6	0,0	0,2
	Přirozené loajální chování	rozhodně ano	58,4	66,7	55,4	58,4
		spíše ano	39,1	30,6	42,5	39,1
		spíše ne	2,1	2,5	1,9	2,1
		rozhodně ne	0,5	0,3	0,3	0,5

Tabulka B 18b Školní klima - názory ředitelek/ředitelů a učitelek/učitelů navštívených škol

Ukazatele úrovně školního klimatu	Cílová skupina	Předškolní vzdělávání Ř - 183/U - 495				Základní vzdělávání Ř - 289/U - 1 147				Střední vzdělávání Ř - 77/U - 554			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Dobré mezilidské vztahy	Ř	0,5	1,6	23,7	74,2	0,0	0,0	32,5	67,5	0,0	2,6	45,5	51,9
	U	0,6	1,0	25,1	73,3	0,6	1,3	34,0	64,1	0,2	3,6	45,5	50,7
Otevřená, neformální komunikace	Ř	0,5	3,3	21,3	74,9	1,0	0,7	29,4	68,9	0,0	1,3	40,3	58,4
	U	0,8	2,8	25,7	70,7	0,3	1,2	37,7	60,8	0,9	3,8	44,7	50,5
Pohodová atmosféra pro děti a dospělé	Ř	0,5	0,5	16,9	82,1	0,0	0,7	49,8	49,5	0,0	0,0	66,2	33,8
	U	0,0	0,0	19,4	80,6	0,2	1,8	56,6	41,5	0,4	4,4	63,2	32,0
Vzájemná pomoc a tolerance mezi dětmi	Ř	0,0	0,5	55,2	44,3	0,3	3,5	71,6	24,6	0,0	6,8	75,7	17,6
	U	1,2	2,0	59,2	37,6	0,2	10,3	70,8	18,7	0,7	13,7	74,8	10,8
Respektování potřeb dětí/žáků	Ř	0,5	0,0	16,9	82,6	0,0	0,0	27,3	72,7	1,4	2,7	40,5	55,4
	U	0,6	0,6	14,2	84,6	0,5	0,5	35,0	64,0	0,4	2,2	46,5	50,9
Dobrá spolupráce s rodiči	Ř	0,5	1,6	46,5	51,4	0,0	6,6	57,1	36,3	0,0	9,2	52,6	38,2
	U	0,6	2,2	47,9	49,3	1,3	7,9	58,9	31,9	0,9	14,9	59,3	24,9
Respektování potřeb učitelů	Ř	0,5	0,0	24,1	75,4	0,0	0,7	31,5	67,8	0,0	0,0	43,4	56,6
	U	0,6	3,2	32,5	63,7	0,5	2,9	46,2	50,4	1,4	8,1	54,3	36,1
Finanční ocenění jako motivace k práci učitelů	Ř	41,4	10,9	53,0	31,7	3,5	17,0	53,8	25,7	2,7	12,3	52,1	32,9
	U	6,1	20,7	47,2	26,0	3,9	22,4	52,3	21,4	10,8	27,1	47,6	14,5
Optimální pracovní podmínky učitelů	Ř	0,5	6,0	45,4	48,1	1,0	4,2	57,8	37,0	3,9	1,3	50,1	44,7
	U	1,4	4,1	40,9	53,6	0,3	4,5	52,5	42,7	1,3	13,2	57,4	28,1
Možnosti k inovacím a k vlastní realizaci	Ř	0,0	1,6	27,4	71,0	0,0	1,7	39,8	58,5	0,0	6,5	31,2	62,3
	U	0,6	2,8	28,5	68,1	0,3	3,1	40,8	55,8	1,4	11,4	47,7	39,5
Naplnění individuální představy o povolání	Ř	1,1	1,1	39,9	57,9	0,3	6,3	45,1	48,3	1,3	1,3	36,4	61,0
	U	1,2	1,8	31,4	65,6	0,7	6,5	51,2	41,6	1,3	9,6	56,9	32,3
Příjemné pracovní prostředí	Ř	0,0	1,1	27,3	71,6	0,0	1,0	31,5	67,5	0,0	0,0	39,0	61,0
	U	0,4	1,8	25,1	72,7	0,4	1,8	36,3	61,5	1,1	8,3	46,0	44,6
Funkční prevence rizikového chování dětí/žáků	Ř	0,0	1,1	48,9	50,0	0,3	1,0	39,5	59,2	0,0	1,3	46,1	52,6
	U	0,4	3,3	37,2	59,1	0,4	3,1	49,4	47,1	1,5	6,1	56,8	35,6

Legenda:

1 – rozhodně ne, 2 – spíše ne 3 – spíše ano, 4 – rozhodně ano;

Ř – ředitelky/ředitelé

U – učitelky/učitelé

Tabulky B 19a-d Přehled chyb škol – počty uložených lhůt

Tabulka B 19a Školský zákon

Sledovaný ukazatel	MŠ 119	ZŠ 360	SŠ 236
§ 28 – Dokumentace škol a školských zařízení	12	40	22
§ 30 – Školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád	7	16	18
§ 164 – Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	4	41	10
§ 165 – Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	4	49	1
§ 166 – Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	-	2	-
§ 167 – Školská rada	-	2	3
§ 168 – Školská rada	1	7	-
§ 59 – Podmínky přijetí ke vzdělávání ve střední škole	-	-	1
§ 60 – Přijímání do prvního ročníku vzdělávání ve střední škole	-	-	8
§ 72 – Způsoby ukončování středního vzdělávání	-	-	2
§ 74 – Závěrečná zkouška	-	-	2
§ 5 - 6 – Školní vzdělávací program	4	18	9
§ 41 – Individuální vzdělávání	-	1	-
Celkem uloženo lhůt k odstranění nedostatků	32	176	76

Tabulka B 19b VSK (veřejnosprávní kontrola)

Sledovaný ukazatel	MŠ 156	ZŠ 364	SŠ 65
Nebyly dodrženy závazné ukazatele	9	15	2
Finanční prostředky nebyly použity oprávněně	11	44	13
Nebyly dodržovány právní předpisy o čerpání finančních prostředků SR	34	70	19
Nevyúčtování finančních prostředků SR	3	9	0
Zjištěny nedostatky v personálních podmínkách	12	54	18
Celkem uloženo lhůt k odstranění nedostatků	69	192	52

Tabulka B 19c Stravování

Sledovaný ukazatel	MŠ 98	ZŠ 135	SŠ 25
Nedodržení limitu na nákup potravin	11	8	6
Nedodrženo čerpání finančních limitů	8	6	4
Nedodržené podmínky pro poskytování školního stravování	2	4	2
Zjištěny nedostatky ve vedení účetních dokladů	5	8	1
Celkem uloženo lhůt k odstranění nedostatků	26	26	13

Tabulka B 19d BOZ

Sledovaný ukazatel	MŠ 46	ZŠ 119	SŠ 39
Zařazení problematiky BOZ do školního (vnitřního) řádu	1	2	-
Hodnocení rizik ve škole	-	1	-
Přijetí adekvátních opatření pro snížení rizika	-	6	1
Průkaznost dokumentace o vzdělávání pedagogů v BOZP - proškolení (§103 odst. 2 ZP)	1	2	1
Proškolení učitelů/učitelů organizujících první pomoc v souladu s § 102 odst. 6 ZP	3	5	1
Proškolení učitelů/učitelů v souladu s přílohou č. 2 vyhlášky č. 106/2001 Sb.	10	21	3
Seznámení se školním/vnitřním řádem	1	-	-
Seznámení dětí, žáků a studentů s řády rizikových pracovišť	1	1	-
Seznámení s BESIP	1	3	2
Seznámení s opatřením k mimořádným situacím a s požární prevencí	1	-	-
Seznámení s organizací první pomoci	2	1	-
Seznámení se zákazy některých prací mladistvých (15 - 18 let)	1	1	-
Seznámení s bezpečnostními značkami a signály (evakuace, nebezpečná místa)	1	-	1
OOPP žákům přiděleno (praxe)	2	1	5
Seznámení žáků se způsobem použití OOPP (praxe)	1	1	1
Bezpečné prostory školy, školského zařízení			
- třídy a učebny	2	18	-
- tělocvična	-	14	3
- herny	3	1	-
- hřiště a hrací plochy	3	5	2
- školní jídelna	1	4	-
- zahrada	6	5	-
- sociální vybavení, šatny	3	10	-
Materiální zabezpečení a vybavení			
- nábytek přiměřený velikosti dětí, žáků, studentů	-	1	1
- vhodné osvětlení	-	-	-
- stav podlah (povrchu)	1	5	-
- TV nářadí a náčiní	4	1	-
Povolena registrace záznamu zavedeného kamerového systému (§ 16 zák. č. 101/2001 Sb.)	1	7	2
Prověрка bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - prováděna 1 x ročně	1	-	1
Zjištěné nedostatky byly odstraněny	1	-	-
Revize, kontrola a odborné posudky provedeny odborně způsobilými osobami	2	-	-
Zjištěné závady byly odstraněny	2	-	-
Vybavenost lékárníčky - odpovídající doporučení lékaře pracovně lékařské péče	4	2	3
Dodržena doba expirace léků a obvazových materiálů	1	-	-
Knihy úrazů - založená a vedená v souladu s vyhláškou č. 64/2005 Sb.	3	13	5
Záznamy o úrazech zasílány v termínu stanoveným orgánům a institucím	4	28	6
Odškodnění školních úrazů - prováděno (pojišťovnou, z vlastních zdrojů, zřizovatelem)	-	3	3
Počty úrazů celkem ve "Výkazu" odpovídají počtu úrazů zapsaných v Knize/Knihách úrazů.	7	19	6
Celkem uloženo lhůt k odstranění nedostatků	75	181	47

Tabulka B 20 Zapojení škol ve formách DVPP (údaje v %)

Formy DVPP - podle § 1 vyhlášky č. 317/2005 Sb. (údaje v %)	MŠ	malé	velké	ZŠ	malé	velké	SŠ	GV	SOV
Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů	26,0	30,3	20,6	55,4	44,7	66,5	74,6	64,56	82,7
Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů - ICT	8,8	10,4	6,9	14,3	7,9	21,1	19,8	17,72	21,4
Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů - prevence SPJ	5,3	6,3	4,0	17,0	9,2	25,2	21,5	22,78	20,4
Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů - cizí jazyky	5,1	6,8	2,9	28,9	20,2	38,1	39,0	34,18	42,9
Studium k prohloubení odborné kvalifikace	28,5	33,5	22,3	36,1	25,9	46,8	50,3	44,3	55,1
Studium alespoň v jedné formě	46,7	53,4	38,3	77,1	66,2	88,5	88,1	83,54	91,8

Formy DVPP - podle tematického zaměření kurzů a seminářů	MŠ	malé	velké	ZŠ	malé	velké	SŠ	GV	SOV
DVPP k výkonu manažerských funkcí	43,7	46,2	40,6	60,1	51,8	68,8	44,6	48,1	41,8
DVPP k hodnocení žáků a k vlastnímu hodnocení školy	48,2	50,2	45,7	41,9	35,5	48,6	42,9	43,0	42,9
DVPP ve speciální pedagogice	34,8	33,5	36,6	50,2	41,2	59,6	18,1	13,9	21,4
DVPP ke zvyšování kompetence učitele v pedagog.-psychologické práci	55,3	57,9	52,0	65,0	55,7	74,8	58,2	53,2	62,2
DVPP ke kurikulární reformě RVP a ŠVP	60,4	62,9	57,1	58,3	52,6	64,2	59,3	54,4	63,3
DVPP v oblasti využívání ICT	31,8	34,8	28,0	52,7	39,0	67,0	62,7	60,8	64,3
DVPP - cizí jazyk	16,7	19,9	12,6	71,5	62,3	81,2	66,7	70,9	63,3
DVPP k reformě MZ, ZZ	1,8	1,8	1,7	4,5	3,9	5,0	86,4	91,1	82,7
DVPP pro malotřídní školy	0,5	0,9	0,0	15,9	30,3	0,9	0,0	0,0	0,0
Studium alespoň v jedné formě	88,6	91,0	85,7	93,9	91,2	96,8	95,5	96,2	94,9

Příloha č. 1 Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb ve školním roce 2009/2010

Kritéria pro hodnocení ⁵⁾	Skupiny kritérií
1. Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	A. Rovnost příležitostí ke vzdělávání
2. Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce v průběhu vzdělávání	
3. Rovný přístup při ukončování vzdělávání	
4. Školní poradenství	
5. Školní vzdělávací program (ŠVP) / obsah vzdělávání	B. Vedení školy/školského zařízení
6. Strategie a plánování	
7. Ředitel školy/školského zařízení	
8. Personální podmínky	C. Předpoklady pro řádnou činnost školy/školského zařízení
9. Materiální a finanční předpoklady	
10. Organizace vzdělávání	D. Průběh vzdělávání
11. Podpora rozvoje osobnosti dětí/žáků/studentů pedagogickým pracovníkem - PP uplatňuje pedagogickou diagnostiku v rámci vlastního hodnocení, příp. jiného hodnocení - PP vytváří možnosti pro individuální vzdělávací přístup a diferencované činnosti - PP motivuje děti/žáky/studenty k využívání různých vzdělávacích a zájmových aktivit - Hodnocení PP je odůvodněné a motivuje děti/žáky/studenty ke zlepšování osobních výsledků	
12. Hodnocení projevů dětí/žáků/studentů v průběhu vzdělávání (klíčové kompetence)	
13. Rozvoj vztahů školy/školského zařízení s partnery	
14. Hodnocení podpory rozvoje funkční gramotnosti (vědomostí, dovedností a postojů) dětí/žáků/studentů	F. Projevy dosahování úrovně klíčových kompetencí prostřednictvím vzdělávacího obsahu
15. Hodnocení úrovně vědomostí a dovedností ve vybraných předmětech podle kurikula RVP	
16. Úspěšnost dětí/žáků/studentů	G. Výsledky vzdělávání dětí/žáků/studentů - úroveň
17. Soulad s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení	H. Celkové hodnocení školy/školského zařízení
18. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů	
19. Účelnost využívání zdrojů a prostředků při realizaci ŠVP	
20. Dodržování zásad a cílů školského zákona, zejména rovného přístupu ke vzdělání při realizaci ŠVP	
21. Dodržování stanovených pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání dětí/žáků/studentů	
22. Úroveň výsledků vzdělávání vzhledem k požadavkům RVP	

⁵⁾ Jednotlivá kritéria pro hodnocení se využijí v návaznosti na charakter posuzované školy/školského zařízení

⁶⁾ Partnerství – zahrnuje nejen partnery školy podle školského zákona, ale i další subjekty, např. neformální rodičovské organizace, „partnerské školy“, sponzory apod.

Příloha č. 2 Změny v právních předpisech souvisejících se vzděláváním, které nabyly účinnosti ve školním roce 2009/2010

Novely zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů:

Odklad nové maturitní zkoušky

- Zákon č. 242/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (část ustanovení nabyla účinnosti dnem 1. září 2009)
- Zákon č. 378/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyl dnem 7. října 2009)

Další změny bez významnějšího dopadu na samotné vzdělávání a školské služby poskytované školami a školskými zařízeními

- Zákon č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (účinnosti nabyl dnem 1. ledna 2010)
Úprava využití FKSP u školských právnických osob.

Zákon č. 227/2009, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyl dnem 1. července 2010)

Úpravy v souvislosti s registrem osob, zejména poskytování údajů pro účely vedení školského rejstříku.

Prakticky se uplatní až ve školním roce 2010/2011.

Novely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů:

- Zákon č. 223/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o volném pohybu služeb (účinnosti nabyl dne 28. prosince 2009)
Za stanovených podmínek automatické prodloužení akreditace vzdělávací instituce.
- Zákon č. 422/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyl dnem 1. ledna 2010)
O pět let prodloužena doba, po kterou je možné vykonávat přímou pedagogickou činnost, aniž by byla splněna podmínka odborné kvalifikace.
- Zákon č. 159/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 111/1998 Sb.,

o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyl dnem 1. června 2010)

Rozšíření podmínek, za nichž může pedagogický pracovník vykonávat přímou pedagogickou činnost (nově postačuje splnění odborné kvalifikace pro nadpoloviční část stanovené přímé pedagogické činnosti); úprava pracovní doby pedagogických pracovníků (tato úprava je velmi problematická a neodpovídá základním principům nastaveným zákoníkem práce), bližší úprava pro tzv. přespočetné hodiny; úprava terminologie.

Výrazněji se promítne až ve školním roce 2010/2011.

Novely zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů:

- Zákon č. 223/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o volném pohybu služeb (účinnosti nabyl dnem 28. prosince 2009)
- Zákon č. 227/2009, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyl dnem 1. července 2010)

Prakticky se uplatní až ve školním roce 2010/2011.

Novela nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů:

- Nařízení vlády č. 273/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků (účinnosti nabylo dnem 1. září 2009)

Novely vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 400/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění vyhlášky č. 374/2006 Sb. (účinnosti nabyla dnem 18. listopadu 2009)

Novela upravuje náležitosti smlouvy o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování a maximální počet žáků, které při odborném výcviku může instruktor vést.

Novely vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 225/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy (účinnosti nabyla dnem 1. srpna 2009)

Novela stanoví změnu termínů pro dlouhodobé záměry, uvádí povinné údaje, které musí obsahovat výroční zpráva, vlastní hodnocení školy se nově zpracovává průběžně za období 3 školních roků.

Ačkoli tato vyhláška nabyla účinnosti již ve školním roce 2008/2009, prakticky se uplatnila až pro školní rok 2009/2010.

Novely vyhlášky č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 57/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů (nabyla účinnosti dnem 1. dubna 2010, resp. 1. května 2010)
Novela upravuje vzor formuláře záznamu o úrazu dítěte, žáka a studenta, zpřesňuje pojem nepřítomnost ve škole/školském zařízení, stanoví, že záznam o úrazu (nejde-li o úraz smrtelný) bude nadále zřizovateli zasílán pouze na výzvu, stanoví povinnost zasílat záznam o úrazu a vyrozumění o aktualizacích záznamů o úrazu České školní inspekci v elektronickém formuláři.

Novela vyhlášky č. 223/2005, o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 205/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů (nabyla účinnosti dnem 7. července 2010)
Změna terminologie, reflektuje nové maturitní zkoušky.

Prakticky se uplatní až ve školním roce 2010/2011.

Novely vyhlášky č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení), ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 208/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení), ve znění pozdějších předpisů (částečně nabyla účinnosti dnem 1. srpna 2009 a 1. ledna 2010)

Novely vyhlášky č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 343/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých (nabyla účinnosti dnem 23. října 2009)
Novela obsahuje podstatné věcné i formulační změny napříč celou vyhláškou.

Novely vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 8/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů (nabyla účinnosti dnem 14. ledna 2010)
Reflektuje zřízení přípravných stupňů základní školy speciální.

Novely vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů:

- Vyhláška č. 90/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou (účinnosti nabyla dnem 30. března 2010)
- Pozn. bylo již opět podstatně novelizováno vyhláškou č. 274/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních

školách maturitní zkouškou, ve znění vyhlášky č. 90/2010 Sb. (účinnosti nabyla dnem 22. září 2010).

Uplatní se až ve školním roce 2010/2011.

Změny v dalších oblastech

Rámcové vzdělávací programy

Došlo ke změnám v rámcových vzdělávacích programech a vydání nových rámcových vzdělávacích programů ovšem s praktickým dopadem až pro školní rok 2010/2011

1. Změna Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (zařazení etické výchovy)
2. Nový Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání
3. Nový Rámcový vzdělávací program pro praktickou školu jednoletou a dvouletou

Dále bylo vydáno také nové nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

Příloha č. 3 Náměty a připomínky v legislativní oblasti uplatněné Českou školní inspekcí ve školním roce 2009/2010

Česká školní inspekce (dále „ČŠI“) ve školním roce 2009/2010 Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále „MŠMT“) podávala náměty a připomínky v následujících oblastech a příslušnou problematiku s MŠMT konzultovala. Součástí přehledu nejsou připomínky v rámci vnitřního připomínkového řízení, které pouze upozorňují na nesrovnalosti a neprovázanost úpravy, formulační nejednoznačnost apod., které byly zpravidla v rámci vnitřního připomínkového řízení odstraněny.

1. V listopadu 2009 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu **novely školského zákona**, který nebyl dosud uplatněn (v současné době jsou některé z tehdy navrhovaných úprav znovu otevřeny). ČŠI měla k materiálu zásadní připomínky, namítala mj.

- a) nedostatečně zpracovaný návrh nové úpravy, která by umožnila odebírat žákům určité předměty (mj. mobilní telefony), v návrhu nebyly dořešeny veškeré souvislosti (návrh není součástí upraveného návrhu z listopadu 2010);
- b) doporučeno ujasnění terminologie a jednoznačné rozlišení prostředků na výdaje a prostředků na náklady v § 160 školského zákona;
- c) poukázáno na nesrovnalosti při správním rozhodování ředitelů škol v případě, že ve správním řízení je rozhodováno pouze o zamítnutí žádosti (rozhodnutí je až finálním úkonem v celém procesu a tedy není do poslední chvíle zřejmé, zda se má postupovat podle správního řádu nebo nikoli), cestou podle ČŠI není vynětí z režimu správního řízení, ale podstatné zjednodušení tohoto řízení (alternativou by bylo vytvoření specifického procesu pro školský zákon, tak jak je i v případě maturit), nově navrhovaná úprava z listopadu 2010 některé z namítaných problémů řeší.

2. V březnu 2009 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu „**maturitní vyhlášky**“, ČŠI k němu měla celou řadu zásadních připomínek. V období sledovaném výroční zprávou (školní rok 2009/2010) ČŠI již uplatňovala pouze takové připomínky a náměty, které nemají zásadní vliv na stávající model „nové maturity“, aby tak nedocházelo k opětovné změně instrukcí v průběhu spuštěného procesu (již probíhalo informování veškerých zúčastněných osob, konala se školení, byla plánovaná maturitní generálka atd.). ČŠI proto upozorňovala pouze na změny, které mohou usnadnit či ujasnit nastavený model, aniž by docházelo k jeho zásadním změnám (mj. úprava prokazování totožnosti žáků, podmínky opuštění učebny v průběhu zkoušky u časově náročnějších zkoušek, stanovení způsobu určení konečného návrhu hodnocení jsou-li dva hodnotitelé).

3. V oblasti **speciálních vzdělávacích potřeb**, mj. v návaznosti na tematickou inspekční činnost v praktických školách a na návrhy na přijetí nové vyhlášky upravující oblast speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů ČŠI opakovaně zdůrazňuje potřebu řešit následující otázky:

- a) problematický text § 16 školského zákona, podle kterého má školské poradenské zařízení vždy zjišťovat, zda jde o osobu se sociálním znevýhodněním, a to i tehdy, je-li důvodem pro takové označení např. zcela objektivně zjiitelná skutečnost (nařízená ústavní výchova, uložená ochranná výchova, postavení azylanta atd.),
- b) nedostatečná metodická podpora pro školy mj. v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, v souvislosti s tematickou zprávou se objevil

problém „hraničních dětí“, které nemají LMP, ale přesto vyžadují úpravu vzdělávacího programu,

- c) nedostatečná metodická podpora školských poradenských zařízení pro účely zjišťování sociálního znevýhodnění, nedostatečná kapacita s ohledem na objem úkolů vyplývajících ze školského zákona.

4. V prosinci 2009 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu vyhlášky, kterou se mění **vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných** (resp. následně bylo změněno, přičemž je navrhováno vydání nové vyhlášky, která dosavadní vyhlášku č. 73/2005 Sb. nahradí). Následně ČŠI připomínkovala a konzultovala i pozdější upravená znění. ČŠI měla k materiálu zásadní připomínky, namítala mj.

- a) nejednoznačné vymezení činnosti asistenta pedagoga oproti činnostem osobního asistenta,
- b) v prvních návrzích zcela zmatečné definice sociálního znevýhodnění, i po úpravách je definování sociálního znevýhodnění velmi nejednoznačné (byť došlo k výraznému posunu),
- c) problematický text § 16 školského zákona, podle kterého má školské poradenské zajištění vždy zjišťovat, zda jde o osobu se sociálním znevýhodněním, a to i tehdy, je-li důvodem pro takové označení např. zcela objektivně zjiitelná skutečnost (nařízená ústavní výchova, uložená ochranná výchova, postavení azyllanta atd.),
- d) neopodstatněnost návrhu úpravy, podle které mělo být IVP zpracováno pro všechny oblasti (předměty), ČŠI namítala, že opodstatnění má pouze vytvoření IVP právě pro ty oblasti, které vyžadují odlišný přístup, přičemž pro ostatní oblasti se využije subsidiárně příslušný ŠVP (v dalších návrzích již upraveno),
- e) potřebu specifikovat podmínky vzdělávání žáka, zařazeného do speciálního vzdělávání pro diagnostické účely.

5. V prosinci 2009 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu vyhlášky, kterou se mění **vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních** (resp. následně bylo změněno, přičemž je navrhováno vydání nové vyhlášky, která dosavadní vyhlášku č. 72/2005 Sb. nahradí). V upraveném znění (v listopadu 2010) ČŠI poukazovala zejména na terminologickou nejednotnost školského zákona a návrhu vyhlášky, která může mít dopad na věcné vymezení jednotlivých institutů.

6. V říjnu 2009 ČŠI předložila MŠMT námět k novelizaci **vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů**, předmětem navrhované úpravy bylo

- a) stanovení maximálního počtu vyučovacích hodin v jednom dni i souhrnně pro praktické a teoretické vyučování a
- b) jednoznačná úprava, která by vyloučila opakované komisionální přezkoušení z téhož předmětu v jednom pololetí.

7. Probíhala konzultace ČŠI s MŠMT ohledně přijetí novelizace **vyhlášky č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů**. Již v dubnu 2008 ČŠI předala MŠMT prvotní návrhy úprav za účelem odstranění některých nesrovnalostí a snížení administrativní zátěže (upřesnění pojmu „nepřítomnost“ ve škole/školském zařízení, zrušení povinného zasílání

všech záznamů o úrazech zřizovateli, terminologické úpravy). Návrh vytvořený na základě námětů ČŠI MŠMT byl ve školním roce 2009/2010 zaslán k připomínkám ČŠI, k dalším úpravám pak došlo zejména v příloze vyhlášky na základě připomínek jiných útvarů v rámci vnějšího připomínkového řízení.

8. ČŠI dlouhodobě usiluje o bližší **úpravu podmínek BOZ ve školách a školských zařízeních**, za tímto účelem se účastnila mj. pracovní skupiny pro přípravu vyhlášky.

9. V dubnu 2010 ČŠI konzultovala a připomínkovala návrhy **RVP pro praktické školy** (jednoletou a dvouletou). Upozornila, že z obou RVP jednoznačně nevyplývá určení cílové skupiny, s ohledem na poměrně volnou možnost úprav obsahu i délky studia se navíc jeví stanovení dvou oborů a vydání dvou samostatných RVP jako nadbytečné. Dále ČŠI poukázala na terminologický nesoulad se školským zákonem.

10. V dubnu 2010 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu **RVP pro základní umělecké vzdělávání**. Namítala především formulace, které stanoví pouze „optimální“ stav, aniž by byl stanoven minimální požadovaný stav. Dále byly připomínkovány terminologické nesrovnalosti návrhu RVP se školským zákonem, které mají podstatný věcný dopad (např. návrh obsahoval úpravy pro skupiny žáků, které ovšem školská legislativa nedefinuje a tím není zřejmá cílová skupina nastavených institutů).

11. V únoru 2010 ČŠI zpracovala připomínky k návrhu materiálu „**Zařazení dětí od dvou let věku do mateřských škol**“. ČŠI namítala především nedostatečné řešení finančních, materiálních a personálních podmínek. Na základě materiálu předloženého do vlády byla zpracována navazující analýza, která již zahrnuje i celou řadu oblastí, jejichž absenci ČŠI připomínkovala. Přesto programové začlenění péče o děti mladších 3 let do systému výchovy a vzdělávání a do režimu školského zákona považuje ČŠI za nesystémový krok, který popírá výchovný a zejména vzdělávací charakter předškolního vzdělávání na úkor péče, které nespadá primárně do resortu MŠMT.

12. V listopadu 2009 ČŠI zpracovala informaci o průběhu přijímacího řízení pro školní rok 2009/2010, kterou předložila PV MŠMT. V této informaci ČŠI upozornila na některé problémy spojené se zavedeným systémem přijímacího řízení na střední školy, mj.:

- a) v důsledku nejistoty ředitelů škol o skutečném počtu žáků, kteří nastoupí do prvního ročníku (z žáků, kteří byli přijati) dochází k výraznému počtu překročení počtu vydaných kladných rozhodnutí oproti předpokládanému počtu přijatých žáků,
- b) souhrnné náklady na přijímací řízení podle odhadu ředitelů výběrového souboru 70 škol meziročně stouply téměř o 70 %.

ČŠI v průběhu školního roku 2009/2010 v návaznosti na prováděnou inspekční činnost v dalších případech iniciovala vydání výkladových stanovisek k dalším oblastem školské legislativy za účelem sjednocení výkladové praxe různých institucí a orgánů v rámci České republiky.

Příloha č. 4 Přehled tematických zpráv a souhrnných informací ČŠI

Česká školní inspekce (dále „ČŠI“) ve školním roce 2009/2010 vydala následující tematické zprávy a souhrnné informace:

1. Tematická zpráva: Úroveň ICT v základních školách v ČR. Zveřejněno v září 2009.
2. Tematická zpráva: Souhrnné poznatky o podpoře a rozvoji výuky cizích jazyků v předškolním, základním a středním vzdělávání v období let 2006-2009. Zveřejněno v dubnu 2010.
3. Tematická zpráva: Souhrnné poznatky z tematické kontrolní činnosti v bývalých zvláštních školách. Zveřejněno v dubnu 2010.
4. Informace: Úrazovost dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních v období 1. září 2009 až 31. března 2010. Zveřejněno v květnu 2010.
5. Informace: Souhrnné poznatky z inspekce bezpečnosti a ochrany zdraví ve školním roce 2008/2009. Zveřejněno v červenci 2010.

Uvádíme aktuálně i zprávu vydanou v září 2010, na kterou se ve VZ odkazujeme.

6. tematická zpráva: Inspekční hodnocení školních vzdělávacích programů

Příloha č. 5 Stanovisko k vzdělávacím programům základního vzdělávání

Stanovisko bylo zpracováno na základě závěrů společného jednání zástupců MŠMT, VÚP a ČŠI ze dne 8. března 2010.

Východiska v oblasti základního vzdělávání

Vzdělávání v oboru vzdělání základní škola probíhá v současné době podle RVP ZV (resp. RVP ZV – LMP). Dále dobíhají vzdělávací programy Základní škola, Obecná škola, Národní škola.

Dále stále dobíhá vzdělávací program Zvláštní škola (ve školním roce 2009/2010 pro 9. ročníky) a Rehabilitační vzdělávací program pomocné školy v oboru vzdělání Pomocná škola.

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spočívajícími ve středně těžkém nebo těžkém mentálním postižení nebo souběžným postižením více vadami je vydán RVP ZŠS, podle kterého se bude povinně postupovat počínaje školním rokem 2010/2011 od 1. a 7. ročníku.

Zásady přístupu k RVP ZV - LMP

Příloha rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením není samostatným rámcovým vzdělávacím programem, nýbrž je součástí RVP ZV jako vzdělávací program ve smyslu ustanovení § 49 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (vzdělávací program základního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením). Takové postavení má následující důsledek:

1. Právnická osoba vykonávající činnost školy, která má ve školském rejstříku zapsaný obor vzdělávání 79-01-C/01 Základní škola, může poskytovat vzdělání podle RVP ZV a/nebo RVP ZV LMP (je nedílnou přílohou). Poskytování vzdělání podle RVP ZV LMP není ve školském rejstříku výslovně uvedeno.
2. Jestliže má být žák vzděláván podle RVP ZV LMP, je nutné, aby byl převeden do vzdělávacího programu ve smyslu ustanovení § 49 odst. 2 školského zákona.
3. Ačkoli RVP ZV LMP není samostatným rámcovým vzdělávacím programem, bude pro něj zpracováván vlastní ŠVP, resp. zvláštní příloha k ŠVP ZV. Individuálně integrovaného žáka je však možné vzdělávat pouze podle IVP zpracovaného na základě RVP ZV LMP, tedy bez ŠVP.
4. K RVP ZV LMP jako příloze RVP ZV se přihlédne ve všech případech, kdy má žák diagnostikováno lehké mentální postižení. Tzn. i tam, kde žák není převeden do jiného vzdělávacího programu, tj. v případech, kdy školské poradenské zařízení nevydalo doporučení k takovému převodu, nýbrž ke vzdělávání podle IVP, bude žák vzděláván na základě IVP, který bude vycházet právě z RVP ZV LMP, byť např. jen pro některé oblasti (předměty).

Uplatnění vzdělávacích programů

Ponecháme-li stranou případy vzdělávání žáků s těžším zdravotním postižením (např. vzdělávací program základní škola speciální), a obdobně i zařazení žáků bez zdravotního postižení do takového typu školy, přichází v rámci základního vzdělávání v úvahu vzdělávání v následujících vzdělávacích programech:

1. Možnosti vzdělávání podle RVP ZV.

- a) Vzdělávání žáka v základní škole podle RVP ZV bez dalších specifik.

- b) Vzdělávání **individuálně integrovaného žáka** v základní škole podle RVP ZV, ale podle IVP, který je upraven v souladu s částí 8 RVP ZV. Vzdělávání v souladu s ustanovením § 18 školského zákona, tj. jsou-li diagnostikovány speciální vzdělávací potřeby žáka s výjimkou lehkého mentálního postižení a rozhodl-li ředitel na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení a na žádost zákonného zástupce nezletilého žáka o povolení IVP.
- c) Vzdělávání **individuálně integrovaného žáka** v základní škole podle RVP ZV, ale podle IVP, který je upraven v souladu s RVP ZV LMP. Takový IVP se užije v případě, kdy žák má diagnostikováno lehké mentální postižení, ale není zde doporučení školského poradenského zařízení k převedení žáka do vzdělávacího programu RVP ZV LMP. Netýká se tedy vzdělávání jako celku, ale jen některých oblastí vzdělávání. Tzn. bude mít upraveno v IVP podle RVP ZV LMP, a to pouze pro oblasti podle vyjádření školského poradenského zařízení, ale na další předměty se aplikuje RVP ZV bez dalšího. Tento žák není převáděn do jiného vzdělávacího programu ve smyslu ustanovení § 49 odst. 2 školského zákona!
- d) Vzdělávání v základní škole praktické (typ speciální školy ve smyslu ustanovení § 5 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných) podle RVP ZV, a to v rámci „doplnění počtu žáků“ podle ustanovení § 10 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005. To za předpokladu, že žák nemá diagnostikované speciální vzdělávací potřeby (resp. má diagnostikované jiné speciální vzdělávací potřeby než mentální postižení). Pro takové specifické opatření by měl existovat vždy zvláštní důvod, jde o výjimku z obecných ustanovení, která by se neměla stát pravidlem.

V tomto případě ovšem musí být žák vzděláván skutečně podle RVP ZV, tzn. bude vydán také ŠVP, resp. postačí příloha zohledňující rozdíly oproti RVP ZV LMP, nebo bude vydán IVP, jsou-li pro jeho vydání splněny předpoklady (IVP lze v souladu s § 18 školského zákona uplatnit pouze pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a to na základě žádosti jeho zákonného zástupce).

2. Možnosti vzdělávání podle RVP ZV LMP

- a) Vzdělávání **individuálně integrovaného žáka** v základní škole podle RVP ZV LMP, a to na základě IVP. V tomto případě je žák převeden do vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením (§ 49 odst. 2 školského zákona), tzn.
 - i. do 4. března 2009 na základě písemného doporučení odborného lékaře a školského poradenského zařízení a s předchozím písemným souhlasem zákonného zástupce žáka,
 - ii. od 5. března 2009 na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení a s předchozím písemným souhlasem zákonného zástupce žáka;

případně je individuálně integrován již od první třídy, a to v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 vyhlášky č. 73/2005 Sb., tj. na základě doporučení školského poradenského zařízení a souhlasu zákonného zástupce žáka.

Je-li pro takového žáka zpracován IVP v souladu s ustanovením § 18 školského zákona, IVP musí vycházet z RVP ZV LMP.

Pozn. pokud by vzdělávání v tomto případě nepostupovalo podle IVP, ale podle ŠVP zpracovaného podle RVP ZV LMP, lze akceptovat (v souladu se zásadou „od menšího k většímu“, jestliže je dostačující IVP, bude možné postupovat i podle

„větší“ úpravy v ŠVP). Na druhou stranu situaci individuální integrace mnohem více odpovídá IVP.

- b) Vzdělávání ve speciálně zřízené třídě základní školy (**skupinová integrace**) podle RVP ZV LMP. V tomto případě je žák převeden do vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením (§ 49 odst. 2 školského zákona), tzn. pokud má být žák vzděláván podle RVP ZV LMP, musí být převeden do tohoto vzdělávacího programu s veškerými náležitostmi nebo přijat již od první třídy (viz písm. a) tohoto bodu).
- c) Vzdělávání v základní škole praktické podle RVP ZV s přílohou LMP. V tomto případě platí vše, co bylo uvedeno v písm. b) tohoto bodu).

Ve všech případech ovšem musí být zajištěno, aby měl žák vzdělávaný podle RVP ZV LMP diagnostikované lehké mentální postižení. V opačném případě by byl žák vzděláván v tomto speciálním vzdělávacím oboru neodůvodněně a v příkrém rozporu se zájmem žáka a individuálními vzdělávacími potřebami žáka (ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) školského zákona).

- 3. Vzdělávání v základní škole **podle dobíhajících učebních dokumentů**, tj. Základní škola, Obecná škola nebo Národní škola, případně pro 9. ročník i Zvláštní škola. Pozn. vzhledem k tomu, že základní škola praktická jako zvláštní typ speciální školy byla upravena až vyhláškou č. 73/2005 Sb. (v návaznosti na nový školský zákon), nedobíhá v základních školách praktických vzdělávací program Zvláštní škola, ten dobíhá v základních školách.

Poskytování prostředků ze státního rozpočtu

Podle ustanovení § 3 odst. 6 písm. a) a b) vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů, se stanoví příplatek jako součást krajského normativu na zdravotně postižené žáky. Obdobně je stanoveno navýšení dotace ze státního rozpočtu také u škol, ostatních zřizovatelů. Jestliže tedy právnická osoba vykonávající činnost školy vykazuje žáky, kteří nemají zjištěny zdravotní postižení ve smyslu ustanovení § 16 odst. 5 školského zákona, jako zdravotně postižené a čerpá na ně zvýšené dotace, dochází zde k porušení rozpočtové kázně ve smyslu ustanovení § 22 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, resp. § 44 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. Na základě případných zjištění České školní inspekce bude dán podnět příslušnému orgánu k přijetí odpovídajících opatření.

Zrušení zvláštních škol

Nabytím účinnosti školského zákona byly zrušeny dosavadní zvláštní školy. Podle ustanovení § 185 odst. 3 školského zákona „zvláštní škola podle dosavadních právních předpisů je základní školou podle tohoto zákona“. Nejedná se tedy o pouhou změnu názvu, ale o změnu charakteru vzdělávání.

S účinností školského zákona (od 1. ledna 2005), resp. od počátku školního roku 2005/2006 se tedy v dosavadních zvláštních školách začalo vyučovat podle vzdělávacích programů (resp. učebních dokumentů) pro základní vzdělávání. Výše uvedené nic nemění na skutečnosti, že s ohledem na princip kontinuity poskytovaného vzdělávání dále dobíhal a stále dobíhá i vzdělávací program zvláštní školy (v roce 2009/2010 9. ročník).